

FUNDACJA
IM. STEFANA BATOREGO

20
21

Sprawozdanie 2020

Sprawozdanie 2020

Fundacja im. Stefana Batorego
Warszawa 2021

**FUNDACJA
BATOREGO**

IM. STEFANA

Fundacja im. Stefana Batorego

Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. (48-22) 536 02 00
fax (48-22) 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl
KRS 0000101194

Konto bankowe:

Bank Handlowy I Oddział Warszawa
81 1030 1016 0000 0000 6145 0000 (PLN)
75 1030 1016 0000 0000 6145 0011 (USD)
48 1030 1016 0000 0000 6145 0012 (EUR)

Opracowanie graficzne: Hopla Studio

DTP: TYRSA Sp. z o.o.

Nakład: 50 egz.

ISSN 1234-7272

Dziękujemy wszystkim naszym darczyńcom z Polski i zagranicy
oraz współpracownikom i wolontariuszom – dzięki Waszej
pomocy możemy prowadzić naszą działalność.

Spis treści

O Fundacji	6
Nasi darczyńcy	9
Fundacja 2020	10
Aktywni Obywatele - Fundusz Krajowy	14
Dotacje Fundacji Batorego	19
Masz Głos, Masz Wybór	28
forumIdei	32
Fundusze Powierzone	52
Dla Białorusi	57
Warszawskie Biuro ECFR	58
Przeciwdziałanie Uzależnieniom	60
Skrócone sprawozdanie finansowe	61

O Fundacji

Fundacja im. Stefana Batorego, założona w 1988 roku przez George'a Sorosa, amerykańskiego finansistę i filantropa, oraz grupę przywódców polskiej opozycji demokratycznej lat 80., jest niezależną organizacją pozarządową o statusie organizacji pożytku publicznego. Fundacja działa na rzecz budowy otwartego, demokratycznego społeczeństwa, społeczeństwa ludzi świadomych swych praw i obowiązków, angażujących się w sprawy swojej wspólnoty lokalnej, swojego kraju i społeczności międzynarodowej.

Do priorytetowych zadań Fundacji należą: poprawa jakości polskiej demokracji, wzmacnianie roli obywateli i instytucji obywatelskich w życiu publicznym, rozwijanie współpracy i solidarności międzynarodowej.

Podstawową metodą działania Fundacji jest udzielanie dotacji organizacjom działającym na rzecz dobra publicznego. Fundacja realizuje też własne projekty: organizuje akcje i kampanie społeczne, prowadzi działania eksperckie i rzecznicze, monitoruje funkcjonowanie instytucji publicznych, organizuje debaty i konferencje.

Fundacja współpracuje z instytucjami z kraju i zagranicy. Jest członkiem Europejskiego Centrum Fundacji w Brukseli (European Foundation Centre) oraz Europejskiego Forum Obywatelskiego w Paryżu (European Civic Forum). Współpracuje z europejską siecią Społeczeństwa Otwartego (Open Society European Network) i Transparency International. Uczestniczy w pracach Forum Społeczeństwa Obywatelskiego działającego w ramach unijnej inicjatywy Partnerstwa Wschodniego (Eastern Partnership Civil Society Forum) oraz w Forum Społeczeństwa Obywatelskiego Unia-Rosja (EU-Russia Forum).

W swojej działalności Fundacja kieruje się zasadami przejrzystości, otwartości i równego dostępu w procesie przyznawania dotacji. O swoich działaniach, w tym o możliwości ubiegania się o dotacje oraz decyzjach o rozdziale środków, informuje na bieżąco na stronie internetowej www.batory.org.pl. Coroczne sprawozdania z działalności Fundacji, wraz z pełną listą przyznanych dotacji, poddawane są audytowi zewnętrznemu i udostępniane publicznie.

Rada

Przewodniczący

prof. Marcin Król (do lipca)
historyk idei, Katedra Historii Idei
i Antropologii Kulturowej, Instytut
Stosowanych Nauk Społecznych,
Wydział Stosowanych Nauk Społecznych
i Resocjalizacji UW

prof. Andrzej Rychard (od lipca)
socjolog, dyrektor Instytutu Filozofii
i Socjologii PAN

Członkowie

Jan Krzysztof Bielecki
ekonomista, przewodniczący Rady Partnerów
EY Polska

Agnieszka Holland
reżyserka, prezydentka Polskiej Akademii
Filmowej

Helena Łuczywo
redaktorka, współzałożycielka wydawnictwa
Agora S.A.

dr hab. Marcin Matczak
prawnik, Katedra Filozofii Prawa i Nauki
o Państwie, Wydział Prawa i Administracji
UW, partner w Kancelarii Domański
Zakrzewski Palinka

dr Andrzej Olechowski
ekonomista, wiceprzewodniczący Rady
Nadzorczej Banku Handlowego

prof. Andrzej Rychard (do lipca)
socjolog, dyrektor Instytutu Filozofii
i Socjologii PAN

Olga Tokarczuk
pisarka, laureatka literackiej nagrody Nobla
w 2018

Henryk Woźniakowski
wydawca, prezes SIW Znak

Zarząd

Prezes

Aleksander Smolar (do lipca)
politolog

Edwin Bendyk (od lipca)
dziennikarz, publicysta tygodnika „Polityka”,
kierownik Ośrodka Badań nad Przyszłością
Collegium Civitas

Członkowie

Edwin Bendyk (do lipca)
dziennikarz, publicysta tygodnika „Polityka”,
kierownik Ośrodka Badań nad Przyszłością
Collegium Civitas

dr Mikołaj Cześniak
socjolog, politolog, dyrektor Instytutu Nauk
Społecznych SWPS

dr Anna Materska-Sosnowska
politolożka, adiunkt, Katedra Systemów
Politycznych, Wydział Nauk Politycznych
i Studiów Międzynarodowych UW

Szymon Gutkowski (od lipca)
strateg marketingowy, współzałożyciel
i udziałowiec Grupy DDB Warszawa,
założyciel Fundacji Projekt:Polska

Zespół

Dyrektorka

Ewa Kulik-Bielińska

Sekretariat

Magdalena Brzozowska (do maja)

Anna Jakubik

Informacja i promocja

Katarzyna Groblewska

Magdalena Wiejak

Programy:

Aktywni Obywatele

Joanna Bruszevska (od października)

Magdalena Brzozowska (od czerwca)

Anna Fedas

Ingeborga Janikowska-Lipszyc

Aleksandra Muzińska

Joanna Pietruszka

Agnieszka Pietrzak-Kirkiewicz (od marca)

Sylwia Sobiepan, dyrektorka

Olga Sokołowska

Karolina Walkiewicz

Dotacje Fundacji Batorego i Fundusze

Powierzone

Agnieszka Zowczak

Fundraising

Magdalena Wiejak

Agnieszka Zowczak (do maja)

Aleksandra Miastowska, konsultacja

Dla Białorusi

Agnieszka Komorowska (do września)

Dominika Kupniewska

Zofia Lutkiewicz

forumIdei

Szymon Ananicz

Agnieszka Komorowska (od października)

Grażyna Kopińska (do lutego)

Piotr Kosiewski

Grzegorz Makowski

Paweł Marczewski

Antonina Michałowska (do marca)

Katarzyna Pelczyńska-Nałęcz, dyrektorka

(do lutego)

Karolina Szymańska

Jan Swianiewicz

Marcin Waszak

Antoni Wierzejski

Joanna Załuska

Masz Głos, Masz Wybór

Anna Wawrzyniak

Alicja Zaczek-Żmijewska

Joanna Załuska, dyrektorka

Przeciwdziałanie Uzależnieniom

Małgorzata Prejzner

Ewa Woydyło-Osiatyńska, dyrektorka

Warszawskie Biuro ECFR

Piotr Buras, dyrektor

Ignacy Klimont, stażysta (do maja)

Andrzej Mendel-Nykorowicz

Księgowość i finanse

Ilona Dmowska-Wołoszyn

Elżbieta Muras

Alina Muzińska, dyrektorka

Administracja

Grażyna Fiszer-Rutkowska, dyrektorka

Michał Ostrowski, administrator sieci

Karolina Płatek

Andrzej Wydrych

Nasi darczyńcy

Działania w roku 2020 prowadziliśmy dzięki darowiznom instytucji, firm i osób prywatnych z Polski i z zagranicy, a także z wpłat 1% podatku dochodowego.

Na działania programowe otrzymaliśmy dotacje i darowizny z: **Fundacji Społeczeństwa Otwartego, Komisji Europejskiej** (za pośrednictwem **Transparency International**), **Orange Polska S.A., Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego** (Fundusze EOG).

Działalność Warszawskiego Biura Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych (ECFR) współfinansowała centrala **ECFR** w Londynie.

Od **osób indywidualnych** otrzymaliśmy 189 tysięcy złotych w postaci darowizn i wpłat online oraz 1,23 mln złotych z wpłat 1% podatku. Środki te przeznaczyliśmy na dotacje dla organizacji społecznych, które zajmują się ochroną praw człowieka i równego traktowania, przeciwstawiają się wszelkim formom dyskryminacji i wykluczenia, stoją na straży przestrzegania zasad demokratycznego państwa prawa, kontrolują funkcjonowanie instytucji publicznych, działają na rzecz ochrony środowiska i ochrony praw zwierząt, a także – zgodnie ze wskazaniem darczyńców – na administrowane przez nas fundusze powierzone: im. Beaty Pawlak, im. Iwony Winiarskiej-Feleszko, „Rozwiń Skrzydła” im. J. i J. Putka, im. Staszka Jonczyka „Śpiewaj”, im. Janiny i Tomasza Maczugów oraz im. Małgorzaty Szejnert.

Dziękujemy firmom i instytucjom, które przekazały nam pomoc rzeczową i niematerialną, w tym **firmie Google** za roczny bezpłatny pakiet reklamowy AdWords i **Grupie Radiowej AGORY Sp. z o.o.** za promocję naszych działań.

Dziękujemy **Kancelarii Dentons** za bezpłatne konsultacje prawne i reprezentowanie Fundacji w sporach prawnych związanych z realizacją programów finansowanych z Funduszy EOG.

Dziękujemy **Kasi Adamik, Oldze Chajdas, Agnieszce Grochowskiej i Adze Zaryan** za udział w kampanii zachęcającej do przekazania 1% podatku Fundacji Batorego.

Wszystkim naszym darczyńcom serdecznie dziękujemy! Dzięki Wam możemy pomagać innym!

Fundacja 2020

Rok 2020 naznaczony był pandemią COVID-19, która w dużym stopniu wpłynęła zarówno na nasze działania programowe jak i sposób funkcjonowania Fundacji. Był także okresem ważnych zmian we władzach Fundacji. 29 czerwca na posiedzeniu Rady z dalszego sprawowania funkcji przewodniczącego zrezygnował kierujący jej pracami od 2009 roku prof. Marcin Król. Na przewodniczącego Rady na nową trzyletnią kadencję wybrany został prof. Andrzej Rychard, socjolog, dyrektor Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, członek Zarządu Fundacji w latach 2004–2010. Zmiana zaszła także na stanowisku prezesa Zarządu. Kierujący pracami Zarządu od 20 lat Aleksander Smolar, postanowił nie ubiegać się o funkcję prezesa i członka Zarządu w kolejnej kadencji. Nowym prezesem Fundacji wybrany został Edwin Bendyk, publicysta tygodnika „Polityka”, twórca Ośrodka Badań nad Przyszłością Collegium Civitas członek Zarządu Fundacji poprzedniej kadencji.

Wybuch pandemii obudził w wielu z nas to co najlepsze: chęć niesienia pomocy słabszym i potrzebującym, poczucie solidarności, wspólnoty, troski o dobro wspólne. Społeczna mobilizacja do działania na rzecz innych, a także w obronie praw i praworządności, w tym prawa do wolnych powszechnych i tajnych wyborów, pokazała siłę społeczeństwa obywatelskiego, organizacji społecznych i aktywnych obywateli i obywaterek.

Dzięki społecznej mobilizacji udało się nie dopuścić do przeprowadzenia wyborów prezydenckich z pogwałceniem konstytucyjnych zasad powszechności, równości i tajności głosowania. Fundacja miała w tym swój udział. We współpracy z Zespołem Ekspertów Prawnych i Zespołem Ekspertów Samorządowych przygotowaliśmy analizy i opinie prawne wskazujące naruszenia przepisów prawa przy organizacji wyborów w stanie epidemii i podstawy dla odmowy organizacji wyborów 10 maja przez władze samorządowe. Ostrzegaliśmy przed konsekwencjami prawnymi i politycznymi przeprowadzenia przez władze wyborów w sytuacji zagrożenia epidemiologicznego i apelowaliśmy o ich przełożenie. Przygotowaliśmy rekomendacje dotyczące warunków organizacji bezpiecznego głosowania korespondencyjnego z poszanowaniem tajności, równości i powszechności wyborów w czasie epidemii. Po przesunięciu wyborów na 28 czerwca i uchwaleniu ustawy z 2 czerwca o organizacji wyborów korespondencyjnych, w trosce o zapobieżenie kryzysowi konstytucyjnemu zachęcaliśmy, mimo wad prawnych ustawy i zaangażowaniu mediów publicznych i władz rządowych w kampanię jednego kandydata, do uczestnictwa w wyborach 28 czerwca oraz udziału w obywatelskiej kontroli przebiegu głosowania.

Działalności dotacyjna i akcyjna

Czas pandemii postawił przed działaczami organizacji społecznych nowe wyzwania, związane z koniecznością zmiany form pracy, zwiększenia zasięgu działań, objęcia pomocą nowe grupy potrzebujących. W odpowiedzi na te potrzeby uruchomiliśmy w czerwcu **Fundusz Solidarnościowy Działaj Dalej**, który pomoc miał organizacjom w adaptacji do nowych warunków, kontynuacji dotychczasowych lub

rozwinięciu nowych działań. W ramach Funduszu do końca września 2020 roku przyznaliśmy **49 dotacji** na łączną kwotę **1,3 mln zł** organizacjom prowadzącym działania na rzecz ochrony praw człowieka i równego traktowania, praworządności, jawności i przejrzystości w życiu publicznym, ochrony środowiska.

W styczniu ogólnopolską konferencją z udziałem przedstawicieli Państw-Darczyńców (Norwegii, Islandii i Lichtensteinu) i 141 organizacji z całego kraju uruchomiliśmy długo oczekiwany przez środowisko organizacji społecznych program **Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy**, finansowany z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Celem programu o budżecie 30 milionów euro na lata 2019–2024 jest wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego, aktywności obywatelskiej oraz upodmiotowienie grup zagrożonych wykluczeniem. W czerwcu, w reakcji na trudną sytuację organizacji spowodowaną wybuchem pandemii, w porozumieniu z Biurem Mechanizmów Finansowych w Brukseli, znieśliśmy obowiązujący w programie wymóg wniesienia wkładów własnych i wydłużyliśmy termin składania wniosków. W sierpniu rozstrzygnięty został pierwszy konkurs dotacyjny. Dotacje na projekty dotyczące aktywności obywatelskiej, przestrzeganie praw człowieka, wzmacniania i upodmiotowiania grup narażonych na wykluczenie o łącznej kwocie **10,3 mln euro** otrzymały **223 organizacje**. W drugim konkursie ogłoszonym w tym roku na działania skierowane na rozwój i zwiększenie potencjału sektora organizacji społecznych i ruchów obywatelskich dotacje na kwotę **4,2 mln euro** otrzymały **32 organizacje**.

Również w programie **Masz Głos, Masz Wybór**, w którym zachęcamy lokalne organizacje i grupy nieformalne do podejmowania działań służących poprawie jakości życia mieszkańców i zwiększeniu ich udziału w decydowaniu o sprawach lokalnej społeczności, dostosowaliśmy kalendarz i formułę działania do narzuconych przez pandemię restrykcji i ograniczeń. Okres realizacji działań uczestników, którzy przystąpili do akcji jesienią 2019 roku, wydłużyliśmy do końca 2020 roku, a szkolenia i spotkania wspierające ich w realizacji lokalnych inicjatyw przenieśliśmy do internetu. Spośród 383 organizacji społecznych i grup nieformalnych uczestniczących w akcji 7 otrzymało nagrodą Super Samorząd 2020 za najskuteczniejsze zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz społeczności lokalnej i współpracę mieszkańców z samorządem, a kolejnych 19 otrzymało wyróżnienia.

Z pomocy w dostosowaniu organizacji do działania w warunkach pandemii skorzystać mogły także niezależne organizacje białoruskie wspierane przez nas w programie **Dla Białorusi**. Poza dotacjami na inicjatywy służące pobudzaniu i wzmacnianiu aktywności obywatelskiej, przeciwdziałaniu dyskryminacji i nierównościami, poszerzaniu dostępu do niezależnej informacji, oferowaliśmy dodatkowe fundusze na zakup środków bezpieczeństwa sanitarnego, przejście na pracę zdalną, podniesienie kompetencji w zakresie cyberbezpieczeństwa. Na działania te przekazaliśmy w sumie **1,7 mln zł**.

W listopadzie, w odpowiedzi na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego w sprawie ustawy aborcyjnej ograniczającej prawa i wolności kobiet oraz zapowiedzi dalszych ich ograniczeń poprzez wypowiedzenie konwencji stambulskiej uruchomiliśmy **Fundusz Praw Kobiet**, oferujący wsparcie finansowe organizacjom społecznym i inicjatywom obywatelskim działającym na rzecz ochrony praw kobiet i udzielającym im pomocy. Do końca 2020 roku w ramach Funduszu przyznaliśmy **9 dotacji** na łączną kwotę **260 000 zł**.

W ramach prowadzonych przez nas **Funduszy Powierzonych**, z których finansowane są cele wskazane przez darczyńców w 2020 roku wypłaciliśmy **73 stypendia** na rok akademicki, **1 dotację** oraz **2 nagrody** na łączną kwotę **342 600 zł**.

Działalność ekspercka

W programie **forumIdei** zajęliśmy się analizą reakcji państwa na wybuch pandemii COVID-19. Monitorowaliśmy decyzje publiczne oraz ustawodawstwo dotyczące przeciwdziałania pandemii, sprawdzając, jak polityka obozu rządzącego wobec COVID-19 wpłynęła na sytuację samorządów, zabezpieczenia antykorupcyjne i przestrzeganie praw człowieka i obywatela. Efektem tych działań były dwa opracowania z cyklu **Tarcze antykrzysowe – dokończenie budowy państwa PiS-u**.

Dużo uwagi poświęciliśmy **tematyce samorządowej**, szczególnie pogarszającej się kondycji finansowej samorządów lokalnych związanej z obarczaniem ich przez władze centralne ciężarem kosztownych reform oraz ograniczaniem środków na realizację zadań publicznych. Z okazji 30-lecia reformy samorządowej, zorganizowaliśmy sześć debat regionalnych **Polska Samorządów** poświęconych osiągnięciom i porażkom polskiej samorządności oraz problemom i wyzwaniom, jakie stoją przed samorządami.

Zajęliśmy się też zjawiskiem „wielkiej korupcji”. Pokazaliśmy, jak korupcja koncentrująca się na szczytach władzy i w elitach gospodarczych, jest „legalizowana” przepisami prawa wyłączającymi odpowiedzialność za czyny, które w innych okolicznościach byłyby uznane za przestępstwo oraz praktyką organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, które ignorują doniesienia o korupcji osób znajdujących się u władzy. Pod koniec roku zorganizowaliśmy na ten temat międzynarodową konferencję online **Czas wielkiej korupcji? Jak kryzys praworządności i pandemia niszczą życie publiczne** z udziałem specjalistów z Węgier, Czech i Rumunii.

W działaniach międzynarodowych kontynuowaliśmy rozpoczęte w roku 2017 prace nad stworzeniem skutecznych mechanizmów prawnych i finansowych dla ochrony praworządności i promocji wartości europejskich w krajach członkowskich. Nasze zabiegi na rzecz ustanowienia specjalnego **programu grantowego Prawa i Wartości** dla organizacji obywatelskich w krajach EU znalazły wsparcie w Komisji i Parlamencie Europejskim. W listopadzie budżet programu został zwiększony z 641 mln euro do 1,55 mld euro. We współpracy z Europejską Radą Stosunków Międzynarodowych (ECFR) publikowaliśmy cykliczne komentarze analityczne oraz organizowaliśmy debaty i seminaria eksperckie poświęcone sytuacji politycznej w Unii Europejskiej, w tym szczególnie reakcji UE na pandemię i przygotowaniu nowego wieloletniego budżetu Unii. Zwracaliśmy uwagę na politykę wschodnią UE, a także na spór między Polską a UE o praworządność. W tej ostatniej kwestii przedstawialiśmy rekomendacje dotyczące mechanizmu uzależniającego wypłaty unijnych funduszy od przestrzegania przez państwa członkowskie praworządności.

W ramach prowadzonego przez nas od 2012 roku **Forum Polska-Ukraina** zorganizowaliśmy, we współpracy z ukraińskimi partnerami, debatę online **Kryzys demokracji i nowi aktorzy polityczni**. Zajmowaliśmy się też sytuacją w Białorusi. Analizowaliśmy przyczyny obecnego kryzysu politycznego i przebudzenia społecznego, rolę organizacji obywatelskich w protestach oraz proces emancypacji języka białoruskiego, który stał się jednym z ważnych symboli jednoczących protestujących.

W ramach fundacyjnych **Debat** szczególną uwagę poświęciliśmy doświadczeniu pandemii COVID-19 i jej wpływowi na funkcjonowanie państwa i społeczeństwa. Ważnym wątkiem były dla nas także protesty, które wybuchły w kraju po wydaniu przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia zaostrzającego przepisy antyaborcyjne, sytuacja Kościoła katolickiego w Polsce i wyzwania współczesnego liberalizmu. W październiku rozpoczęliśmy, we współpracy z tygodnikiem „Polityka”, produkcję cotygodniowych podcastów **Batory w Polityce** poświęconych problemom, którymi zajmuje się Fundacja.

Swoje działania kontynuowały dwa programy afiliowane przy Fundacji: **Warszawskie Biuro Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych (ECFR)**, zajmujące się promocją spójnej, skutecznej, opartej na wartościach europejskiej polityki zagranicznej Unii Europejskiej oraz **Regionalny Program**

Przeciwdziałania Uzależnieniom upowszechniający polskie doświadczenia w dziedzinie terapii alkoholizmu i narkomanii w krajach Europy Środkowej i Wschodniej.

W 2020 roku wypłaciliśmy 94 dotacje, 48 mikrodotacji, 2 nagrody i 73 stypendia. Na działania dotacyjne przeznaczyliśmy **7,85 milionów złotych**, a na prowadzenie działań operacyjnych wydaliśmy **3,48 miliona złotych**.

Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy

Program o budżecie 30 milionów euro przeznaczonych na wsparcie organizacji społecznych w Polsce realizowany jest we współpracy z Fundacją Stocznia i Fundacją Akademia Organizacji Obywatelskich ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (tzw. Funduszy EOG), przekazanych przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię.

Celem Programu zaplanowanego na okres 2021–2024 jest wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego, aktywności obywatelskiej oraz upodmiotowienie grup zagrożonych wykluczeniem. W swoim działaniu Program kieruje się uniwersalnymi wartościami zapisanymi w Traktacie Europejskim: poszanowaniem godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, rządów prawa, a także poszanowaniem praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości.

Główną formą działania programu jest udzielanie dotacji na działania prowadzone przez organizacje społeczne w czterech obszarach:

- **Obszar 1. Angażowanie obywateli i obywaterek w sprawy publiczne i działania społeczne, w tym działania dotyczące ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatycznym** – działania służące angażowaniu obywateli w życie publiczne i aktywność społeczną, zwiększaniu ich udziału w podejmowaniu decyzji i kształtowaniu polityk publicznych na poziomie lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim lub europejskim, a także podnoszeniu jakości debaty publicznej.
- **Obszar 2. Ochrona praw człowieka i równe traktowanie, w tym przeciwdziałanie przemocy ze względu na płeć** – działania mające na celu ochronę praw człowieka, w tym szczególnie praw kobiet, przeciwdziałanie ksenofobii, homofobii, rasizmowi, antysemityzmowi i wszelkim formom dyskryminacji ze względu na rasę, wyznanie, pochodzenie etniczne/narodowe, płeć lub orientację seksualną, niepełnosprawność, wiek, status ekonomiczny, sytuację rodzinną i inne przesłanki; przeciwdziałanie przemocy ze względu na płeć.
- **Obszar 3. Wzmocnienie grup narażonych na wykluczenie** – działania mające na celu upodmiotowienie i usamodzielnienie grup narażonych na ryzyko wykluczenia społecznego, tworzenie sieci wsparcia społecznego i włączanie w nie osób z grup narażonych na wykluczenie, zwiększenie zakresu i form wsparcia dla grup narażonych na ryzyko wykluczenia społecznego.
- **Obszar 4. Wsparcie rozwoju sektora obywatelskiego** – działania mające na celu wzmocnienie organizacji i ruchów obywatelskich, tworzenie przyjaznych warunków dla ich funkcjonowania oraz podniesienie jakości oferowanych przez nie usług.

W ramach programu organizowane są też szkolenia i warsztaty pomagające organizacjom ubiegającym się o dotację w realizacji działań i podnoszeniu kompetencji, nawiązaniu współpracy z instytucjami z Islandii, Liechtensteinu, Norwegii oraz wymianie doświadczeń między organizacjami z Polski i innych krajów UE, w których prowadzone są programy dla organizacji społecznych z Funduszy EOG.

Wsparcie w programie przyznawane jest na działania prowadzone przez polskie organizacje społeczne – samodzielnie lub w partnerstwie z innymi podmiotami z Polski, z Państw-Darczyńców, z Państw-Beneficjentów korzystających z Funduszy EOG (Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Estonia, Grecja, Łotwa, Litwa, Malta, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia) oraz z krajów sąsiadujących z Polską, a nienależących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Białoruś, Ukraina, Rosja).

Szczególną uwagę przykładamy do wspierania działań podejmowanych przez **organizacje mniej doświadczone, spoza dużych aglomeracji** i z terenów o ograniczonym dostępie do programów pomocowych i wsparcia infrastrukturalnego oraz **organizacje adresujące swoje działania do grup narażonych na dyskryminację i wykluczenie**. We wszystkich działaniach ważną grupą docelową jest **młodzież**.

W ramach programu Fundacja Stocznia i Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich prowadzą tzw. **projekty predefiniowane**, które zwiększyć mają zakres wpływu programu oraz wzmocnić jego efekty w dwóch priorytetowych obszarach wsparcia: rozwoju aktywności obywatelskiej i rozwoju organizacji społecznych i sektora obywatelskiego.

Inauguracja programu i działania informacyjne

Program rozpoczął działalność konferencją otwierającą 8 i 9 stycznia z udziałem przedstawicieli MSZ i Ambasady Norwegii oraz organizacji społecznych z Polski i z Państw-Darczyńców. Podczas konferencji zorganizowaliśmy warsztaty informacyjne dla organizacji zainteresowanych ubieganiem się o dotacje z programu oraz spotkanie dla organizacji z Polski i Państw-Darczyńców zainteresowanych prowadzeniem projektów dwustronnych.

W lutym i marcu zorganizowaliśmy osiem spotkań informacyjnych w kilku regionach Polski: Opolu, Koszalinie, Białymstoku, Zielonej Górze, Rzeszowie, Ełku, Olsztynie, Kielcach, prezentujących cele i zasady działania programu oraz procedurę ubiegania się o dotacje w pierwszym konkursie na projekty tematyczne. Po wybuchu pandemii COVID-19 zorganizowaliśmy dodatkowe spotkanie informacyjne online.

Konkursy dotacyjne

W lutym i listopadzie ogłosiliśmy dwa konkursy na **projekty tematyczne** dla organizacji działających w trzech obszarach wsparcia: aktywność obywatelska, prawa człowieka i równe traktowanie oraz wzmocnianie grup narażonych na wykluczenie. W maju ogłosiliśmy konkurs na **projekty sektorowe**, służące zwiększeniu potencjału organizacji i ruchów obywatelskich, ich zdolności do prowadzenia działań we współpracy z innymi podmiotami, efektywnego komunikowania się ze społeczeństwem oraz angażowania ludzi i instytucji we wspieranie różnych przejawów aktywności sektora obywatelskiego, a także wpływania na kształtowanie otoczenia prawnego, politycznego i społecznego przyjaznego dla rozwoju aktywności obywatelskiej i stabilności działań organizacji społecznych.

W pierwszym konkursie na projekty tematyczne otrzymaliśmy **1308 wniosków wstępnych**, 385 z nich zakwalifikowało się do drugiego etapu konkursu – składania wniosków pełnych. Spośród 350 wniosków złożonych w drugim etapie dotacje otrzymały **223 organizacje**, z czego 112 w ramach tzw. małych grantów (do 25 000 euro), 111 w ramach dużych dotacji (do 62 500 euro). Łączna kwota przyznanych dotacji wyniosła **10,3 mln euro**. Przyjmowanie wniosków wstępnych w drugim konkursie zakończy się 11 stycznia 2021.

W konkursie na **projekty sektorowe** skierowane na rozwój sektora organizacji społecznych i ruchów obywatelskich na poziomie ogólnopolskim, w poszczególnych regionach lub branżach wpłynęło

388 wniosków wstępnych. Do drugiego etapu zakwalifikowanych zostało 60 wniosków. Ostatecznie **32** z nich otrzymały dotacje na łączną kwotę **4,2 mln euro**.

Pełna lista przyznanych dotacji w pierwszym konkursie tematycznym i konkursie sektorowym znajduje się na stronie internetowej programu www.aktywniobywatele.org.pl. W niniejszym sprawozdaniu przedstawiamy jedynie listę dotacji, których pierwsze raty wypłacone zostały w 2020 roku. Dotacje przyznawane są w walucie EUR.

Działania wspierające wnioskodawców

W ramach pomocy organizacjom ubiegającym się o dotacje na projekty tematyczne przygotowaliśmy materiały informacyjne i instruktażowe, w tym pięć poradników i dwa filmy ułatwiające przygotowanie i złożenie wniosku: o produktach i rezultatach projektu, o promocji projektów, o tzw. zagadnieniach przekrojowych.

Od lutego do września zorganizowaliśmy cykl webinarium dotyczących różnych aspektów programu: o współpracy dwustronnej, przygotowaniu budżetu projektu, opracowaniu planu działań komunikacyjno-promocyjnych. Przeprowadziliśmy cztery webinarium o rozwoju instytucjonalnym i osiem spotkań i webinarium tematycznych dla organizacji zainteresowanych złożeniem wniosku w poszczególnych obszarach wsparcia. Tematyka webinarium dotyczyła m.in. ochrony środowiska, wdrażania zmian w organizacji, liderstwa, włączania do projektów grup docelowych, w tym szczególnie młodzieży, samorządności, logiki i diagnozy projektowej. Zorganizowaliśmy też spotkanie dla organizacji planujących projekty w partnerstwie z podmiotami z Państw-Darczyńców.

W grudniu dla organizacji ubiegających się o dotacje w drugim konkursie tematycznym przygotowaliśmy: webinarium prezentujące zasady programu, siedem webinarium tematycznych dotyczących obszarów wsparcia, cztery spotkania o współpracy regionalnej i dwustronnej dla organizacji poszukujących partnera zagranicznego. U uruchomiliśmy też punkty konsultacyjne dla organizacji zainteresowanych składaniem wniosku w programie w czterech regionach Polski: w województwie podlaskim (Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych), w województwie łódzkim (Centrum OPUS), w województwach śląskim, opolskim i małopolskim (Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides), w województwie dolnośląskim (Regionalne Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych).

W trakcie trwania konkursu na projekty sektorowe, od maja do października, zorganizowaliśmy webinarium o: budżecie, współpracy dwustronnej, przygotowaniu planu działań komunikacyjnych i cztery webinarium dotyczące wsparcia instytucjonalnego, trzy warsztaty online nt. przygotowywania wniosku wstępnego i wniosku pełnego w projektach sektorowych. Przygotowaliśmy też materiały instruktażowe wyjaśniające finansowe aspekty programu, w tym dwa filmy o kosztach pośrednich i kosztach wynagrodzeń w budżecie. Dla organizacji zainteresowanych podjęciem współpracy dwustronnej zorganizowaliśmy spotkanie online z osobami reprezentującymi organizacje z Belgii, Estonii, Islandii, Norwegii, Polski, Portugalii i Rumunii.

Projekty predefiniowane

W ramach realizacji projektów predefiniowanych Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich (FAOO), rozpoczęła realizację projektu **Mobilnej Akademii dla NGO (MANGO)**, obejmującego działania edukacyjne i wspierające dla organizacji zainteresowanych zwiększeniem lub usprawnieniem swojego funkcjonowania. Przygotowana przez Fundację oferta dotyczy m.in. podnoszenia kompetencji menedżerów, pracowników i wolontariuszy organizacji z zakresu zarządzania, komunikacji, pozyskiwania środków, przejrzystości. Na początku października uruchomiony został cykl szkoleń w Opolu: „Fundraising inny niż granty”, „Strategia mojej organizacji”, „Zagadnienia prawne w organizacjach”,

przerwany w związku z zaostrzeniem sytuacji pandemicznej. Rozpoczęto prace nad narzędziem internetowym do samooceny stopnia rozwoju instytucjonalnego i potrzeb organizacji, rozbudowana została oferta kursów z zarządzania organizacją na platformie e-learningowej Kursodrom.

W ramach projektu **Przestrzeń Praktyków Partycypacji (PaPaYa)** Fundacja Stocznia zorganizowała kilkanaście spotkań i warsztatów z zakresu partycypacji obywatelskiej adresowanych do osób, które zajmują się, lub chcą się zajmować, organizacją i prowadzeniem konsultacji społecznych. Projekt zakłada przeszkolenie około 400 praktyków partycypacji społecznej, którzy staną się promotorami i organizatorami procesów partycypacyjnych w swoich społecznościach. Celem projektu jest dotarcie i włączenie do społeczności praktyków partycypacji młodych osób oraz ludzi z regionów i gmin, w których zaangażowanie publiczne jest zwykle mniejsze, a procesy partycypacyjne są rzadkie lub nieobecne. W 2020 roku zorganizowane zostało szkolenie online **RODO a partycypacja** poświęcone tematowi ochrony danych osobowych w kontekście spotkań z mieszkańcami w Internecie, Zoom Praktyków Partycypacji – cykl 5 spotkań tematycznych online o budżecie obywatelskim, języku konsultacji społecznych oraz konsultacjach społecznych w czasie pandemii (czerwiec), Forum Praktyków Partycypacji – seria 10 spotkań tematycznych online m.in.: o wzmacnianiu partycypacji mieszkańców przez włączanie ich w różnego rodzaju inicjatywy sąsiedzkie, o Debacie Narodowej we Francji, o partycypacji w działaniach mających na celu ochronę klimatu, o włączaniu młodzieży w działania obywatelskie. Rozbudowana została strona internetowa www.partycypacjaobywatelska.pl o treści dotyczące nowych doświadczeń, materiałów i praktyk w obszarze partycypacji obywatelskiej.

Współpraca dwustronna i współpraca regionalna

Przez cały rok prowadziliśmy działania pomagające polskim organizacjom w znalezieniu zagranicznego partnera do projektu. Zorganizowaliśmy: całodniowy warsztat w drugim dniu konferencji otwierającej, w którym wzięło udział 86 osób reprezentujących polskie, islandzkie i norweskie organizacje społeczne; warsztat online w kwietniu dla 99 osób poświęcony przybliżeniu specyfiki funkcjonowania organizacji społecznych w Państwach-Darczyńcach i szukaniu partnerów do projektu; webinarium tematyczne o szukaniu partnerów z Państw-Darczyńców, w którym wzięły udział 54 osoby; cztery spotkania tematyczne online z partnerami zagranicznymi dotyczące współpracy z organizacjami białoruskimi i wsparcia imigrantów/tek z Białorusi, deradykalizacji, dialogu ponad podziałami i zapobiegania przestępstwom motywowanymi nienawiścią, praw kobiet (w tym inicjatyw rzeczniczych), oddolnych i lokalnych inicjatyw wspierających społeczność (w tym grupy narażone na wykluczenie) podczas pandemii. Przygotowaliśmy materiały audiowizualne pomagające w znalezieniu i nawiązaniu współpracy dwustronnej oraz wspieraliśmy organizacje ubiegające się o dotacje w poszukiwaniu partnerów do konkretnego projektu. Działania te pomogły w nawiązaniu ponad 100 partnerstw w obu konkursach. 23 z nich otrzymały dotacje na projekty tematyczne dwu- i trzypiętrowe, 10 otrzymało dotacje na projekty sektorowe.

W ramach działań międzyregionalnych uruchomiliśmy dwie inicjatywy służące nawiązaniu, utrzymaniu i wzmocnieniu regularnej współpracy między organizacjami z Państw-Beneficjentów. Pierwsza z nich – pod nazwą **Community for action**, prowadzona przez operatorów funduszu Aktywni Obywatele z Chorwacji, Polski, Rumunii i Słowenii, ma na celu stworzenie platformy wymiany wiedzy o kondycji społeczeństwa obywatelskiego, wyzwaniach, szansach i zagrożeniach dla ochrony praw człowieka i trendach w rozwoju aktywności obywatelskiej w krajach, w których prowadzone są programy z Funduszy EOG. W 2020 roku zorganizowane zostały spotkania nt. budowania potencjału organizacji społecznych, przeciwdziałania radykalizacji społeczeństw, różnorodności źródeł finansowania sektora obywatelskiego oraz litygacji strategicznych na poziomie krajowym i europejskim. Druga – **badanie procedury nominacji przedstawicieli organizacji społecznych do Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego (EKES) na kadencję 2020–2024**, prowadzona jest przez operatorów

funduszu Aktywni Obywatele z Chorwacji, Polski, Rumunii i Słowenii przy wsparciu paneuropejskiej sieci organizacji obywatelskich European Civic Forum. Celem inicjatywy jest zidentyfikowanie najlepszych praktyk wyłaniania reprezentantów społeczeństwa obywatelskiego do EKES w krajach członkowskich UE i przedstawienie rekomendacji dotyczących procesu ich nominacji. W 2020 roku przeprowadzono badanie ankietowe i wywiady pogłębione z reprezentantami i reprezentantkami organizacji społecznych oraz z aktualnymi członkami i członkiniami EKES. Raport z przeprowadzonego badania porównawczego zostanie opublikowany w 2021 roku.

Program był finansowany w całości ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Fundusze EOG).

Dotacje (w tym projekty predefiniowane)	969 962,93 zł
Pozostałe działania (działania wspierające wnioskodawców i grantobiorców, współpraca dwustronna i regionalna)	75 704,92 zł
Koszty realizacji (w tym koszty oceny wniosków, informacji i promocji, raportowania i wynagrodzenia zespołu)	2 257 803,13 zł
Koszty administracyjne	140 503,09 zł
Razem koszty programu	3 443 974,07 zł

Dotacje (pierwsze raty dotacji wypłacone w 2020 roku)

Wykluczenie społeczne:

Stowarzyszenie na Rzecz Osób LGBT „Tolerado”, Gdańsk
Lokalni liderzy i liderki motorem zmiany społecznej 35 000 EUR

Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej, Warszawa
Sieć dla zdrowia 29 103 EUR

Projekty predefiniowane:

Fundacja Stocznia, Warszawa
Przestrzeń Praktyków Partycypacji (PaPaYa) 75 000 EUR

Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich (FAOO), Warszawa
Mobilna Akademia dla NGO (MANGO) 75 000 EUR

Dotacje Fundacji Batorego

W 2020 roku główna działalność dotacyjna Fundacji prowadzona była w programie Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy, finansowanym ze środków Mechanizmu Finansowego EOG. Ze środków własnych (darowizn, wpłat 1% i dochodów z funduszu wieczystego) wspieraliśmy w trybie konkursowym oraz pozakonkursowym organizacje i inicjatywy ważne dla realizacji misji i celów Fundacji: wspierania demokracji i społeczeństwa obywatelskiego.

Fundusz Solidarnościowy Działaj Dalej

W odpowiedzi na wyzwania i problemy, jakie COVID-19 postawił przed organizacjami społecznymi uruchomiliśmy przed wakacjami fundusz solidarnościowy oferujący wsparcie organizacjom prowadzącym działania w obszarach priorytetowych Fundacji: ochrony praw człowieka i równego traktowania, w tym szczególnie praw kobiet i mniejszości, przestrzegania praworządności, jawności i przejrzystości w życiu publicznym, ochrony środowiska i ochrony praw zwierząt. Wsparcie skierowaliśmy do organizacji, które chciały dostosować swoje działania do nowych warunków, odpowiedzieć na nowe potrzeby swoich odbiorców, konieczność zwiększenia zasięgu pomocy, zmianę jej zakresu i formy działania, a także tych, które z powodu pandemii miały trudności z utrzymaniem płynności finansowej i pozyskaniem środków na działania.

Dotacje w wysokości od **10 000 do 30 000 zł** można było przeznaczyć na pokrycie wszelkich kosztów niezbędnych do realizacji działań statutowych (zarówno tych, które prowadzone były przed wybuchem pandemii, jak nowych, będących odpowiedzią na potrzeby, które pandemia ujawniła), a także na pokrycie kosztów administracyjnych, zakup sprzętu, narzędzi i oprogramowania do pracy zdalnej, środków ochrony osobistej i wyposażenia lokalu do pracy w okresie pandemii, opracowania procedur pracy w trybie zdalnym czy zapewnienie wsparcia psychologicznego dla personelu.

W okresie od czerwca do września w ramach Funduszu przyznaliśmy **49 dotacji** na łączną kwotę **1 300 000 zł**.

Fundusz Praw Kobiet

W listopadzie w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego w sprawie ustawy aborcyjnej ograniczającym podstawowe prawa i wolności kobiet, oraz zapowiedzią dalszych ich ograniczeń poprzez wypowiedzenie konwencji przeciwdziałającej przemocy wobec kobiet, uruchomiliśmy Fundusz Praw Kobiet, oferujący wsparcie finansowe organizacjom społecznym i inicjatywom obywatelskim działającym na rzecz ochrony praw kobiet i udzielającym im pomocy. Dotacje z Funduszu przeznaczyć można na pomoc osobom represjonowanym za korzystanie z konstytucyjnych gwarancji wolności zgromadzeń i wyrażania opinii; świadczenie doradztwa dla kobiet pozbawionych dostępu do badań prenatalnych, opieki prenatalnej i legalnej aborcji oraz dla kobiet doświadczających przemocy fizycznej, psychicznej,

seksualnej w domu, w miejscu pracy, w sferze publicznej, a także działania prawne i rzecznicze mające na celu zagwarantowanie respektowania praw kobiet i przeciwdziałanie ich ograniczaniu.

W minionym roku w ramach Funduszu przyznaliśmy **9 dotacji** na łączną kwotę **260 000 zł**.

Dotacje pozakonkursowe

W 2020 roku przyznaliśmy także **6 dotacji** pozakonkursowych na łączną kwotę **203 000 zł**.

Fundusz Civitates

Uczestniczyliśmy w pracach **Funduszu Civitates na rzecz Solidarności i Demokracji w Europie**, ustanowionego w 2018 roku przez grupę fundacji z Europy i Stanów Zjednoczonych zaniepokojonych podważaniem zasad demokratycznego państwa prawa i ograniczaniem możliwości funkcjonowania organizacji pozarządowych w niektórych krajach europejskich. Z puli środków, na którą złożyli się wszyscy udziałowcy Funduszu, w trzecim roku jego działalności kontynuowano wsparcie dla **11 koalicji organizacji obywatelskich** z 9 krajów UE (Bułgaria, Czechy, Francja, Węgry, Włochy, Polska, Rumunia, Słowacja i Słowenia) działających na rzecz budowania solidarności wewnątrz sektora pozarządowego i przeciwdziałania kurczącej się przestrzeni społeczeństwa obywatelskiego oraz **9 organizacji** z Belgii, Bośni i Hercegowiny, Bułgarii, Niemiec, Polski i Wielkiej Brytanii, podejmujących działania na rzecz poprawy cyfrowego ekosystemu w Europie poprzez przeciwdziałanie dezinformacji i manipulacji, zwiększenie bezpieczeństwa i ochrony prywatności użytkowników czy zapewnienia przejrzystości i rozliczalności dostawców usług internetowych. W marcu ogłoszony został konkurs dla organizacji obywatelskich prowadzących niezależne dziennikarstwo w interesie publicznym. Trzyletnie dotacje w wysokości do 350 tysięcy EUR na lata 2021-2023 otrzymały organizacje z Węgier, Polski, Włoch, Holandii, Portugalii, Hiszpanii, Rumunii i Słowenii.

Inne działania

W połowie roku rozpoczęliśmy działania sieciujące organizacje społeczne działające na rzecz obrony i wzmacniania demokracji, rządów prawa i społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. W ramach prac grup roboczych i spotkań plenarnych przygotowywane są projekty wspólnych stanowisk i oświadczeń w sprawach dotyczących środowiska organizacji społecznych i społeczeństwa obywatelskiego, przygotowywane pomysły wspólnych działań i propozycje rozwiązań problemów społecznych, którymi zajmują się organizacje. W minionym roku organizacje uczestniczące w pracach sieci włączyły się w działania informujące o zagrożeniach związanych z próbą organizacji wyborów prezydenckich w maju z naruszeniem zasad tajności i prywatności oraz w kampanię na rzecz wyboru społecznej kandydatki na urząd Rzecznika Praw Obywatelskich.

Program był finansowany z 1% podatku od osób fizycznych (1 294 647,77 zł) oraz ze środków własnych Fundacji (636 140,90 zł).

Dotacje	1 724 647,77 zł
Inne działania (w tym sieciowanie organizacji pozarządowych)	6 346,56 zł
Składki członkowskie (w tym wkład do Funduszu Civitates)	133 227,00 zł
Koszty realizacji	63 567,34 zł
Razem koszty programu	1 930 788,67 zł

Dotacje (wyłacone w 2020 roku)

Fundusz Solidarnościowy Działaj Dalej

9dwunastych, Białystok Zapobieganie dyskryminacji: działania edukacyjne i aktywizacyjne adresowane do młodzieży i osób pracujących w edukacji, działania na rzecz równości płci, akceptacji różnorodności kulturowej i społecznej, wspieranie aktywności obywatelskiej poprzez dystrybucję minigrantów; księgowość, koordynacja, warsztaty i doradztwo dla lokalnych aktywistów i aktywistek, program do zdalnej komunikacji.	30 000 zł
Akceptacja Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Homoseksualnych, Biseksualnych i Transpłciowych, Warszawa Kształtowanie i propagowanie postawy akceptacji społecznej wobec osób LGBT i ich rodzin, udzielanie wsparcia, aktywizacja społeczna rodziców i bliskich osób LGBT, spotkania online, warsztaty i debaty; wynagrodzenia koordynatora/rki, ekspertów/ek, wsparcie IT, koszty administracyjne.	30 000 zł
Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć, Kraków Bezpłatna pomoc prawna osobom ubiegającym się o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz bezpaństwowcom w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców w Białej Podlaskiej, Lesznowoli, Przemysłu i Krośnie Odrzańskim oraz w ośrodkach otwartych w Lininie i Białej Podlaskiej; monitoring przestrzegania zasady non-refoulement, dostępu do procedur przyznawania statusu uchodźcy i innych form ochrony, wdrożenie nowej formuły zdalnego wolontariatu; wkład własny do projektu „Daj im szansę”, promocja, środki do dezynfekcji i ochrony osobistej, sprzęt do transmisji online, koszulki dla wolontariuszy, wewnętrzny audyt, koszty administracyjne.	22 000 zł
Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek, Gdańsk Doradztwo prawne, pobytowe i zawodowe dla migrantów, prowadzenie kursów języka polskiego, rozszerzenie działań integracyjnych na całe Pomorze; obsługa księgowość, prawną, superwizje dla zespołu, zarządzanie, zakup laptopa.	30 000 zł
Fundacja Afryka Inaczej, Warszawa Działanie na rzecz dialogu międzykulturowego, przeciwdziałanie przejawom dyskryminacji i rasizmu w Polsce, w tym za pośrednictwem mediów społecznościowych, płatna promocja w serwisie Facebook i YouTube, wdrożenie formatki płatności internetowych, realizacja videopodcastów.	30 000 zł
Fundacja Akceptacja, Poznań Poradnictwo, prowadzenie telefonu zaufania i grup wsparcia dla osób transpłciowych, kształtowanie postaw społecznej akceptacji i integrowanie społeczności lokalnej z osobami trans, pomoc osobom w kryzysie bezdomności, seniorom, społeczności romskiej, osobom z uzależnieniami i z niepełnosprawnościami; mobilny punkt badań medycznych, wsparcie działań medycznych, wynagrodzenie psychologów.	30 000 zł
Fundacja Autonomia, Kraków Zapobieganie i przeciwdziałanie dyskryminacji i przemocy motywowanej uprzedzeniami, edukacja emancypacyjna osób narażonych na wykluczenie, przemoc i dyskryminację wielokrotną; opracowanie strategii i planu działań edukacyjnych w formach off-line i zdalnych, doradztwo i szkolenia dla zespołu, koszty dojazdów, wyposażenia i sprzętu do prowadzenia zajęć off-line w okresie pandemii, środki ochrony osobistej; obsługa administracyjna, księgowość, serwisowanie sprzętu.	30 000 zł
Fundacja Centrum Praw Kobiet, Gdańsk Przeciwdziałanie wszelkim formom przemocy i dyskryminacji kobiet w życiu prywatnym, publicznym i zawodowym, porady psychologiczne, prawne, socjalne, mieszkaniowe i zawodowe; prowadzenie schroniska, telefonu zaufania, asysty sądowego, grup wsparcia dla kobiet Gdańska, z województwa pomorskiego i z województw ościennych, działania edukacyjne (szkolenia, niezbędni); wynagrodzenie osób udzielających pomocy psychologicznej.	30 000 zł

<p>Fundacja Cicha Tęcza, Warszawa Działania pomocowe w sprawach związanych z życiem osobistym, zawodowym i społecznym osób niesłyszących nieheteronormatywnych, program pomocy prawnej i psychologicznej dla osób niesłyszących LGBTQ+; wynagrodzenia, księgowość, obsługa IT, wynagrodzenie grafika, zakup sprzętu: laptopy, kamery do nagrywania vlogów w Polskim Języku Migowym, materiałów biurowych.</p>	30 000 zł
<p>Fundacja Czarna Owca Pana Kota, Kraków Działania strażnicze i edukacyjne dotyczące sytuacji i praw zwierząt; pomoc zwierzętom w azylu prowadzonym przez Fundację, zdalne porady dotyczące leczenia i opieki nad dzikimi zwierzętami; tworzenie treści poradniczych i edukacyjnych; optymalizacja mechanizmów fundraisingowych, prowadzenie akcji fundraisingowych, stworzenie systemu e-pektji, szkolenia z fundraisingu; wsparcie psychologiczne zespołu, internet, księgowość.</p>	30 000 zł
<p>Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze, Kraków Ochrona Puszczy Karpackiej, w tym monitoring przyrodniczy oraz prawny cięć i inwestycji na terenie Puszczy Karpackiej i Pogórza Przemyskiego, kontrola obywatelska Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, prowadzenie geoportalu przyrodniczego www.straznicipuszczy.pl oraz interwencyjnego „Zielonego telefonu”; wynagrodzenie fundaisera, kampania crowdfundingowa.</p>	30 000 zł
<p>Fundacja EkoRozwoju, Wrocław Monitorowanie gospodarki zadrzewieniami, zbieranie zgłoszeń o nieprawidłowościach, działania na rzecz ochrony powietrza, wspieranie proekologicznych inicjatyw i wolontariatu, działania edukacyjne skierowane do szkół, firm i konsumentów, prowadzenie EkoCentrum; wynagrodzenia, obsługa informatyczna, koszty administracyjne.</p>	30 000 zł
<p>Fundacja Emic, Toruń Świadczenie pomocy prawnej i psychologicznej cudzoziemcom, wspieranie ich na rynku pracy i w procesie integracji z polskim społeczeństwem, nauka języka polskiego; wsparcie psychologiczne dla cudzoziemców, superwizje dla zespołu, paczki dla osób w kryzysie; czynsz, środki ochronne.</p>	30 000 zł
<p>Fundacja HerStory, Krasnystaw Wzmacnianie i upewnocnianie kobiet i dziewcząt poprzez edukację „herstoryczną”, antydyskryminacyjną i antyprzemocową, prowadzenie webinarów dotyczących stresu, przemocy, klimatu, prawa pracy, grupy wsparcia dla kobiet; zakup sprzętu: laptopa, telefonu, statywu, licencji na platformę do komunikacji, księgowość, koordynacja.</p>	24 000 zł
<p>Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa, Lublin Świadczenie pomocy prawnej migrantom i uchodźcom w ośrodkach (szczególnie w ośrodkach strzeżonych), wyjazdy na granicę do Terespoła, wizyty w ośrodkach, opracowywanie pism przyjaciela sądu, edukacja prawna i szkolenia, badania i analizy, wkład własny do projektu finansowanego z FAMI; czynsz, wynagrodzenie prawnika.</p>	27 000 zł
<p>Fundacja Kobiety Wędrownie, Sopot Wsparcie kobiet i rodzin z doświadczeniem migracji i uchodźstwa, budowanie społeczności otwartych na różnorodność, ochrona praw osób migrujących, w tym szczególnie ochrona praw kobiet; strona www, stworzenie vloga „Migracja ma płeć”, zakup sprzętu komputerowego, mebli, adaptacja ogrodu na spotkania, opłaty administracyjne, koordynacja.</p>	30 000 zł
<p>Fundacja Laboratorium Zmiany, Niemodlin Wsparanie kobiet i dziewczyn, przeciwdziałanie dyskryminacji i stereotypom dotyczącym płci, indywidualne konsultacje psychologiczne, działania pomocowe (konsultacje, relacje na żywo i nagrania), treningi antydyskryminacyjne; przygotowanie odpłatnych warsztatów w wersji online, sprzęt komputerowy i nagraniowy, strona www z modułem sklepu, szkolenia i konsultacje prawne, nagrywanie i montaż podcastów.</p>	27 000 zł
<p>Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów, Lubartów Informowanie o działalności radnych, prowadzenie lokalnego serwisu lubartow.mam-prawowiedziec.pl oraz strony www.molubartow.com, wydawanie gazety o sprawach lokalnych; koszty sądowe w sprawach o dostęp do informacji publicznej, czynsz.</p>	3 500 zł

<p>Fundacja na Rzecz Różnorodności Polistrefa, Kraków Przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na wyznanie i światopogląd w edukacji publicznej, przeciwdziałanie dyskryminacji osób LGBTQIA, świadczenie pomocy prawnej i psychologicznej; czynsz, księgowość, platforma do komunikacji, wynagrodzenie fundraserów.</p>	24 000 zł
<p>Fundacja „Nasz Wybór”, Warszawa Przeciwdziałanie dyskryminacji i wsparcie dla migrantów z Ukrainy: poradnictwo prawne, integracyjne i zawodowe; organizacja szkoleń i debat, monitorowanie sytuacji pracowników ukraińskich na polskim rynku pracy; działalność portalu informacyjnego www.naszwybir.pl, Ukraińskiego Domu w Warszawie oraz Sobotniej Szkoły Ukraińskiej, Punktu Konsultacyjnego dla Cudzoziemców, ogólnopolska infolinia; czynsz, media, wynagrodzenie redaktorki i nauczycieli.</p>	30 000 zł
<p>Fundacja Ocalenie, Warszawa Przeciwdziałanie dyskryminacji cudzoziemców w Polsce, bezpośrednia pomoc i edukacja uchodźców i imigrantów, kursy języka polskiego, pomoc żywnościowa, organizacja sprzętu komputerowego dla dzieci oraz kampania informacyjna o zagrożeniu epidemiologicznym i prawnych regulacjach obowiązujących w Polsce w 9 językach, infolinia dla cudzoziemców; wynagrodzenia: obsługa administracyjno-biurowa, obsługa IT i koordynacja programu „Witaj w domu”.</p>	30 000 zł
<p>Fundacja Polskie Forum Migracyjne, Warszawa Wspieranie integracji osób, które migrują do Polski. Punkt informacyjny dla migrantów – porady prawne, psychologiczne, zawodowe, zdrowotne (dla osób z niepełnosprawnościami i z chorobami przewlekłymi), warsztaty międzykulturowe, pomoc psychologiczna w ośrodku dla uchodźców w Warszawie i Lininie, wsparcie psychologiczne dla cudzoziemek i cudzoziemców wraz z superwizją psycholożek, konsultacje rosyjskojęzycznego psychologa specjalizującego się w pracy z pacjentami onkologicznymi, szkolenie fundraisingowe, zakup środków ochrony osobistej i dezynfekujących, ozonowanie.</p>	23 000 zł
<p>Fundacja Po Skrzydła, Sosnowiec Wsparcie psychologiczne i prawne osób doświadczających przemocy i dyskryminacji, zajęcia antydyskryminacyjne dla dzieci i młodzieży, program zapobiegający wykluczeniu społecznemu seniorów, filmy edukacyjne i warsztaty o postrzeganiu kultury i polskości; wynagrodzenie psychologa, wyposażenie siedziby w stanowisko do przeprowadzania warsztatów on-line, i nagrywania wykładów, zakup biurka, fotela, komputera, kamery internetowej, opłaty za czynsz.</p>	15 000 zł
<p>Fundacja Rodzić po Ludzku, Warszawa Działania na rzecz godnych warunków porodu, działania rzecznicze wobec decydentów, interwencyjne wobec placówek i instytucji naruszających prawo, działania edukacyjne skierowane do kobiet i ich rodzin, monitoring opieki okołoporodowej; wynagrodzenia: specjalistek ds. opieki okołoporodowej i ds. formalno-finansowych, księgowość.</p>	30 000zł
<p>Fundacja Wolni Obywatele RP, Warszawa Propagowanie zasad demokratycznego państwa prawa i przeciwstawianie się wszelkim formom dyskryminacji, homofobii, nietolerancji i rasizmu, organizowanie pokojowych protestów i pikiet, rejestrowanie przypadków wykorzystywania prawa karnego przeciwko uczestnikom demonstracji i protestów, organizowanie pomocy prawnej, psychologicznej i materialnej dla represjonowanych oraz rozpowszechnianie informacji za pośrednictwem „Obywatele.news”; zakup sprzętu; kamery i osprzętu dla korespondentów w 12 miastach, wyposażenie i przeniesienie studia w Warszawie, wynagrodzenie koordynatora, koszty przejazdów adwokatów.</p>	30 000 zł
<p>Fundacja Zustricz, Kraków Monitorowanie przejawów dyskryminacji i mowy nienawiści wobec społeczności ukraińskiej, udzielanie wsparcia psychologicznego, adaptacyjnego i prawnego, zajęcia z języka polskiego, spotkania integracyjne, webinaria ze specjalistami, organizacja i produkcja webinarów, wynagrodzenie ekspertów, platforma do spotkań online, działania fundraisingowe; środki dezynfekujące.</p>	28 000 zł

<p>Fundusz Feministyczny, Warszawa</p> <p>Wsparcie grup należących do społeczności Funduszu: spotkania sieciujące i cotygodniowe spotkania „Feministyczna Regeneracja” prowadzone online, kameralne stacjonarne spotkania sieciujące; wsparcie psychologiczne/terapeutyczne dla członkiń zespołu.</p>	16 000 zł
<p>Kultura Równości, Wrocław</p> <p>Działania na rzecz poprawy sytuacji osób nienormatywnych i wykluczonych ze względu na płeć, wiek, orientację psychoseksualną, tożsamość płciową, pochodzenie, kolor skóry, stan zdrowia czy status społeczny, prowadzenie bezpiecznej przestrzeni do spotkań, organizacja wydarzeń edukacyjno-kulturalnych i webinarów; wynagrodzenie psychologa, wynagrodzenie koordynatora, zakup sprzętu, oprogramowania, licencji do platformy do komunikacji.</p>	30 000 zł
<p>Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet BABA, Zielona Góra</p> <p>Świadczenie pomocy prawnej i psychologiczno-psychoterapeutycznej osobom doświadczającym przemocy domowej i seksualnej, dyskryminacji i wykluczenia; zakup sprzętu komputerowego, telefonu, smartphonu, środków ochrony, ozonatora, wynagrodzenia, materiały biurowe.</p>	30 000 zł
<p>RegenerAkcja, Szczawnica</p> <p>Wsparcie dobrostanu aktywistek i aktywistów równościowych, profilaktyka wypalenia w aktywizmie i budowanie aktywistycznych wspólnot, grupy wsparcia, spotkania społecznościowe, warsztaty i webinaria; wsparcie psychologiczne (interwencyjne i superwizyjne), wynagrodzenia, licencja na platformę do komunikacji, księgowość, koszty bankowe.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides, Katowice</p> <p>Kontrola władz samorządowych, prowadzenie portalu InfoKatowice.pl, organizowanie społecznościowe – tworzenie grup sąsiedzkich, wsparcie grup i organizacji pozarządowych zajmujących się strażnictwem i partycypacją; wynagrodzenie dziennikarza, serwer, wynajem biura, księgowość, administracja, promocja działalności odpłatnej.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie „Dla Ziemi”, Bratnik</p> <p>Udzielanie wsparcia uchodźczynom narażonym na przemoc i dyskryminację, organizacja warsztatów dla uczniów oraz spotkań dla kobiet z udziałem uchodźczyń i migrantek; pracownia artystyczno-rzemieślnicza w ośrodku dla cudzoziemców w Łukowie, sklep internetowy; wynagrodzenie koordynatorki, informatyka, osoby od promocji, www sklepu, kampania promocyjna na Facebooku.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie Grupa Stonewall, Poznań</p> <p>Wsparcie osób LGBT+, przeciwdziałanie dyskryminacji, indywidualne konsultacje psychologiczne i stałe grupy wsparcia, porady prawne, materiały edukacyjne o zdrowiu; profilaktyka zdrowotna, projekty kulturalne i edukacyjne, wynagrodzenie etatowego pracownika.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie Homo Faber, Lublin</p> <p>Praca na rzecz integracji migrantów (poradnictwo, język polski, mentoring dla osób wspierających migrantów), przeciwdziałanie dyskryminacji (poradnictwo antydyskryminacyjne, prawne i obywatelskie), prowadzenie edukacji o prawach człowieka, w tym obywatelskiego festiwalu filmowego Watch Docs w plenerze, prowadzenie serwisu NaprawmyTo; księgowość, promocja w sieci, czynsz i wynagrodzenie dyrektorki.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie Interclub Femina, Zgorzelec</p> <p>Działanie na rzecz ochrony wartości i praw obywatelskich, równego traktowania kobiet i mężczyzn, rozwoju społeczeństwa obywatelskiego: prowadzenie punktu informacji prawnej i obywatelskiej, wynagrodzenie terapeutów; szkolenie z zakresu opracowania procedur pracy w trybie zdalnym, nowych technologii i komunikacji zdalnej, szkolenie z zakresu księgowości dla NGO, wynagrodzenie doradcy, prawnika, księgowej, zakup laptopów, materiałów biurowych, czynsz i opłaty za media, zakup środków ochrony osobistej, wyposażenie lokalu do pracy w czasie pandemii.</p>	28 000 zł
<p>Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Warszawa</p> <p>Bezpłatna pomoc prawna i integracyjna dla uchodźców i uchodźczyń oraz migrantów i migrantek świadczona online oraz w biurze, informowanie o prawach i obowiązkach migrantów i migrantek w trakcie epidemii COVID-19; stworzenie rosyjskojęzycznej strony internetowej, zakup laptopów, routera VPN i oprogramowania do bezpiecznego korzystania z baz danych w trybie pracy zdalnej.</p>	13 000 zł

<p>Stowarzyszenie Kobieta na PLUS, Ruciane-Nida</p> <p>Tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju kobiet i ich rodzin, niesienie pomocy w trudnych sytuacjach życiowych i zawodowych: prowadzenie Warmińsko-Mazurskiego Centrum Praw Kobiet oraz Centrum Integracji Społecznej w Piszcu, prowadzenie warsztatów WenDo, udzielanie porad psychologicznych i prawnych, wyjazdy do osób potrzebujących wsparcia; zakup sprzętu komputerowego i programu do komunikacji on-line, kart telefonicznych, materiałów biurowych, czynsz.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie Lambda Warszawa, Warszawa</p> <p>Udzielanie pomocy osobom, które doznają dyskryminacji i przemocy ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową: prowadzenie telefonu zaufania, interwencji kryzysowych, grupy wsparcia; wynagrodzenia zespołu obsługujących telefon zaufania, superwizja, zakup środków dezynfekujących, szkolenia wolontariackie, koszty administracyjne i księgowo.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza, Warszawa</p> <p>Działania na rzecz zwiększenia społecznego poparcia dla równości małżeńskiej: budowanie społeczności i ruchu sojuszniczego, monitoring sytuacji prawnej związków jednopłciowych, poradnictwo prawne, badania i kampanie społeczne, konsultacje psychologiczne, podstrony www z kontaktami pomocowymi; wynagrodzenia, koszty biurowe, czynsz, telefon.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej, Hajnówka</p> <p>Działania na rzecz dialogu Białorusinów i Polaków, warsztaty dla dzieci i młodzieży, polsko – białoruskie koncerty, konkursy „Podlasie w obiektywie”, „Ja narodziłam się tutaj/Tu się urodziłam”, Noc Muzeum; opłaty za media, wynagrodzenia pracowników, zakup środków ochrony osobistej i sprzętu do pracy zdalnej.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie na Rzecz Osób LGBT „Tolerado”, Gdańsk</p> <p>Podjęcie działań na rzecz społeczności LGBT+: wsparcie psychologiczne, spotkania grup wsparcia dla kobiet nieheteronormatywnych i osób transpłciowych, spotkania dla wolontariuszy, warsztaty psychologiczne, wykłady o zdrowiu, kulturze, historii, bezpieczeństwie prawnym i zdrowotnym w formule on-line; utrzymanie biura, wynagrodzenie osoby prowadzącej administrację i fundraising.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie Queerowy Maj, Kraków</p> <p>Integracja i animacja społeczności LGBTQ w Krakowie, pomoc psychologiczna dla osób doświadczających dyskryminacji; pomoc psychologiczna, koordynacja działań (także on-line), tworzenie treści do mediów społecznościowych, licencja platformy do komunikacji wynagrodzenia, księgowość, czynsz.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie Solidarne Kobiety Zawsze, Szczecin</p> <p>Poradnictwo prawne i obywatelskie, ze szczególnym uwzględnieniem poradnictwa dla kobiet; zakup laptopów, oprogramowania, urządzenia wielofunkcyjnego, opłaty za mobilny Internet, opracowanie procedur prawno-administracyjnych dotyczących zdalnej komunikacji, organizacja szkolenia nt. bezpieczeństwa, zakup środków sanitarnych i ochronnych.</p>	14 000 zł
<p>Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne ETHNOS, Łódź</p> <p>Przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na pochodzenie, wyznanie, przynależność etniczną: udzielanie pomocy cudzoziemcom, poradnictwo prawne, psychologiczne, lektoraty języka polskiego, doradztwo zawodowe, zajęcia dla dzieci, pomoc asystentów w adaptacji i kontaktach z instytucjami; wkład własny do dotacji z FAMI, wynajęcie lokali, zakup żywności, środków higieniczno-kosmetycznych i ubrań dla migrantów, środków ochrony osobistej.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie Waga, Gdańsk</p> <p>Działania na rzecz równości kobiet i mężczyzn, wsparcie osób doświadczających nierównego traktowania w ramach Gdańskiego Centrum Równego Traktowania; wynagrodzenie specjalistki ds. wsparcia, superwizje, koszty administracyjne.</p>	30 000 zł

<p>Świętokrzyskie Centrum Inicjatyw Społeczno-Kulturalnych, Sadowie</p> <p>Inspirowanie do działania obywatelskiego i społecznego mieszkańców województwa świętokrzyskiego, prowadzenie projektu „Mia100 Inicjatyw”, zorganizowanie „Ostrowieckiej Żywej Biblioteki”, prowadzenie warsztatów z samoobrony dla kobiet „WenDo”; zakupów materiałów biurowych, koszty przejazdu prelegentów i wolontariuszy biorących udział w projektach, zakup żywności i poczęstunków, wynajem sal i sprzętów.</p>	10 000 zł
<p>Towarzystwo na rzecz Ziemi, Oświęcim</p> <p>Działania w obszarze ochrony przyrody, zmian klimatu, gospodarki odpadami, wsparcie społeczności zagrożonych rozwojem konwencjonalnych źródeł energii, udział w postępowaniach administracyjnych, udział w Koalicji Ratujmy Rzeki, monitorowanie oddziaływania inwestycji na środowisko naturalne, wsparcie lokalnych aktywistów w przypadku zgłoszenia inwestycji/zdarzenia zagrażającego środowisku (wizja terenowa, wskazanie ścieżki administracyjnej, pomoc w przygotowaniu pism, zgłoszeń, itp.); koszty ekspertyz i wyjazdów interwencyjnych.</p>	29 000 zł
<p>Zjednoczenie na rzecz Żyjących z HIV/AIDS „Pozytywni w Tęczy”, Warszawa</p> <p>Edukacja seksualna i prozdrowotna, profilaktyka HIV/AIDS, wsparcie i opieka nad osobami żyjącymi z HIV ze szczególnym uwzględnieniem osób z grupy LGBTQ+, edukacja w klubach, akademikach i podczas akcji ulicznych, prowadzenie projektów dotyczących przeciwdziałania narkomanii i ryzykownym zachowaniom seksualnym, akcji i kampanii społecznych, grup wsparcia, warsztatów i webinarium; wynagrodzenia trenerów, grafika, informatyka, zakup środków do ochrony osobistej, koszty utrzymania lokalu, łącza internetowego i połączeń telefonicznych.</p>	11 000 zł
<p>Związek Ukraińców w Polsce, Oddział w Przemysłu</p> <p>Działanie na rzecz ukraińskiej mniejszości narodowej w Polsce, dialogu między narodami, współpracy polsko-ukraińskiej, przeciwdziałania przejawom dyskryminacji i mowy nienawiści, spotkania społeczności ukraińskiej w woj. podkarpackim dotyczące organizacji działalności w czasie pandemii; wynagrodzenie pracownicy biura, zakup rzutników, ekranu, zakwaterowanie i wyżywienie uczestników zjazdu Związku Ukraińców w Polsce.</p>	26 000 zł
Fundusz Praw Kobiet	
<p>Fundacja Akceptacja, Poznań</p> <p>Wsparcie dla kobiet i osób transpłciowych poprzez poradnictwo, prowadzenie telefonu zaufania i grup wsparcia, udzielanie pierwszej pomocy przedszpitalnej, pomoc osobom w kryzysie bezdomności i społeczności romskiej.</p>	49 000 zł
<p>Fundacja Animus, Złotoryja</p> <p>Prowadzenie grupy wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy i grupy wsparcia dla młodych kobiet oraz punktu interwencyjno-konsultacyjnego.</p>	30 000 zł
<p>Fundacja Klimat i Emocje, Gdańsk</p> <p>Dostarczanie wiedzy i świadczenie pomocy psychologicznej osobom wykluczonym transportowo i socjoekonomicznie oraz aktywist(k)om społecznym; prowadzenie grupy wsparcia i konsultacji indywidualnych dla kobiet.</p>	17 000 zł
<p>Fundacja Preludium, Poznań</p> <p>Świadczenie pomocy psychologicznej dla kobiet, prowadzenie grupy wsparcia dla aktywistek (on-line), webinaria dotyczące odporności psychicznej, przeciwdziałania wypaleniu aktywistycznym, prawom reprodukcyjnymi.</p>	25 000 zł
<p>Fundacja Równość org.pl, Kraków</p> <p>Przeciwdziałanie dyskryminacji i wzmacnianie kobiet i osób LGBTQIA w południowo-wschodniej Polsce, zwłaszcza poza dużymi miastami.</p>	20 000 zł
<p>Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet BABA, Zielona Góra</p> <p>Świadczenie pomocy prawnej i psychologiczno-psychotherapeutycznej osobom doświadczającym przemocy domowej i seksualnej, dyskryminacji i wykluczenia.</p>	43 000 zł

<p>Stowarzyszenie Łódzkie Dziewuchy Dziewuchom, Łódź Porady prawne, szkolenia z bezpieczeństwa, superwizje dla aktywistek, wsparcie psychologiczne dla kobiet oraz osób LGBT+, interwencje kryzysowe, wsparcie dla dzieci i rodziców, sieciowanie, wymiana doświadczeń.</p>	30 000 zł
<p>Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Człowieka „Wśród Równych”, Starogard Gdański Prowadzenie punktu pomocy psychologicznej dla kobiet z powiatu starogardzkiego i tczewskiego: diagnostyka i terapia, wdrożenie indywidualnych programów wsparcia, konsultacje, diagnozy psychologiczne, grupy wsparcia.</p>	16 000 zł
Inne dotacje	
<p>Fundacja Projekt Polska Organizacja wydarzenia upamiętniającego 31. rocznicę wyborów 4. czerwca 1989 roku.</p>	5 000 zł
<p>Stowarzyszenie Gazet Lokalnych, Warszawa Sfinansowanie nagrody w kategorii dziennikarstwo śledcze i interwencyjne.</p>	5 000 zł
<p>Stowarzyszenie im. prof. Zbigniewa Hołdy, Warszawa Dofinansowanie działalności Komitetu Obrony Sprawiedliwości KOS w latach 2020–2021.</p>	100 000 zł
<p>Stowarzyszenie Prokuratorów Lex Super Omnia, Warszawa Uczestnictwo członków Stowarzyszenia w przedsięwzięciach związanych z edukacją prawną.</p>	43 000 zł
<p>Stowarzyszenie Sieć Obywatelska – Watchdog Polska, Warszawa Badanie potrzeb i oczekiwań organizacji społecznych uczestniczących w kampanii na rzecz wyboru społecznej kandydatki na urząd Rzecznika Praw Obywatelskich.</p>	35 000 zł
<p>Wolskie Centrum Kultury, Warszawa Zaprojektowanie i wykonanie muralu na budynku warszawskiego liceum poświęconego Jackowi Kuroniowi, przywódcy opozycji demokratycznej lat 70-tych.</p>	15 000 zł

Masz Głos, Masz Wybór

Celem programu jest zwiększenie zainteresowania obywateli sprawami ich lokalnych społeczności i zachęcenie do uczestnictwa w życiu publicznym, w tym do świadomego i odpowiedzialnego udziału w wyborach powszechnych. Organizujemy ogólnopolskie akcje i kampanie społeczne. Prowadzimy działania na rzecz zwiększenia frekwencji wyborczej i poprawy jakości wyborów. Pomagamy organizacjom społecznym i grupom lokalnym w podejmowaniu działań służących integracji wspólnot wokół rozwiązywania lokalnych problemów, budowie dialogu i współpracy z władzami samorządowymi oraz zwiększania udziału mieszkańców i mieszkanki w decyzjach dotyczących rozwoju ich społeczności.

Akcja Masz Głos

Od 2006 roku prowadzimy ogólnopolską akcję, której celem jest budowanie dialogu i współpracy między społecznością lokalną a władzami samorządowymi, wzmacnianie poczucia współodpowiedzialności za losy gminy wśród mieszkańców i mieszkanki i zwiększanie ich udziału w życiu publicznym. Co roku zapraszamy do akcji organizacje społeczne i grupy nieformalne z całej Polski, oferując im pomoc w pobudzaniu aktywności obywatelskiej, integrowaniu lokalnych wspólnot wokół rozwiązywania problemów gminy i spraw ważnych dla miejscowej społeczności. Uczestnikom oferujemy wsparcie merytoryczne (m.in. cykl spotkań szkoleniowych, doradztwo i porady ekspertów, materiały instruktażowe i promocyjne, forum wymiany informacji oraz doświadczeń na stronie internetowej). Uczestnicy, którzy najskuteczniej włączą do współpracy władze samorządowe i mieszkańców, wyróżniani są nagrodą Super Samorząd.

W 2020 roku kontynuowaliśmy akcję rozpoczętą we wrześniu 2019, do której przystąpiło **383 grup i organizacji z 233 gmin**. Przez cały rok uczestnicy akcji prowadzili działania służące poprawie jakości życia mieszkańców i zwiększeniu ich udziału w decydowaniu o sprawach lokalnej społeczności, takie jak: poprawa kontaktu radnych z mieszkańcami, wprowadzenie mechanizmu inicjatywy lokalnej, wspólne zagospodarowywanie przestrzeni publicznej, dbanie o przyrodę i zabytki, ulepszanie – zgodnie z potrzebami mieszkańców – programu instytucji publicznych, wprowadzenie i rozwijanie budżetu obywatelskiego w gminie, wpływanie na zmianę prawa lokalnego. Wybuch pandemii COVID-19 znacząco wpłynął na realizację zaplanowanych działań. 33% uczestników zmuszonych było całkowicie wstrzymać działania, 32% znacznie je ograniczyć, 1/4 kontynuowała je dostosowując się do nowych warunków. Ponad połowa z tych, którzy pozostali aktywni zaangażowała się w akcje szycia maseczek, wsparcie pracowników ochrony zdrowia, pomoc młodzieży w edukacji zdalnej i inne inicjatywy samopomocowe. Ze względu na pandemię okres realizacji działań w akcji wydłużyliśmy do końca roku.

Przez cały rok dla uczestników akcji organizowaliśmy webinaria tematyczne pomagające w realizacji prowadzonych przez nich działań. Pomagaliśmy też w nawiązywaniu kontaktów z mediami oraz w promocji działań. Doradzaliśmy w kwestiach dotyczących kompetencji samorządu i regulacji prawnych.

Podczas 14 spotkań online rozmawialiśmy m.in.: o interwencji na rzecz ochrony drzew, raporcie o stanie gminy, ochronie sygnalistów w samorządach, sposobach rozwiązywania konfliktów lokalnych, mediacjach jako alternatywnej metodzie rozwiązywania sporów, roli gniewu w działaniach społecznych, pierwszej pomocy podczas organizacji wydarzeń, radzeniu sobie z wypaleniem aktywistycznym. W kontekście pandemii zorganizowane zostały webinaria dotyczące wsparcia seniorów, rodziców, a także funkcjonowania samorządu oraz praktyki planowania przestrzennego w nowych realiach.

W realizacji działań wsparcia merytorycznego uczestnikom z poszczególnych regionów udzielali partnerzy akcji: Fundacja Aktywności Lokalnej z Poznania (organizacje z województw kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, wielkopolskiego), Fundacja Laboratorium Badań i Działań Społecznych SocLab z Białegostoku (organizacje z województw mazowieckiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego), Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej Bona Fides z Katowic (organizacje z województw dolnośląskiego, opolskiego, śląskiego), Stowarzyszenie Homo Faber z Lublina (organizacje z województw lubelskiego, małopolskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego), oraz Stowarzyszenie POLITES ze Szczecina (organizacje z województw lubuskiego, pomorskiego i zachodniopomorskiego).

Na organizację zaplanowanych przez uczestników działań przekazaliśmy **48 mikrograntów** w wysokości do 500 zł na łączną kwotę **23 630 zł**.

20 listopada rozstrzygnęliśmy konkurs **Super Samorząd 2020**. Za najsukuteczniejsze zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz społeczności lokalnej i współpracę mieszkańców z samorządem nagrodzeni zostali: Koło Gospodyń Wiejskich w Nienadowej i władze gminy Dubiecko, portal informacyjny Koniecpol.info oraz władze miasta i gminy Koniecpol, Sołectwo Pawłoszewo i władze gminy Wołów, Fundacja Kolejowa Stacja Lubsko/Sommerfeld i władze gminy Lubsko, Moja BoraBora i władze miasta Gorzów Wielkopolski, Fundacja Pszczoła i władze miasta Piły, Stowarzyszenie Zielona Akcja i władze miasta Radomia. Kolejnych 19 uczestników akcji otrzymało wyróżnienia za swoje działania. Ze względu na ograniczenia pandemiczne Gala Super Samorząd zorganizowana została online.

Akademia Samorządowa

We współpracy ze Stowarzyszeniem POLITES kontynuowaliśmy rozpoczęty w połowie 2019 roku pilotażowy projekt wsparcia samorządowców wywodzących się spośród byłych uczestników akcji Masz Głos, organizacji społecznych i ruchów obywatelskich, którzy chcą poszerzyć swoją wiedzę i kompetencje potrzebne do sprawowania funkcji publicznej w samorządzie.

W projekcie uczestniczyło 26 osób: radni, radne, burmistrzowie, burmistrzynie, wójtowie, wójtki, sołtysi, sołtyski z gmin Świdwin, Staszów, Dragacz, Olsztynek, Lelis, Pawonków, Koszalin, Kozielice, Iława, Węgorzewo, Lichnowy, Świecie, Pruszcz Gdański, Morawice, Piaski Wielkopolskie, Suchy Las, Sędziejowice, Łuków, Kłodawa, Żukowo, Siechnice, Sławno, Miłkowice, Wielka Nieszawka, Żabia Wola.

W ramach Akademii oferowaliśmy szkolenia stacjonarne, webinaria, bieżące doradztwo, a także wymianę wiedzy i doświadczeń z pomocą platform internetowych i komunikatorów dotyczące przepisów prawa, procedur, uprawnień oraz dobrych praktyk władz samorządowych. Tematy poruszane w ramach Akademii obejmowały m.in.: zagadnienia dotyczące udziału mieszkańców w procesach zagospodarowania przestrzennego, budżetu i finansów gminy, tworzenia i podejmowania uchwał, przygotowywania raportu o stanie gminy, tworzenia programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Uczestnicy Akademii Samorządowej regularnie wypowiadali się w mediach (m.in. w portalu prawo.pl) na temat dostępu do informacji publicznej, ochrony danych osobowych w samorządach, pracy zdalnej urzędów podczas pandemii COVID-19, usług publicznych, zmian prawnych dotyczących samorządu. Uczestniczyli również w organizowanych przez Fundację debatach: **Samorząd jako wspólnota, Finanse samorządów: stan krytyczny**.

W 2020 roku program był finansowany ze środków własnych Fundacji (755 751,43 zł) oraz z wpłat 1% podatku od osób fizycznych (38 562,82 zł).

Akcja Masz Głos (w tym mikrogranty dla uczestników akcji)	415 534,55 zł
Akademia Samorządowa	103 194,65 zł
Koszty realizacji programu	275 579,05 zł
Razem koszty programu	794 308,25 zł

Mikrogranty

Wypłacone przez Fundację Aktywności Lokalnej:

Obywatelski Toruń, Toruń
Młodzieżowa Rada Gminy Wronki, Wronki
Szkolny Wolontariat 50-tka, Poznań
Stowarzyszenie Razem dla Konarzewa, Konarzew
Kolektyw Kąpielisko / Koalicja ZaZieleń Poznań, Poznań
Stowarzyszenie EZG, Łódź
Fundacja Akceptacja, Poznań
Grupa Paryżanie, Mikstat
Grupa Inicjatywna Śremska Rada Seniorów, Śrem
Aktywna Górnicza, Poznań
Młodzi dla Puszczykowa, Puszczykowo
Fundacja Trybik, Lubicz Dolny
Fundacja Pszczoła, Piła
Głos Surmy, Poznań

Wypłacone przez Stowarzyszenie Aktywności Obywatelskiej BONA FIDES:

Gminna Biblioteka Publiczna w Pawłowiczkach, Pawłowiczki
Stowarzyszenie Future Technologies, Jastrzębie Zdrój
Stowarzyszenie Regionu Kluczborskiego Kobietom – Mammograf, Kluczbork
Tarnogórski Drzewoszum, Tarnowskie Góry
Miejskie Centrum Kultury w Żywcu, Żywiec
Mysłowicki Alarm Smogowy, Mysłowice
Rada Sołecka Naczęsławice, Naczęsławice

Wypłacone przez Stowarzyszenie Homo Faber:

Fundacja Przestrzeń do życia, Kraków
Stowarzyszenie Razem w Przyszłość, Trzebinia
Społeczni Strażnicy Drzew w Rzeszowie, Rzeszów
Fundacja Aprobata, Rzeszów
Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów, Lubartów
Aktywni mieszkańcy osiedla Centrum D, Kraków
Fundacja PasjoDzielnia, Wiązownica-Kolonia
Fundacja Rudek dla Życia, Rzeszów

Wypłacone przez Stowarzyszenie Polites:

Stowarzyszenie Rozwoju Inspiracje, Słupsk
Grupa nieformalna, Gorzów Wielkopolski
Zespół Szkół i Przedszkola w Mińsadzu, Mińsadz
Młodzieżowa Rada Gminy Świdwin, Świdwin
Grupa nieformalna z Rusinowa, Rusinowo
Fundacja COOLtura, Glinik
Ińskie Stowarzyszenie Artystyczno-Edukacyjne Act&Sing, Ińsko

Stowarzyszenie Pomocna Dłoń, Mysłibórz

Wyłączone przez Fundację Laboratorium Badań i Działań Społecznych SocLab:

Grupa Nieformalna Dobrze dla Dobrego, Dobry

Grupa Nieformalna „Nasza Wieś”, Leginy

Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Chynów, Sułkowice

Fabryka Inicjatyw Obywatelskich „Łączy nas Iława”, Iława

Zakręcenie na zielono, Warszawa

Koło Gospodyń Wiejskich w Wójtowie Wójtowianki, Olsztyn

Szminką Malowane, Studzianki

Koło Gospodyń Wiejskich w Surowem, Surowe

Stowarzyszenie Trygort nad Mamrami, Węgorzewo

Świetlica Wiejska w Izabeli, Izabela

Społeczny Komitet Ochrony Łąk Torfowych, Narew

forumIdei Fundacji Batorego

W 2020 roku działania podejmowane w programie koncentrowały się na: obronie praworządności i przeciwdziałaniu niszczeniu instytucji demokratycznego państwa prawa, wzmacnianiu roli i kompetencji władz samorządowych, tworzeniu założeń całościowej polityki społecznej odpowiadającej na współczesne wyzwania, promocji proeuropejskiej polityki polskiej oraz partnerskich relacji z naszymi wschodnimi sąsiadami. Podjęliśmy też szereg działań związanych z analizą stanu państwa i społeczeństwa w czasie pandemii COVID-19.

Państwo prawa

W dziale tym zajmujemy się problemami funkcjonowania demokratycznego państwa prawa i jego najważniejszych instytucji. Monitorujemy proces tworzenia, wdrażania i przestrzegania prawa. Wskazujemy, jak podnosić jakość i standardy jego stanowienia poprzez m.in. zwiększanie jego transparentności i włączanie obywateli w proces konsultacji. Przedstawiamy propozycje służące zwiększeniu przejrzystości i odpowiedzialności władz oraz przeciwdziałaniu korupcji, nepotyzmowi, kumoterstwu i konfliktowi. Proponujemy rozwiązania sprzyjające tworzeniu sprawnej, apolitycznej administracji publicznej wolnej od nacisków politycznych i pokus korupcyjnych. Wskazujemy sposoby przeciwdziałania korupcji i nadużyciom władzy, w tym m.in.: rozwiązania dotyczące wzmocnienia ochrony prawnej sygnalistów, zapewnienia przejrzystości i uczciwości zamówień publicznych.

Działania na rzecz obrony praworządności

W 2020 roku kontynuowaliśmy działania, których celem było powstrzymanie kryzysu praworządności i ograniczania niezależności wymiaru sprawiedliwości. Monitorowaliśmy zgodność uchwalanych przez władze aktów prawnych z Konstytucją RP, normami międzynarodowymi oraz demokratycznymi standardami państwa. Analizowaliśmy konsekwencje zmian ustroju sądów, w tym szczególnie Sądu Najwyższego, Krajowej Rady Sądownictwa i Trybunału Konstytucyjnego dla porządku prawnego w Polsce i dla pozycji naszego kraju w Unii Europejskiej oraz opracowywaliśmy propozycje zmian w wymiarze sprawiedliwości, które mogą doprowadzić do jego prawidłowego funkcjonowania.

Działania w tym obszarze prowadziliśmy we współpracy z **Zespołem Ekspertów Prawnych** Fundacji, zrzeszającym teoretyków i praktyków prawa w składzie: dr hab. Ryszard Balicki (Katedra Prawa Konstytucyjnego, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Uniwersytet Wrocławski), dr hab. Piotr Bogdanowicz (Katedra Prawa Europejskiego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warszawski), Łukasz Bojarski (Instytut Prawa i Społeczeństwa INPRiS, były członek Krajowej Rady Sądownictwa), Jacek Czaja (Towarzystwo Prawnicze w Lublinie, były wiceminister sprawiedliwości), dr hab. Monika Florczak-Wątor (Katedra Prawa Konstytucyjnego, Uniwersytet Jagielloński), dr hab. Agnieszka Frąckowiak-Adamska (adiunkt w Katedrze Prawa Międzynarodowego i Europejskiego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego), Jarosław Gwizdak (prawnik, działacz społeczny,

Instytut Prawa i Społeczeństwa INPRIS), dr hab. Wojciech Jasiński (Katedra Postępowania Karnego, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Uniwersytet Wrocławski), dr Piotr Kładoczny (Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warszawski, Helsińska Fundacja Praw Człowieka), Magda Krzyżanowska-Mierzewska (radca prawny, członkini Jurisconsult Service), dr hab. Marcin Matczak (Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warszawski, partner w Kancelarii Domański Zakrzewski Palinka sp. k., członek Rady Fundacji Batorego), dr hab. Sławomir Patyra (Katedra Prawa Konstytucyjnego, UMCS w Lublinie, radca prawny), dr hab. Tomasz Pietrzykowski (Katedra Teorii i Filozofii Prawa, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Śląski), dr hab. Anna Rakowska-Trela (Katedra Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Łódzkiego, adwokatka), dr hab. Anna Śledzińska-Simon (Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Katedra Prawa Konstytucyjnego, Uniwersytet Wrocławski), dr Tomasz Zalański (radca prawny, Stowarzyszenie im. prof. Zbigniewa Hołdy, Kancelaria Domański Zakrzewski Palinka sp. k.), prof. Fryderyk Zoll (Katedra Prawa Cywilnego, Uniwersytet Jagielloński).

Eksperti Zespołu przygotowali: opinię prawną na temat skutków wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie Krajowej Rady Sądownictwa i Izby Dyscyplinarnej w świetle prawa Unii Europejskiej oraz szereg stanowisk: w sprawie potrzeby rozwiązania problemu Izby Sądu Najwyższego uprawnionej do orzekania o ważności wyborów Prezydenta RP, w sprawie wyborów korespondencyjnych, w sprawie planu przeprowadzenia wyborów prezydenckich w czerwcu 2020 roku oraz w sprawie rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego dotyczącego aborcji z października 2020.

W lipcu z inicjatywy Zespołu zorganizowaliśmy konferencję **Europejski Trybunał Praw Człowieka a kryzys praworządności** na temat roli ETPCz w obronie rządów prawa w Polsce. Jesienią Zespół rozpoczął prace nad projektem nowej ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, która wzmacniałaby gwarancje niezależności tego organu, zabezpieczając go przed podporządkowaniem władzy wykonawczej i większości parlamentarnej.

Funkcjonowanie państwa

W pierwszych miesiącach 2020 roku zajęliśmy się zjawiskiem „wielkiej korupcji” (ang. *grand corruption*) charakterystycznej dla obecnych rządów obozu Zjednoczonej Prawicy. W analizie autorstwa dr Grzegorza Makowskiego **Szykując grunt pod „wielką korupcję”. Działania (anty)korupcyjne władz w latach 2015–2019** pokazaliśmy, jak korupcja ta koncentruje się na szczytach władzy i w elitach gospodarczych, jest „legalizowana” przepisami prawa wyłączającymi odpowiedzialność za czyny, które w innych okolicznościach byłyby uznane za przestępstwo oraz praktykę organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, które ignorują doniesienia o korupcji osób znajdujących się u władzy. Do tematu korupcji wróciliśmy pod koniec roku organizując w dniach 9–10 grudnia, z okazji Międzynarodowego Dnia Bez Korupcji ustanowionego przez Organizację Narodów Zjednoczonych dwa webinaria pod wspólnym tytułem **Czas wielkiej korupcji? Jak kryzys praworządności i pandemia niszczą życie publiczne.**

Zajęliśmy się również analizą reakcji państwa na wybuch pandemii COVID-19. Analizowaliśmy decyzje publiczne oraz ustawodawstwo dotyczące przeciwdziałania pandemii, sprawdzając, jak polityka obozu rządzącego wobec COVID-19 wpłynęła na sytuację samorządów, zabezpieczenia antykorupcyjne i przestrzeganie praw człowieka i obywatela. Efektem tych działań były dwa opracowania **Ustawodawstwo okresu pandemii a funkcjonowanie samorządu** prof. Huberta Izdebskiego oraz **Ustawodawstwo okresu pandemii a korupcja** dr. hab. Grzegorza Makowskiego i Marcina Waszaka, które złożyły się na cykl analiz pn. **Tarcze antykryzysowe – dokończenie budowy państwa PiS-u?**

We współpracy z Centrum Polityki Publicznej Collegium Civitas opublikowaliśmy analizę sytuacji w służbie cywilnej, w której przedstawiliśmy propozycje jej reformy. Analiza **Służba cywilna dziś i jutro. Kluczowe problemy i propozycje rozwiązań** autorstwa Jacka Kozłowskiego i dr Roberta Sobiecha stała się punktem wyjścia do uruchomienia debaty na temat pogarszającej się sytuacji administracji

publicznej i próby powstrzymania niekorzystnych zmian dotyczących urzędników, wprowadzanych pod pretekstem walki z pandemią COVID-19. We współpracy ze Stowarzyszeniem Absolwentów Krajowej Administracji Publicznej zorganizowaliśmy na forum skupiającym urzędników państwowych dyskusję wokół problemów służby cywilnej i naszych rekomendacji.

Pakt uczciwości w zamówieniach publicznych

W 2020 roku kontynuowaliśmy międzynarodowy projekt „Pakty Uczciwości – mechanizm obywatelskiej kontroli na rzecz ochrony funduszy UE”, prowadzony ze środków Komisji Europejskiej. Celem projektu, którego realizacja skończy się w 2021 roku, jest sprawdzenie możliwości zastosowania tzw. „paktu uczciwości”, stworzonego przez Transparency International do ochrony środków UE przed nadużyciami oraz zwiększenia transparentności ich wydatkowania w ramach systemu zamówień publicznych. Pakt to specjalna umowa, do której przystępują zamawiający i oferenci zobowiązując się, że w ramach konkretnego przetargu będą postępować w sposób przejrzysty i odpowiedzialny, zarówno na etapie starania się o kontrakt, jak i w czasie jego realizacji. Zgadzą się też na monitorowanie procesu zamówienia przez zewnętrznego obserwatora społecznego. W ramach Paktu prowadzimy monitoring inwestycji realizowanej przez PKP PLK S.A., współfinansowanej ze środków Funduszu Spójności o wartości blisko pół miliarda złotych, obejmującej remont linii kolejowej nr 1 na odcinku Częstochowa-Zawiercie.

W 2020 roku działania monitoringowe prowadziliśmy w większości w formie zdalnej, wymuszonej przez pandemię. Podejmowaliśmy interwencje w odpowiedzi na zgłoszenia dziennikarzy i sygnalistów, którzy alarmowali nas o naruszeniach dotyczących obserwowanej inwestycji. Przygotowaliśmy opinię prawną w sprawie sporu o dostęp do informacji, który wywiązał się między PKP PLK a wykonawcą monitorowanej inwestycji. Została ona przekazana w formie *amicus curiae* do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Opublikowaliśmy raport obejmujący pierwsze dwa lata realizacji monitoringu. Omówiliśmy w nim m.in. etap przygotowania paktu i przebieg przetargu. Przedstawiliśmy także pierwsze rekomendacje dotyczące wykorzystania paktów uczciwości w przyszłości przez Komisję Europejską lub polski rząd. W reakcji na ten raport Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej wyraziło chęć wykorzystania paktów jako sposobu monitorowania inwestycji w nowej unijnej perspektywie finansowej. Na zaproszenie ministerstwa wzięliśmy udział w konsultacjach na temat możliwości uruchomienia kolejnych paktów w przyszłości.

Wsparcie i ochrona prawna sygnalistów

Kontynuowaliśmy też – prowadzone od ponad dekady – działania na rzecz wzmocnienia ochrony prawnej sygnalistów, tj. osób, które działając w dobrej wierze i w trosce o dobro publiczne ujawniają nieprawidłowości lub zachowania nieetyczne w miejscu pracy albo środowisku zawodowym, narażając się na marginalizację zawodową, mobbing bądź utratę pracy. Przygotowany przez nas obywatelski projekt ustawy o ochronie sygnalistów dostosowywaliśmy do wymagań dyrektywy o ochronie osób zgłaszających przypadki naruszenia prawa Unii, m.in. na podstawie zebranych ekspertyz prawnych. Przygotowaliśmy obszerną analizę omawiającą potencjalny wpływ dyrektywy na funkcjonowanie sektora publicznego w Polsce i jego zdolność do radzenia sobie z nadużyciami i patologiami.

W trakcie roku wielokrotnie zabieraliśmy głos w obronie pracowników służby zdrowia, którzy odważyli się krytykować stan przygotowania państwa do walki z pandemią i tym samym stawali się celem ataków ze strony przełożonych i władzy. We współpracy z Whistleblowing International Network przygotowaliśmy na ten temat anglojęzyczne materiały. O ograniczeniach dla wolności słowa w miejscu pracy i potrzebie ochrony sygnalistów przypominaliśmy w publikacjach prasowych, w mediach społecznościowych (m.in. w ramach Dnia sygnalisty) oraz na konferencjach „Pulsu Biznesu”, Uniwersytetu

Jagiellońskiego czy w trakcie tzw. Whistleblowing Summit w dniu 8 października. Wraz z międzynarodową organizacją Whistleblowing International Network wystąpiliśmy z apelem o przygotowanie nowej dyrektywy, która uniemożliwiłaby zastraszanie osób zabierających głos w debacie publicznej za pomocą środków prawnych (ang. *anti-SLAPP directive*).

Seminaria eksperckie i debaty publiczne:

Zapobieganie korupcji w zamówieniach publicznych (28 stycznia) – seminarium dotyczące nadużyć w zamówieniach publicznych organizowane wspólnie z kancelarią Clifford Chance. Wykład wprowadzający **Ryzyka korupcyjne i ich prewencja w trakcie realizacji zamówienia** wygłosił Paweł Pogorzelski. W pierwszym panelu dyskusyjnym **Jakie nadużycia najczęściej zagrażają prawidłowej realizacji zamówień?** udział wzięli: Michaela Rajkova (Transparency International Bułgaria), dr hab. Piotr Bogdanowicz (kancelaria Clifford Chance) oraz Marcin Szymański (zastępca dyrektora Departamentu Programów Infrastrukturalnych w Ministerstwie Inwestycji i Rozwoju). Rozmowę moderował dr Grzegorz Makowski (forumIdei Fundacji Batorego). W sesji drugiej zorganizowane zostały trzy równoległe warsztaty: o metodologii obywatelskiego monitoringu projektów infrastrukturalnych (prowadzenie Michaela Rajkova i Marcin Waszak), o zagrożeniach korupcją i nadużyciami w zamówieniach publicznych (prowadzenie Krzysztof Krak, ekspert w zakresie *compliance* i przeciwdziałania korupcji), o europejskich środkach przeciwdziałania nadużyciom w zamówieniach publicznych (prowadzenie dr Grzegorz Makowski, forumIdei Fundacji Batorego).

Praworządność w stanie zapaści (25 lutego) – konferencja o sytuacji w polskim sądownictwie i naprawie wymiaru sprawiedliwości. W pierwszej sesji poświęconej diagnozie udział wzięli: Sylwia Gregorczyk-Abram (Inicjatywa #WolneSądy), Jarosław Gwizdak (członek zarządu Instytutu Prawa i Społeczeństwa INPRIS), dr Jan Winczorek (Instytut Nauk o Państwie i Prawie UW) i w charakterze komentatorki Ewa Siedlecka (tygodnik „Polityka”). Panel moderował dr Piotr Kładoczny (Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Zespół Ekspertów Prawnych Fundacji Batorego). W drugiej sesji poświęconej perspektywom naprawy państwa prawa wprowadzenia do dyskusji wygłosili: Piotr Gąciarek (Sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie, Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA), Małgorzata Szuleka (Helsińska Fundacja Praw Człowieka) oraz Tomasz Zalański (członek zarządu Stowarzyszenia im. prof. Zbigniewa Hołdy, Zespół Ekspertów Prawnych Fundacji Batorego). Wypowiedzi panelistów skomentował Patryk Wachowiec (Forum Obywatelskiego Rozwoju), a dyskusję moderował Łukasz Bojarski (prezes zarządu Instytutu Prawa i Społeczeństwa INPRIS, Zespół Ekspertów Prawnych Fundacji Batorego).

Spotkanie przedstawicieli organizacji zaangażowanych w obronę praworządności w Polsce (28 lutego) – dyskusja o działaniach na rzecz obrony niezależności wymiaru sprawiedliwości i przywrócenia praworządności w Polsce.

Zamówienia publiczne w czasie kryzysu. Nowe zagrożenia, możliwości i wyzwania (15 lipca) – debata online poświęcona polskiemu systemowi zamówień publicznych w czasie kryzysu. W rozmowie udział wzięli: Hubert Nowak (prezes Urzędu Zamówień Publicznych), Krzysztof Izdebski (Fundacja e-Państwo), Mirela Korsak-Koledzińska (kancelaria Togatus), Ewa Wiktorowska (prezes Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Konsultantów Zamówień Publicznych, członkini Rady Zamówień Publicznych), prowadził dr Grzegorz Makowski (forumIdei Fundacji Batorego).

ETPCz a kryzys praworządności w Polsce (27 lipca) – konferencja online o roli Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w obronie praworządności w Polsce. Wstęp wygłosiła mec. Magda Krzyżanowska-Mierzewska z Zespołu Ekspertów Prawnych Fundacji Batorego. Raport Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka o polskich sprawach przed ETPCz zaprezentowali dr Marcin Szwed i dr Katarzyna Wiśniewska. W pierwszym panelu dyskusyjnym udział wzięli: prof. Ewa Łętowska (sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego i Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku), dr hab. Adam Bodnar (Rzecznik

Praw Obywatelskich), prof. Lech Garlicki (Uniwersytet Warszawski, sędzia Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku i b. sędzia ETPCz) oraz mec. dr Tomasz Snarski (Uniwersytet Gdański). Dyskusję moderowała dr Hanna Machińska (Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich). W drugim panelu dyskusyjnym udział wzięli: Dominika Bychawska-Siniarska (Helsińska Fundacja Praw Człowieka), dr hab. Dorota Pudzianowska (Uniwersytet Warszawski) oraz mec. Anna Mazurczak (Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego). Panel moderowała dr hab. Anna Ślodzińska-Simon (Uniwersytet Wrocławski). Dyskusję zamykającą poprowadziła mec. Magdalena Witkowska (przewodnicząca Komisji Praw Człowieka przy Krajowej Izbie Radców Prawnych).

Dostęp do informacji w zamówieniach publicznych (26 października) – debata online o roli dostępu do informacji publicznej w zamówieniach publicznych. W rozmowie udział wzięli: Mirela Korsak-Koledzińska (radca prawny w kancelarii Togatus), dr hab. Grzegorz Makowski (forumIdei Fundacji Batorego), Szymon Ossowski (Sieć Obywatelska Watchdog Polska), Hanna Talago-Sławoj (kancelaria Łaszczuk, prezes zarządu Centrum Obsługi Zamówień Publicznych sp. z o.o.). Prowadzenie: Marcin Waszak (forumIdei Fundacja Batorego).

Czas wielkiej korupcji? (9–10 grudnia) – dwudniowa konferencja online poświęcona dyskusji o tym, jak kryzys praworządności i pandemia niszczą życie publiczne. Pierwszego dnia w sesji **Korupcja i kryzys państwa prawa** dyskutowaliśmy z ekspertami z Węgier, Czech i Rumunii o związku między praworządnością i korupcją. W dyskusji udział wzięli: prof. Krisztina Arató (ELTE University, Węgry), David Ondráčka (Transparency International, Czechy), Ionuț Sibian (Civil Society Development Foundation, Rumunia) oraz dr hab. Grzegorz Makowski (forumIdei Fundacji Batorego). Dyskusję moderowała Aleksandra Karasińska (Newsweek.pl). W kolejnym dniu, w sesji **Korupcja w czasie pandemii** zastanawialiśmy się, w jaki sposób kryzys epidemiologiczny wpływa na zagrożenia korupcją i czy będzie czynnikiem wzmacniającym, czy też osłabiającym państwa, które miały już problemy z praworządnością. W dyskusji udział wzięli: prof. Nikos Passas (Northeastern University, USA), prof. Alina Mugiu-Pippidi (Hertie School of Governance, Niemcy), dr Marcin Walecki (St. Antony's College, Oxford University, Wielka Brytania) oraz prof. Janine Wedel (George Mason University, USA), a dyskusję moderował dr hab. Grzegorz Makowski (forumIdei Fundacji Batorego). W tej części udział wzięli badacze i eksperci z Northeastern University (USA), Hertie School of Governance (Niemcy), Oxford University (Wielka Brytania), George Mason University (USA).

Publikacje, raporty, analizy, opinie prawne:

Jak przywrócić państwo prawa?, red. dr Tomasz Zalasieński – zbiór ekspertyz autorstwa wybitnych polskich prawników, zawierający rekomendacje jak Trybunał Konstytucyjny, Krajowa Rada Sądownictwa, Sąd Najwyższy, prokuratura i sądy powszechne powinny zostać zmienione, żeby stanowić przeciwwagę dla władzy ustawodawczej i wykonawczej oraz skutecznie chronić prawa obywateli i stać na straży praworządności.

Opinia prawna na temat skutków wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie Krajowej Rady Sądownictwa i Izby Dyscyplinarnej w świetle prawa Unii Europejskiej, dr hab. Piotr Bogdanowicz – analiza prawna o znaczeniu i konsekwencjach orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE dotyczącego Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego i Krajowej Rady Sądownictwa z 19 listopada 2019 roku.

Szykując grunt pod „wielką korupcję”. Działania (anty)korupcyjne władz w latach 2015–2019, dr Grzegorz Makowski – opracowanie dokumentujące rosnące ryzyko korupcji w Polsce, wskazujące na przyczyny tego zjawiska i przedstawiające drogi wyjścia. Angielska wersja publikacji: **Laying the groundwork for “grand corruption”: the Polish government’s (anti-)corruption activities in 2015–2019**.

Tarcze anty kryzysowe – dokończenie budowy państwa PiS-u? Ustawodawstwo okresu pandemii a funkcjonowanie samorządu, prof. Hubert Izdebski – analiza wpływu ustawodawstwa wydawanego w celu przeciwdziałania pandemii COVID-19 na funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego.

Tarcze anty kryzysowe – dokończenie budowy państwa PiS-u? Ustawodawstwo okresu pandemii a korupcja, dr hab. Grzegorz Makowski, Marcin Waszak – analiza dotycząca wpływu przepisów tarcz anty kryzysowych na zwiększanie ryzyka korupcji w Polsce.

Służba cywilna dziś i jutro. Kluczowe problemy i propozycje rozwiązań, Jacek Kozłowski, dr Robert Sobiech – opracowanie wskazujące najistotniejsze wyzwania, przed którymi stoi służba cywilna w Polsce oraz przedstawiające propozycję reformy całej administracji rządowej.

Strażnicy demokracji. Nowe perspektywy ochrony sygnalistów, Marcin Waszak – analiza sytuacji sygnalistów w Polsce.

Pakt uczciwości. Społeczny monitoring zamówień publicznych. Tworzenie Paktu i wybór wykonawcy, Kamil Baryła, dr hab. Grzegorz Makowski, Marcin Waszak – raport opisujący doświadczenia społecznych obserwatorów z pierwszego etapu pilotażu paktu uczciwości, przedstawiający wnioski i rekomendacje z zakresu realizacji publicznych przetargów. Wersja angielska: **The Integrity Pact. A Civil Society Monitoring of Public Projects. Designing an Integrity Pact and the Contractor Selection**.

Demokracja

W dziale tym zajmujemy się poprawą jakości funkcjonowania instytucji, które mają decydujący wpływ na stopień angażowania się obywateli w życie publiczne. Analizujemy sposób i organizację wyborów, funkcjonowanie samorządów terytorialnych oraz partii i ruchów politycznych. Zabiegamy o wprowadzenie do prawa ułatwień dla wyborców, poprawę reprezentatywności systemu wyborczego, zwiększenie przejrzystości i sprawności funkcjonowania administracji wyborczej, a także o podejmowanie systematycznych działań informacyjno-edukacyjnych na temat roli i kompetencji wybieranych władz oraz procedur. Przygotowujemy propozycje zmian służących usprawnieniu funkcjonowania władz lokalnych, wzmocnieniu i poszerzeniu kompetencji samorządu i jego demokratyzacji.

W 2020 roku, który był rokiem wyborów prezydenckich, intensywnie zajmowaliśmy się tematyką wyborczą. Opublikowaliśmy szereg analiz, ekspertyz prawnych, a także apeli i stanowisk ostrzegających przed próbą przeprowadzenia przez władze wyborów w sytuacji zagrożenia epidemiologicznego i wykazujących poważne prawne i polityczne konsekwencje ich organizacji w sposób naruszający konstytucyjne zasady powszechności, równości i tajności. Wydaliśmy m.in.: **Apel Zespołu Ekspertów Wyborczych o zmianę terminu wyborów Prezydenta RP** oraz wspólne **Stanowisko Zespołu Ekspertów Samorządowych i Prawnych w sprawie wyborów prezydenckich 28 czerwca**, w którym wskazaliśmy, że odmawiając ogłoszenia stanu klęski żywiołowej i usiłując zorganizować wybory 10 maja w sytuacji zagrożenia epidemiologicznego, rząd i większość sejmowa, naruszając podstawowe standardy konstytucyjne i demokratyczne, doprowadziły do bezprecedensowego kryzysu państwa i instytucji demokratycznych. Przedstawiliśmy też rekomendacje dotyczące warunków organizacji powszechnego głosowania korespondencyjnego w czasie epidemii zgodnie z demokratycznymi standardami organizacji wyborów. Analizowaliśmy przepisy dotyczące organizacji wyborów 28 czerwca i zachęcaliśmy do uczestnictwa w wyborach, mimo wad prawnych ustawy o zasadach ich organizacji oraz do udziału w obywatelskiej kontroli przebiegu głosowania.

Prace dotyczące tej problematyki prowadzone były we współpracy z **Zespołem Ekspertów Wyborczych** w składzie: dr hab. Mikołaj Czeźnik (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, członek Zarządu Fundacji Batorego), dr hab. Jarosław Flis (Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Jagielloński), dr Adam Gendźwiłł (Zakład Rozwoju i Polityki Regionalnej, Uniwersytet Warszawski),

dr hab. Mirosława Grabowska (Instytut Socjologii, Uniwersytet Warszawski), dr hab. Jacek Haman (Zakład Statystyki, Demografii i Socjologii Matematycznej, Uniwersytet Warszawski), dr Anna Materska-Sosnowska (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, Uniwersytet Warszawski, członkini Zarządu Fundacji Batorego), dr hab. Bartłomiej Michalak (Instytut Nauk o Polityce, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), dr hab. Bartłomiej Nowotarski (Katedra Filozofii i Historii Gospodarczej, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu), prof. Jacek Raciborski (Instytut Socjologii, Uniwersytet Warszawski), prof. Andrzej Rychard (Instytut Filozofii i Socjologii, PAN, przewodniczący Rady Fundacji Batorego), dr hab. Dawid Sześciło (Zakład Nauk o Prawie i Administracji, Uniwersytet Warszawski), dr Jarosław Zbieranek (Centrum Studiów Wyborczych, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu).

W 2020 roku poświęciliśmy dużo uwagi pogarszającej się **sytuacji finansowej samorządów**. Opublikowaliśmy trzy raporty na ten temat autorstwa prof. Pawła Swianiewicza i dr Julity Łukomskiej. Prace nad rolą samorządu kontynuował powołany rok wcześniej Zespół Ekspertów Samorządowych w składzie: Edwin Bendyk (publicysta tygodnika „Polityka”, kierownik Ośrodka Badań nad Przyszłością Collegium Civitas, prezes Fundacji Batorego), Marta Bejnar-Bejnarowicz (radna Rady Miasta Gorzowa, działaczka Kongresu Ruchów Miejskich), dr Adam Gendźwiłł (Zakład Rozwoju i Polityki Regionalnej, Uniwersytet Warszawski), prof. Hubert Izdebski (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, członek – korespondent Polskiej Akademii Nauk, radca prawny, adwokat w Spółce Prawniczej I&Z s.c. w Warszawie), dr hab. Paweł Kubicki (Katedra kultury i społeczeństwa Europy, Instytut Europeistyki, Uniwersytet Jagielloński), dr Anna Materska-Sosnowska (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, Uniwersytet Warszawski, członkini Zarządu Fundacji Batorego), dr hab. Rafał Matyja (Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie), Jan Olbrycht (europoseł), Szymon Osowski (Sieć Watchdog Polska), prof. Iwona Sagan (Katedra Geografii Społeczno-Ekonomicznej, Uniwersytet Gdański), prof. Paweł Swianiewicz (Katedra Rozwoju i Polityki Lokalnej, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Uniwersytet Warszawski), dr hab. Dawid Sześciło (Zakład Nauki o Administracji, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warszawski), dr Cezary Trutkowski (Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej), dr Katarzyna Wojnar (Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych, Uniwersytet Warszawski), prof. Artur Wołek (Akademia Ignatianum w Krakowie), Marek Wójcik (Związek Miast Polskich).

Seminaria i dyskusje poświęcone kwestiom wyborczym:

Jak demokratycznie wybrać Prezydenta? (13 maja) – debata online o drogach wyjścia z kryzysu związanego z terminem i sposobem organizacji wyborów podczas epidemii. Swoje propozycje przedstawili: w imieniu Zespołu Ekspertów Wyborczych Fundacji Batorego – dr hab. Jarosław Flis (Uniwersytet Jagielloński), w imieniu Klubu Jagiellońskiego – Piotr Trudnowski. Komentarze wygłosili: Zuzanna Dąbrowska (dziennik „Rzeczpospolita”) i Łukasz Warzecha (tygodnik „Do Rzeczy”). Dyskusję prowadził Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Polska 2020: perspektywy po wyborach (14 lipca) – debata online przeprowadzona po rozstrzygnięciu wyborów prezydenckich poświęcona ocenie rzeczywistości politycznej po 12 lipca 2020. W dyskusji udział wzięli: dr Anna Materska-Sosnowska (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego, członkini Zarządu Fundacji Batorego), prof. Andrzej Nowak (Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego), prof. Andrzej Rychard (Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, przewodniczący Rady Fundacji Batorego), Michał Sutowski („Krytyka Polityczna”). Prowadzenie: Edwin Bendyk (prezes Fundacji Batorego).

Debaty „Polska Samorządów” na jubileuszowy rok 30-lecia polskiej samorządności:

Przyszłość samorządu po epidemii (29 kwietnia) – dyskusja online na temat możliwych konsekwencji epidemii koronawirusa dla przyszłości samorządu. Udział wzięli: Dariusz Cieślak (wójt gminy

Sędziejowice), Beata Klimek (prezydentka Ostrowa Wielkopolskiego), dr hab. Tadeusz Truskolaski (prezydent Miasta Białystok), dr hab. Artur Wołek (Instytut Nauk Politycznych i Administracji Akademii Ignatianum w Krakowie). Prowadzenie: Edwin Bendyk, członek Zarządu Fundacji Batorego.

Finanse samorządów (22 maja) – debata online na temat kondycji finansowej samorządów w oparciu o dane z lat 2014–2018 zanalizowane dla forumIdei w raporcie prof. Pawła Swianiewicza i dr Julity Łukomskiej. W dyskusji udział wzięli: Marta Makuch (wiceprezydentka Słupska), dr hab. Stanisław Mazur (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), prof. Paweł Swianiewicz (Katedra Rozwoju i Polityki Lokalnej, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Uniwersytet Warszawski), Marek Wójcik (Związek Miast Polskich). Prowadzenie: Edwin Bendyk (członek Zarządu Fundacji Batorego).

Samorząd od nowa (27 maja) – rozmowa o tym, czego powinno nas nauczyć 30 lat Polski samorządnej i jakie zadania są do odrobienia na najbliższe dekady. W dyskusji udział wzięli: Marcin Bazylak (prezydent Dąbrowy Górniczej), Marta Bejnar-Bejnarowicz (radna Rady Miasta Gorzowa, prezeska Kongresu Ruchów Miejskich oraz Stowarzyszenia Ludzie dla Miasta), Mariusz Sagan (dyrektor Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości, Urząd Miasta Lublin) i Jolanta Wiercińska (sołtyska w Chwaszczynie, radna w Żukowie, laureatka nagrody Super Samorząd). Prowadzenie: Edwin Bendyk (członek Zarządu Fundacji Batorego).

Samorząd jako wspólnota (4 czerwca) – debata o przyszłości Polski lokalnej organizowana wspólnie z Urzędem Miejskim w Chojnicach na zaproszenie burmistrza Arseniusza Finstera. W pierwszym panelu wystąpili samorządowcy: Krystyna Danilecka-Wojewódzka (prezydentka Słupska), Jacek Karnowski (prezydent Sopotu), Arseniusz Finster (burmistrz Chojnic), Zbigniew Szczepański (wójt gminy Chojnice). W drugim panelu udział wzięli eksperci: Andrzej Chmielewski (radny gminy Pruszcz Gdański, Akademia Samorządowa), Maria Eichler (dziennikarka, Chojniczanie.pl), Zdzisława Hołubowska (prezeska Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno), Jacek Szuba (prezes Fundacji Indygo). Prowadzenie: Edwin Bendyk (członek Zarządu Fundacji Batorego).

Miasto w trybie nadzwyczajnym (26 sierpnia) – debata w Niepołomicach zorganizowana wspólnie z Fundacją Lepsze Niepołomice o sytuacji w mieście uważanym przez lata za wzór samorządności, które znalazło się pod zarządem komisarycznym. Udział wzięli: Małgorzata Klima (przewodnicząca zarządu osiedla Zakościele), Szymon Osowski (prezes Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska), Paweł Pawłowski (prezes Fundacji Lepsze Niepołomice). Prowadzenie: Edwin Bendyk (prezes Fundacji Batorego).

Finanse samorządów: stan krytyczny (1 grudnia) – dyskusja online o stanie finansów samorządu terytorialnego w dobie pandemii w świetle danych z roku 2019 zanalizowanych w raporcie prof. Pawła Swianiewicza i dr Julity Łukomskiej **Ewolucja sytuacji finansowej samorządów terytorialnych w Polsce po 2014 roku**. Wprowadzenie do dyskusji wygłosił prof. Paweł Swianiewicz (Katedra Rozwoju i Polityki Lokalnej, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Uniwersytet Warszawski), a komentarze wygłosili: Bogusław Koźmider (zastępca prezydenta Krakowa), Beata Moskal-Słaniewska (prezydentka Świdnicy), Sebastian Skuza (wiceminister finansów), Dorota Zmarzłak (wójtka gminy Izabelin), Joanna Wons-Kleta (wójtka gminy Pawonków). Prowadzenie: Edwin Bendyk (prezes Fundacji Batorego).

Publikacje, analizy, komentarze dotyczące kwestii wyborczych:

Koronne argumenty – termin wyborów prezydenckich 2020, dr hab. Jarosław Flis – analiza najważniejszych argumentów za przesunięciem terminu wyborów prezydenckich w 2020 roku.

Koronawirus a wybory prezydenckie. Czym grozi głosowanie podczas epidemii?, dr hab. Bartłomiej Michałak – analiza potencjalnych skutków przeprowadzenia wyborów prezydenckich 2020 podczas epidemii koronawirusa.

Czy możliwe jest przeprowadzenie wyborów podczas stanu epidemii? Opinia prawna, dr hab. Piotr Uziębło – opinia prawna na temat możliwości przeprowadzenia wyborów prezydenckich podczas ogłoszonego w Polsce stanu epidemii zgodnie ze standardami organizacji wyborów w państwie demokratycznym.

Czy władze samorządowe mogą – zgodnie z prawem – odmówić organizacji wyborów?, prof. Hubert Izdebski – ekspertyza prawna warunków, w których władze samorządowe mogą legalnie odmówić organizacji wyborów.

Głosowanie korespondencyjne – wzory i ostrzeżenia z Bawarii, dr hab. Jarosław Flis, dr hab. Kamil Marcinkiewicz – analiza znaczenia bawarskich wyborów korespondencyjnych dla tempa zachorowań oraz wpływu epidemii na niemiecką politykę.

Jeśli wybory będą w maju..., dr hab. Jacek Haman – komentarz na temat potencjalnych konsekwencji zorganizowania wyborów prezydenckich w formie korespondencyjnej w maju 2020 roku.

Co zrobić, żeby wybory były demokratyczne i bezpieczne – Stanowisko Zespołu Ekspertów Wyborczych Fundacji im. Stefana Batorego.

Opinia prawna w sprawie charakteru prawnego wniosku Poczty Polskiej S.A. o udostępnienie danych ze spisu wyborców, przedstawionego w dniu 24 kwietnia 2020 r. wójtom, burmistrzom oraz prezydentom miast.

Stanowisko Zespołów Ekspertów Prawnych i Wyborczych Fundacji Batorego w sprawie wyborów korespondencyjnych.

Apel Zespołu Ekspertów Wyborczych Fundacji im. Stefana Batorego o zmianę terminu wyborów Prezydenta RP.

Wybory prezydenckie – ryzykowne zmiany. Komentarz, Magdalena Wrzalik – komentarz o wadach ustawy z 2 czerwca 2020 o zasadach organizacji wyborów.

Co pierwsza tura wyborów może nam powiedzieć o drugiej?, dr Adam Gendźwiłł – analiza rezultatów pierwszej tury wyborów prezydenckich.

Głosowanie korespondencyjne za granicą – wnioski praktyczne, Magdalena Wrzalik – analiza aktualnie obowiązujących uregulowań dotyczących głosowania poza krajem w świetle doświadczeń pierwszej tury wyborów prezydenckich.

Bojkot majowych wyborów prezydenckich i jego uzasadnienia. Komentarz, dr hab. Jacek Raciborski – komentarz na temat etycznych i prawno-politycznych konsekwencji wezwania opozycji do bojkotu niedoszłych korespondencyjnych wyborów prezydenckich.

Wybory prezydenckie 2020. Kontekst prawny, dr hab. Anna Rakowska-Trela – analiza prawna przebiegu procedury wyboru Prezydenta RP w 2020 roku.

Wybory prezydenckie 2020. Kontekst społeczny i polityczny, dr hab. Jacek Haman, prof. Andrzej Rychard – analiza społeczno-politycznych uwarunkowań i konsekwencji przebiegu procedury wyboru Prezydenta RP w 2020 roku.

Analizy, ekspertyzy i komentarze dotyczące problematyki samorządowej:

Ewolucja sytuacji finansowej samorządów terytorialnych w Polsce w latach 2014–2018, prof. Paweł Swianiewicz, dr Julita Łukomska.

Ewolucja sytuacji finansowej samorządów terytorialnych w Polsce po 2014 roku, prof. Paweł Swianiewicz, dr Julita Łukomska – raport o sytuacji finansowej samorządów po roku 2014 uzupełniony o dane z wykonania budżetów za rok 2019.

Instytucje samorządowe w okresie SARS CoV-2: praca zdalna i wsparcie społeczności lokalnej. Analiza prawna, Agnieszka Krzyżak, Paweł Litwiński – analiza prawnych uwarunkowań pracy zdalnej samorządów zawierające przykładowe procedury, jakie można wprowadzić w urzędach.

Czego dowiedzieliśmy się z raportów o stanie gminy?, dr hab. Dawid Sześciło, Bartosz Wilk – analiza stu raportów o stanie gminy za rok 2019 z rekomendacjami jak należy przygotować raport, aby był dokumentem interesującym dla mieszkańców.

Samorząd–centrum. Bilans po trzydziestu latach od odrodzenia się samorządu i pięciu latach nowego centralizmu, dr hab. Dawid Sześciło – raport na temat autonomii i sprawności jednostek samorządu terytorialnego.

Samorząd i wybory. Komentarz, Edwin Bendyk – komentarz dotyczący politycznego znaczenia, jakiego nabrała samorządność podczas prezydenckiej kampanii wyborczej roku 2020 w związku z kryzysem wywołanym pandemią.

Dwa Mazowsza – cui bono? Komentarz, dr hab. Marta Lackowska – ocena pomysłu podziału województwa mazowieckiego.

Finanse samorządu terytorialnego w dobie pandemii, prof. Paweł Swianiewicz, dr Julita Łukomska – raport o stanie finansów samorządów w dobie pandemii wraz z rekomendacjami, jak poprawić ich sytuację.

Wpływ ustawodawstwa okresu pandemii COVID-19 na finanse jednostek samorządu terytorialnego, dr Aleksander Nelicki – analiza wpływu ustawodawstwa okresu pandemii COVID-19 na finanse jednostek samorządu terytorialnego.

Obywatele

W ramach tego działu zajmujemy się analizą polityki oraz samoorganizacji społecznej. Proponujemy rozwiązania zmierzające do wyrównywania szans i budowania pluralistycznej wspólnoty obywatelskiej poprzez poprawę jakości i dostępności usług publicznych.

W 2020 roku kontynuowaliśmy krytyczną refleksję nad modelami rozwiązań socjalnych, które odpowiadałyby na wyzwania współczesnego świata. Powołaliśmy **Zespół Ekspertki ds. Usług Społecznych**, w którego skład weszli: dr Rafał Bakalarczyk (redaktor naczelny czasopisma „Polityka Senioralna”), dr hab. Agnieszka Chłoń-Domińczak (Instytut Statystyki i Demografii SGH, prorektor SGH ds. nauki), prof. Stanisława Golinowska (Instytut Zdrowia Publicznego Collegium Medium UJ, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych), Katarzyna Hall (Stowarzyszenie Dobra Edukacja, minister edukacji w latach 2007–2011), prof. Tomasz Komornicki (Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, UMCS), prof. Irena E. Kotowska (Instytut Statystyki i Demografii SGH, Komitet Nauk Demograficznych PAN), dr hab. Iga Magda (Kolegium Analiz Ekonomicznych SGH, wiceprezeska Instytutu Badań Strukturalnych), dr hab. Michał Myck (Centrum Analiz Ekonomicznych CenEA), dr hab. Przemysław Sadura (Wydział Socjologii UW, Fundacja Pole Dialogu), dr hab. Ryszard Szarfenberg (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych UW, EAPN Polska, ATD-Czwarty Świat), dr Dorota Szelewa (University College Dublin, Fundacja ICRA), Irena Wóycicka (Instytut Bronisława Komorowskiego, w latach 2010–2015 minister ds. społecznych w Kancelarii Prezydenta RP).

Szczególną uwagę w 2020 roku poświęciliśmy problemom polskiego systemu edukacyjnego zaostrowanym przez wymuszone pandemią przejście szkół w tryb nauczania zdalnego. W maju zorganizowaliśmy seminarium eksperckie **Co wiemy o społeczeństwie w stanie epidemii? Edukacja** poświęcone wynikom najnowszych badań nad funkcjonowaniem szkolnictwa w czasie pandemii, na którym dyskutowane były bariery ekonomiczne i sprzętowe utrudniające uczniom korzystanie ze zdalnych lekcji, a także społeczne konsekwencje zawieszenia funkcjonowania szkoły jako instytucji integracji społecznej w warunkach nauczania na odległość. Wydaliśmy dwie ekspertyzy poświęcone temu tematowi, które stały się punktem wyjścia do debaty publicznej z udziałem ekspertów i praktyków nauczania szkolnego.

Pandemia była także testem spójności społeczeństwa i jego zdolności do współpracy. Dlatego też uważnie przyglądaliśmy się jej efektom dla poziomu zaufania społecznego i pokazywaliśmy, że niski poziom zaufania stanowi poważną barierę dla szybkiego wychodzenia z kryzysu wywołanego pandemią. Podjęliśmy również temat nadzwyczajnych rozwiązań ekonomicznych, które miały na celu podtrzymanie spójności społecznej i funkcjonowania gospodarki w czasie kryzysu zdrowotnego.

Seminaria i debaty:

Obserwatorium młodych – cykl siedmiu seminariów poświęconych problemom młodego pokolenia prowadzonych przez dr. Michała Boniego. W 2020 roku odbyło się sześć z cyklu comiesięcznych spotkań. Wprowadzenia do dyskusji **Złapani w sieć** (15 stycznia) wygłosili: Michał Kot (Grupa IQS), Anna Mierzyńska (Mierzyńska Marketing), Marta Poślad (Google), dr hab. Jacek Pyżalski (Wydział Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu), Zuzanna Rudzińska-Bluszcz (Biuro RPO), dr Alek Tarkowski (Centrum Cyfrowe). Seminarium **Młodzi a wyzwania klimatyczne** (12 lutego) otworzyły: Maria Jagodzińska (Młodzieżowy Strajk Klimatyczny), Katarzyna Jagiełło (dziennikarka, aktywistka klimatyczna), Mirosław Proppe (prezes WWF Polska), Katarzyna Sałata (Extinction Rebellion), Kamil Wyszkowski (dyrektor Generalny UN Global Compact). Do rozmowy na temat **Młodzi a gender i LGBTI** (11 marca) wprowadzili: dr hab. Iwona Chmura-Rutkowska (wydział Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu), Marcin Dzierżanowski (Fundacja Wiara i Tęcza), Marta Lempart (Ogólnopolski Strajk Kobiet), Joanna Skonieczna (Kampania Przeciw Homofobii). W panelu wprowadzającym do dyskusji **Kondycja psychiczna młodych** (13 maja) udział wzięły: Katarzyna Jagiełło (dziennikarka, aktywistka klimatyczna), Aleksandra Lemańska (Fundacja Alternatywnej Edukacji „ALE”), Monika Sajkowska (Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę), dr Dorota Wiszejko-Wierzbicka (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny). Seminarium **Wchodzenie w dorosłość** (10 czerwca) wystąpieniami otworzyli: Marta Buler (Młodzi w Centrum LAB SWPS Uniwersytet), dr hab. Paweł Kaczmarczyk (Ośrodek Badań nad Migracjami Uniwersytetu Warszawskiego), dr hab. Iga Magda (Szkoła Główna Handlowa), dr Paula Pustułka (Młodzi w Centrum LAB SWPS Uniwersytet), dr Justyna Sarnowska (Młodzi w Centrum LAB SWPS Uniwersytet). Do dyskusji **Tożsamość młodych** (8 lipca) wprowadzenia wygłosili: Maria Magdalena Babińska (Centrum Badań nad Uprzedzeniami Uniwersytetu Warszawskiego), dr Dominika Blachnicka-Ciacek (Młodzi w Centrum LAB SWPS Uniwersytet), Marcin Dzierżanowski (Fundacja Wiara i Tęcza), prof. Krystyna Szafranec (Instytut Socjologii UMK). W ramach całego cyklu w spotkaniach wzięło udział ponad 90 przedstawicieli i przedstawicieli młodego pokolenia, badaczy i badaczek, intelektualistek i intelektualistów.

Zaufanie społeczne w czasach zarazy (30 września) – debata online poświęcona zaufaniu Polaków do instytucji publicznych, służby zdrowia, naukowców i siebie nawzajem w warunkach epidemii. Udział wzięli: dr hab. Natalia Letki (Wydział Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego), dr Paweł Marczewski (forumIdei Fundacji Batorego), dr hab. Mikołaj Pawlak (Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego), prof. Krystyna Skarżyńska (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny). Prowadzenie: Edwin Bendyk (prezes Fundacji Batorego).

Epidemia nierówności w edukacji (7 października) – debata online poświęcona nierównościom w edukacji, które ujawniła i nasiliła pandemia. Udział wzięli: Anna Blumsztajn (Wielokulturowe Liceum Humanistyczne im. Jacka Kuronia, Instytut Pedagogiczny Uniwersytetu Gdańskiego), dr hab. Małgorzata Sikorska (Wydział Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego), Przemysław Staroń (II LO im. Bolesława Chrobrego w Sopocie, Wydział Psychologii SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego w Sopocie), dr hab. Marta Zahorska (Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego). Prowadzenie: dr Paweł Marczewski (forumIdei Fundacji Batorego).

Raporty i analizy:

Przetrwać razem, za wszelką cenę. Tylko jak?, Edwin Bendyk, dr Paweł Marczewski – komentarz podsumowujący światowe dyskusje na temat konieczności wprowadzenia formy gwarantowanego dochodu podstawowego i koszyka podstawowych usług, jako ratunku przed zubożeniem znacznej części społeczeństwa i załamania się spójności społecznej, zawierający rekomendacje dotyczące charakteru interwencji ekonomicznych stosowanych w ramach walki z kryzysem pandemicznym.

Przekleństwo braku koordynacji. O kontekstach i warunkach opanowania globalnego kryzysu zdrowotnego, prof. Stanisława Golinowska – analiza kontekstów i warunków opanowania globalnego kryzysu zdrowotnego, diagnozująca poważne problemy koordynacji między różnymi szczeblami państwa odpowiedzialnymi za różne poziomy systemu ochrony zdrowia, utrudniające opanowanie kryzysu zdrowotnego.

Epidemia nieufności. Zaufanie społeczne w czasie kryzysu zdrowotnego, dr Paweł Marczewski – analiza wyników badań zaufania społecznego w Polsce w stanie pandemii.

Sukces czy porażka zdalnego nauczania?, dr hab. Marta Zahorska – analiza wyników dziewięciu ogólnopolskich badań nad warunkami zdalnej edukacji w Polsce prowadzonych między kwietniem a lipcem 2020.

Epidemia nierówności w edukacji. Komentarz, dr Paweł Marczewski – komentarz pokazujący, jak edukacja zdalna pogłębia nierówności między uczniami z rodzin nieuprzywilejowanych a dziećmi z rodzin zamożnych i o wysokim kapitale kulturowym, przyspiesza odpływ wykwalifikowanych specjalistów z zawodu nauczycielskiego i pogarsza jakość nauczania wraz z rekomendacjami dotyczącymi przeciwdziałania tym negatywnym zjawiskom.

Europa

W ramach tego działu analizujemy polską politykę zagraniczną ze szczególnym uwzględnieniem działań Polski w ramach Unii Europejskiej. Przygotowujemy propozycje polityk związanych z obroną Unii jako wspólnoty wartości i wzmacnianiem bezpieczeństwa Polski. Definiujemy wyzwania i przedstawiamy możliwe działania w relacjach z Rosją, Białorusią i Ukrainą. Wspieramy dialog obywatelski i ekspercki z naszymi wschodnimi sąsiadami.

W 2020 roku koncentrowaliśmy się przede wszystkim na analizowaniu odpowiedzi Unii Europejskiej na pandemię COVID-19 oraz skutków działań podejmowanych na szczeblu unijnym dla Polski. Działaliśmy też na rzecz wsparcia wartości europejskich w Polsce i w UE, m.in. kontynuowaliśmy zapoczątkowane w roku 2017 prace nad stworzeniem skutecznych mechanizmów prawnych i finansowych dla promocji demokracji i wartości europejskich w krajach członkowskich.

Polska w Europie

We współpracy z ECFR przygotowaliśmy kilka komentarzy analitycznych oraz zorganizowaliśmy wydarzenia poświęcone sytuacji politycznej w Unii Europejskiej, w tym szczególnie reakcji UE na pandemię

i przygotowaniu nowego wieloletniego budżetu Unii. Zwracaliśmy uwagę na politykę wschodnią UE (ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na Białorusi i Ukrainie), a także na spór między Polską a UE o praworządność. W tej ostatniej kwestii przedstawialiśmy rekomendacje dotyczące mechanizmu uzależniającego wypłaty unijnych funduszy od przestrzegania przez państwa członkowskie praworządności.

Działania na rzecz unijnego instrumentu wsparcia organizacji społecznych

Kontynuowaliśmy też działania rzecznicze mające na celu ustanowienie unijnego mechanizmu finansowego wspierającego zakorzenienie demokracji i wartości europejskich w krajach unijnych. Promowaliśmy ideę zwiększenia środków na program Prawa i Wartości dla organizacji społecznych w ramach budżetu UE na lata 2021–2027 wśród europejskich organizacji obywatelskich, środowisk eksperckich, europosłów i przedstawicieli instytucji unijnych, a także wśród przedstawicieli władz państw członkowskich. We współpracy z europejskimi sieciami organizacji społecznych przygotowaliśmy apele kierowane do państw członkowskich oraz instytucji unijnych, by wsparły zwiększenie środków na program Prawa i Wartości. Swoje propozycje odnośnie kształtu programu przedstawiliśmy na spotkaniach publicznych i seminariach oraz w publikacjach. Działania te, wsparte przez główne siły w Parlamencie Europejskim, zostały uwieńczone sukcesem. W listopadzie budżet programu został zwiększony z 641 mln euro do 1,55 mld euro.

Forum Polska–Ukraina

Organizowane przez nas od 2012 roku dyskusje Forum Polska-Ukraina gromadzą polityków, ekspertów, działaczy pozarządowych, dziennikarzy oraz liderów opinii publicznej z Polski i Ukrainy. Spotkania służą wymianie idei i poglądów między przedstawicielami obu społeczeństw, pomagają w zrozumieniu sytuacji politycznej i społecznej w obu krajach i budowaniu porozumienia. Dyskusje koncentrują się na sprawach dotyczących zarówno problemów wewnętrznych, jak i polityki międzynarodowej, wyzwań globalnych i problemów dwustronnych. Spotkaniom prowadzonym w formule okrągłego stołu towarzyszą publiczne debaty i konferencje z udziałem polskich i ukraińskich uczestników.

W minionym roku we współpracy z Międzynarodową Fundacją Odrodzenie i Radą Polityki Zagranicznej „Ukraiński pryzmat” z Kijowa zorganizowaliśmy debatę online **Kryzys demokracji i nowi aktorzy polityczni**. W polsko-ukraińskim gronie ekspertów, działaczy społecznych, którzy są wnikliwymi obserwatorami polityki w swoich krajach, rozmawialiśmy o problemach zaangażowania politycznego, funkcjonowania partii i nowych inicjatyw politycznych jako odpowiedzi na kryzysy reprezentacji, przejrzystości i efektywności w funkcjonowaniu polityki. Zaproszeni goście dyskutowali o zmianach wprowadzanych w Ukrainie przez prezydenta Wołodymyra Zełenskiego. Rozmawialiśmy o roli i przyczynach fiaska projektu Nowoczesnej i ruchu Kukiz 15 w Polsce, a także o perspektywach ruchu Szymona Hołowni. Zastanawialiśmy się, na ile „antypolityczna polityka” ruchów społecznych stanowi alternatywę dla partii politycznych i źródło ich odnowy w obu naszych krajach. Poruszyliśmy także rolę samorządów i demokracji lokalnej w budowie nowej demokracji w Polsce i w Ukrainie.

Białoruś

Koniec roku przyniósł falę prodemokratycznych protestów na Białorusi związanych ze sfałszowaniem wyników wyborów prezydenckich z 9 sierpnia. Poświęciliśmy temu tematowi kilka tekstów przybliżających polskim odbiorcom tło wydarzeń. Analizowaliśmy przyczyny obecnego kryzysu politycznego i przebudzenia społecznego, rolę organizacji obywatelskich w samych protestach oraz proces emancypacji języka białoruskiego, który stał się jednym z ważnych symboli jednoczących protestujących.

Zorganizowaliśmy również debatę z udziałem gości z Białorusi **Białoruskie społeczeństwo: od obojętności do zaangażowania**, podczas której pytaliśmy białoruskich ekspertów i działaczy o istotę trwającej w tym kraju rewolucji.

Dyskusje i seminaria eksperckie:

Pograniczne i granica polsko-ukraińska (30 stycznia) – dyskusja w formacie okrągłego stołu w siedzibie Kolegium Technicznego Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu z udziałem 9 dziennikarzy z Polski i Ukrainy uczestniczących w organizowanej przez forumIdei wizycie studyjnej na granicy i pograniczu polsko-ukraińskim. W dyskusji udział wzięli działacze samorządowi i organizacji społecznych, liderzy opinii publicznej, przedstawiciele służb państwowych oraz świata akademickiego.

Polki i Polacy o polityce, epidemii i Europie (6 maja) – debata online o wynikach badań opinii publicznej wykonanych na zlecenie European Council on Foreign Relations (ECFR) dotyczących wyborów politycznych, zaufania do instytucji, lęków, priorytetów polityki krajowej, oceny działań rządu w obliczu koronawirusa oraz stosunku Polaków do Europy. Udział wzięli: prof. Antoni Dudek (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), dr hab. Agnieszka Golec de Zavala (Glodsmiths University of London), Paweł Zerka (European Council on Foreign Relations). Prowadzenie: dr hab. Mikołaj Cześniak (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, członek Zarządu Fundacji Batorego).

UE w czasach pandemii: czy czeka nas przełom? (18 czerwca) – debata online organizowana wspólnie z Warszawskim Biurem ECFR na temat konsekwencji kryzysu pandemicznego dla Unii Europejskiej. Udział wzięli: Piotr Arak (dyrektor Polskiego Instytutu Ekonomicznego), dr Piotr Buras (dyrektor Warszawskiego Biura ECFR), dr Marcin Kędziński (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego), dr hab. Renata Mieñkowska-Norkiene (Wydział Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Sytuacja na Białorusi a Polska i Unia Europejska (15 września) – seminarium eksperckie zorganizowane wspólnie z Warszawskim Biurem ECFR poświęcone sytuacji na Białorusi oraz reakcjom Polski i Unii Europejskiej na wydarzenia w tym kraju.

Białoruskie społeczeństwo: od obojętności do zaangażowania (23 września) – debata online poświęcona protestom trwającym na Białorusi. Udział wzięli: dr Ryhor Astapenia (Centrum Nowych Idei, Miñsk), prof. Aleksander Milinkiewicz (opozycjonista, w 2006 roku wspólny kandydat opozycji na prezydenta Białorusi), dr Olga Szparaga (European College of Liberal Arts na Białorusi). Prowadzenie: dr hab. Mikołaj Cześniak (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, członek Zarządu Fundacji Batorego).

Stosunki polsko-ukraińskie: jak przezwyciężyć impas? (17 listopada) – seminarium eksperckie poświęcone stanowi stosunków polsko-ukraińskich.

Moment krytyczny? Co czeka Europę po szczycie budżetowym (14 grudnia) – debata online organizowana wspólnie z Warszawskim Biurem ECFR na temat konsekwencji osiągniętego na grudniowym szczycie unijnym kompromisu w sprawie budżetu UE i powiązania go z praworządnością. Wprowadzenia wygłosili: Caroline de Gruyter (komentatorka i autorka NRC Handelsblad), Gerald Knaus (dyrektor think-tanku European Stability Initiative), Jose Ignacio Torreblanca (szef Madryckiego Biura ECFR). Udział w dyskusji wzięli: Piotr Arak (Polski Instytut Ekonomiczny), Edwin Bendyk (prezes Fundacji Batorego), dr Kinga Brudzińska (GLOBSEC), dr hab. Agnieszka Cianciara (Instytut Studiów Politycznych PAN), Roland Freudenstein (Wilfried Martens Centre for European Studies), Lucas Guttenberg (Instytut Delorsa), dr Marcin Kędziński (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie; Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego), dr hab. Renata Mieñkowska-Norkiene (Uniwersytet Warszawski), dr Bartłomiej E. Nowak (Akademia

Finansów i Biznesu Vistula), dr Patrycja Sasnal (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych), Eugeniusz Smolar (Centrum Stosunków Międzynarodowych), dr Agnieszka Smoleńska (Polityka Insight), dr Monika Sus (Instytut Studiów Politycznych PAN), Edit Zgut (Uniwersytet Warszawski, German Marshall Fund). Prowadzenie: dr Piotr Buras (dyrektor Warszawskiego Biura ECFR).

Kryzys demokracji i nowi aktorzy polityczni (18 grudnia) – pierwsza debata w ramach **XII Forum Polska-Ukraina** poświęcona problemom zaangażowania politycznego, funkcjonowania partii i nowym inicjatywom politycznym w Polsce i w Ukrainie. W spotkaniu udział wzięli: Olena Babakowa (dziennikarka), Bogumiła Berdychowska (kwartalnik „Więź”), Michał Boni (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny), Wołodymyr Fesenko (politolog, Centrum Politycznych Badań Stosowanych „Penta”), dr hab. Maciej Gdula (poseł na Sejm RP, Koalicyjny Klub Parlamentarny Lewicy), Hanna Gill-Piątek (posłanka na Sejm RP, Polska 2050 Szymona Hołowni), prof. Oleksij Harań (politolog, Fundacja „Inicjatywy Demokratyczne” im. Ilka Kuczeriwa), Wadym Halajczuk (Komitet Rady Najwyższej Ukrainy ds. integracji z Unią Europejską, partia Sługa Ludu), dr hab. Aleksandra Hnatiuk (Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego), Oksana Jury nec (była posłanka do Rady Najwyższej Ukrainy, partia UDAR), Rafał Kalukin (tygodnik „Polityka”), dr Jacek Kołtan (Europejskie Centrum Solidarności), Wojciech Konończuk (Ośrodek Studiów Wschodnich), Ostap Krywydyk (Centrum Analityczne Uniwersytetu Katolickiego Ukrainy), Switłana Matwijenko (przewodnicząca Rady Laboratorium Inicjatyw Ustawodawczych), dr Paweł Marczewski (forumIdei Fundacji Batorego), dr Adam Ostolski („Krytyka Polityczna”), Witalij Portnikow (dziennikarz, Radio „Swoboda”), prof. Jacek Raciborski (Wydział Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego), dr hab. Mikołaj Rakusa-Suszczewski (Uniwersytet Warszawski), Mykoła Riabczuk (publicysta, prezes honorowy Ukraińskiego Centrum Międzynarodowego PEN), Adam Szłapka (poseł na Sejm RP, partia Nowoczesna), Dmytro Szulha (dyrektor Programu Europejskiego Międzynarodowej Fundacji Odrodzenie), dr hab. Agnieszka Turska-Kawa (Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach). Prowadzenie: Edwin Bendyk (prezes Fundacji Batorego) oraz Oleksandr Suszko (dyrektor Fundacji Odrodzenie).

Analizy, raporty, komentarze, policy papers:

Jak pandemia zmieni Unię? Komentarz, Szymon Ananicz – komentarz na temat przyjętych i planowanych w reakcji na pandemię przewartościowań w architekturze Unii Europejskiej.

Nowelizacja budżetu UE: ocena i perspektywy. Komentarz, dr Agnieszka Smoleńska, Paweł Wiejski – komentarz na temat propozycji nowego budżetu Unii Europejskiej.

Spór o weto i pięć mitów rządowej propagandy. Komentarz, dr Piotr Buras, Szymon Ananicz – komentarz obalający pięć głównych mitów rozpowszechnianych przez polityków PiS w sporze o unijny budżet i mechanizm jego warunkowości.

Obrona rządów prawa po szczycie Unii Europejskiej: kompromis i co dalej. Komentarz, dr Piotr Buras, Szymon Ananicz – komentarz przedstawiający możliwości dalszych działań dla instytucji unijnych, organizacji społecznych, partii europejskich i państw członkowskich w walce o ochronę rządów prawa w UE.

Na ostatniej prostej: unijny mechanizm ochrony rządów prawa. Komentarz, dr Piotr Buras, Szymon Ananicz – komentarz do raportu Komisji Europejskiej o stanie rządów prawa w UE oraz dyskusji o nowych mechanizmach ochrony praworządności w Unii. Wersja angielska: **The home straight: the EU mechanism for defending the rule of law. Commentary.**

Pieniądze za praworządność: czy na pewno? Komentarz, Szymon Ananicz – komentarz na temat powiązania wypłat z budżetu UE na lata 2021–2027 oraz z programu odbudowy po kryzysie COVID-19 z przestrzeganiem zasad praworządności przez kraje członkowskie Unii.

Bułgaria: jak zawłaszczyć państwo i zyskać przychylność Brukseli? Komentarz, dr Spasimir Domaradzki – komentarz na temat deficytów praworządności w Bułgarii i wyzwań, jakie sytuacja w tym kraju stawia przed Unią Europejską. Wersja angielska: **Bulgaria: how to capture a state and gain favour with Brussels. Commentary**.

Granica nowoczesnego sąsiedztwa. Jak ją zbudować?, dr Marta Jaroszewicz, Krzysztof Mrozek – raport z badań jakościowych na granicy polsko-ukraińskiej.

How to construct a border for a modern neighborhood: a report based on on qualitative research on the Polish-Ukrainian border, dr Marta Jaroszewicz, Krzysztof Mrozek – angielskie tłumaczenie raportu z badań jakościowych na granicy polsko-ukraińskiej.

Niezmiennie pryncypia, czyli o doktrynie polskiej polityki wschodniej. Komentarz, Wojciech Konończuk – polemika z głosami wzywającymi do rewizji polskiej polityki wschodniej i uznającymi, że błędem było oparcie jej na tzw. doktrynie Giedroycia-Mieroszewskiego.

Stosunki polsko-ukraińskie: ku nowemu „strategicznemu partnerstwu”? Komentarz, dr hab. Andrzej Szeptycki – komentarz na temat szans zainicjowania nowej odsłony „strategicznego partnerstwa” Polski i Ukrainy.

Narodziny białoruskiej wspólnoty obywatelskiej i rola organizacji społecznych. Komentarz, Stanisława Gusakowa – analiza wydarzeń w Białorusi z perspektywy społeczeństwa obywatelskiego oraz roli, jaką odgrywają w protestach organizacje społeczne.

Białoruskojęzyczni – na fali i bez kompleksów, Wincuk Wiaczorka – opracowanie na temat dziejów najnowszych języka białoruskiego i jego odrodzenia się podczas rewolucji 2020 roku.

Zamykające się okno możliwości: Polska i nowa koncepcja strategiczna NATO. Komentarz, dr hab. Marek Madej – komentarz na temat polskiej polityki międzynarodowej w związku z trwającym procesem formułowania nowej koncepcji strategicznej NATO.

Jeśli wygra Biden: konsekwencje dla Polski. Komentarz, dr Piotr Buras – komentarz o konsekwencjach zwycięstwa Joe Bidena w wyborach prezydenckich w USA w 2020 dla Polski. Wersja angielska: **Biden's victory: the consequences for Poland. Commentary**.

Niemcy-Polska: sąsiedztwo prowincjonalne. Komentarz, dr Piotr Buras – komentarz na temat obecnego stanu i przyszłości stosunków polsko-niemieckich.

Format 17+1: mniej niż suma części. Komentarz, Alicja Bachulska – komentarz oceniający rezultaty zaangażowania Polski we współpracę z Chinami w ramach formatu 17+1.

Debaty

Obok konferencji i debat inspirowanych tekstami powstałymi w ramach prac zespołów eksperckich organizujemy także inne spotkania, wychodzące poza tematy podejmowane w naszej działalności eksperckiej, poświęcone kwestiom istotnym dla przyszłości naszego państwa i regionu. Ich celem jest pogłębianie dyskusji toczących się w polskiej przestrzeni publicznej oraz wprowadzanie do debaty publicznej nowych wątków i tematów. Do organizowanych przez nas dyskusji, konferencji i seminariów zapraszamy osoby wywodzące się z różnych środowisk, o różnych wrażliwościach, poglądach politycznych i przekonaniach ideowych. Wierzymy, że niezależna przestrzeń spotkań i dyskusji przedstawicieli świata polityki, ekspertów, działaczy społecznych oraz dziennikarzy jest warunkiem niezbędnym dla funkcjonowania debaty publicznej i wymiany idei.

W 2020 roku szczególną uwagę poświęciliśmy doświadczeniu pandemii COVID-19 i jej wpływowi na funkcjonowanie państwa i społeczeństwa. Zastanawialiśmy się, jak wielomiesięczne funkcjonowanie w stanie zagrożenia i ograniczeń związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa zdrowotnego wpłynęło na relacje społeczne, na stosunek obywateli do państwa i nad tym, jak ten kryzysowy stan wpłynie na stosunki międzynarodowe. Ważnym wątkiem były dla nas także protesty, które wybuchły w kraju po wydaniu 22 października 2020 roku przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia zaostrego przepisy antyaborcyjne. Analizowaliśmy przyczyny polityczne tego buntu i to, jak protesty przebiegały, do jakiego języka się odwoływano oraz to, jak angażowało się w nie młode pokolenie oraz ludzie mieszkający w mniejszych ośrodkach.

Konferencje, debaty i seminaria:

Po transformacji: dwie strategie wobec przyszłości (4 lutego) – celem konferencji było przyjrzenie się odpowiedziom PO i PiS – dominujących sił po transformacji ustrojowej – na podstawowe wyzwania, przed którymi stanęła Polska w 30 latach owej transformacji. Słowo wstępne **Krótko o periodyzacji rozwoju Polski po 1989 roku** wygłosił Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego). Podczas pierwszej sesji **Odpowiedź Platformy Obywatelskiej na okres transformacji** wprowadzenia wygłosili: dr Michał Boni (b. europoseł), dr hab. Adam Leszczyński (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny), dr Anna Materska-Sosnowska (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, Uniwersytet Warszawski, członkini Zarządu Fundacji Batorego). Drugą sesję **Odpowiedź Prawa i Sprawiedliwości na okres transformacji i rządu PO** otworzyli: dr hab. Małgorzata Jacyno (Instytut Socjologii UW), Paweł Musiałek (Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego), dr Łukasz Pawłowski („Kultura Liberalna”). Wprowadzenia do sesji ostatniej **Co dalej: Emancypacja versus zakorzenienie?** wygłosili: prof. Przemysław Czapliński (Instytut Filologii Polskiej, UAM w Poznaniu), prof. Anna Giza-Poleszczuk (Instytut Socjologii UW), dr hab. Mirosława Grabowska (Instytut Socjologii UW), dr hab. Paweł Śpiewak (Instytut Socjologii UW). Dyskusję moderowali: dr hab. Mikołaj Cześnik (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, członek Zarządu Fundacji Batorego), dr Anna Materska-Sosnowska (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, Uniwersytet Warszawski, członkini Zarządu Fundacji Batorego) oraz Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego).

Co wiemy o społeczeństwie w stanie epidemii? (30 kwietnia) – pierwsze z cyklu zamkniętych seminariów poświęconych wynikom aktualnie prowadzonych badań nad przemianami przekonań i postaw społecznych w reakcji na epidemię. Wprowadzenia wygłosili: Dominika Bulska (Centrum Badań nad Uprzedzeniami Wydziału Psychologii UW), dr Paulina Górka (Centrum Badań nad Uprzedzeniami Wydziału Psychologii UW), Piotr Michalski (Laboratorium Poznania Politycznego, Instytut Psychologii PAN) oraz prof. Krystyna Skarżyńska (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny). W dyskusji udział wzięło ponad dwadzieścioro polskich badaczek i badaczy, intelektualistek i intelektualistów. Spotkanie poprowadził dr hab. Mikołaj Cześnik (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, członek Zarządu Fundacji Batorego).

Co wiemy o społeczeństwie w stanie epidemii? Edukacja (28 maja) – drugie z cyklu zamkniętych seminariów poświęconych wynikom aktualnie prowadzonych badań nad przemianami przekonań i postaw społecznych w reakcji na epidemię. Wprowadzenia wygłosili: dr hab. Przemysław Sadura (Instytut Socjologii i Wydział Pedagogiczny UW), dr hab. Michał Myck (Centrum Analiz Ekonomicznych CenEA), Aleksandra Czetwertyńska (Centrum Cyfrowe). W dyskusji udział wzięło dwadzieścioro troje polskich badaczek i badaczy, intelektualistek i intelektualistów. Spotkanie poprowadził dr Paweł Marczewski (forumIdei Fundacji Batorego).

Polska w czasach zarazy (3–24 czerwca) – cykl czterech debat online na temat kondycji polskiego państwa i społeczeństwa pod wpływem wielorakich kryzysów, które wybuchły, ujawniły się lub nasiliły w 2020 roku. W pierwszej debacie **Rządy PiS. Demokracja, autorytaryzm, chaos** (3 czerwca) udział

wzięli: dr hab. Agata Bielik-Robson (Instytut Filozofii i Socjologii PAN, Uniwersytet w Nottingham), dr hab. Rafał Matyja (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), prof. Andrzej Rychard (Instytut Filozofii i Socjologii PAN, przewodniczący Rady Fundacji Batorego). Prowadzenie: Aleksander Smolar (prezes Fundacji Batorego). W drugiej debacie **Hierarchia czy sieć? Państwo po pandemii** (10 czerwca) udział wzięli: prof. Jerzy Hausner (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), prof. Mirosława Marody (Uniwersytet Warszawski), prof. Jan Zielonka (Uniwersytet Oksfordzki). Prowadzenie: Edwin Bendyk (członek zarządu Fundacji Batorego, tygodnik „Polityka”). W trzeciej debacie **Stare i nowe nierówności. Solidarność w czasie koronakryzysu** (17 czerwca) udział wzięli: dr Paweł Bukowski (London School of Economics), dr Elżbieta Korolczuk (Uniwersytet Södertörn w Sztokholmie), dr hab. Joanna Tyrowicz (Uniwersytet Warszawski). Prowadzenie: dr Paweł Marczewski (forumIdei Fundacji Batorego). W czwartej debacie **Integracja i dezintegracja społeczeństwa. Jak w warunkach kryzysu strukturyzuje się wspólnota?** (24 czerwca) udział wzięli: prof. Mirosława Grabowska (Instytut Socjologii UW), dr hab. Agnieszka Graff (Instytut Ameryk i Europy Uniwersytetu Warszawskiego), dr hab. Andrzej Leder (Instytut Filozofii i Socjologii PAN). Prowadzenie: dr hab. Mikołaj Cześniak (SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, członek Zarządu Fundacji Batorego).

Revolucja PiS. 2.0? (16 września) – debata online o tym, czy i jak Prawo i Sprawiedliwość po zakończeniu cyklu wyborczego i dysponując pełnią władzy będzie kontynuowało rewolucję w trzech jej głównych nurtach: antyustrojowym, narodowo-populistycznym i socjalnym. Wprowadzenia wygłosili: Ludwik Dorn (b. marszałek Sejmu RP), dr hab. Małgorzata Jacyno (Instytut Socjologii UW), dr Elżbieta Korolczuk (Uniwersytet Södertörn w Sztokholmie). W debacie udział wzięło ponad dwadzieścioro polskich intelektualistek i intelektualistów. Prowadzenie: Edwin Bendyk (prezes Fundacji Batorego).

Kryzys partii i nowe formy uczestniczenia w polityce (21 października) – dyskusja online poświęcona temu, na czym polegają braki współczesnych partii politycznych w Polsce oraz jaką odpowiedź próbują na nie dać ruchy Szymona Hołowni i Rafała Trzaskowskiego. Wprowadzenia wygłosili: dr hab. Rafał Chwedoruk (Wydział Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych UW), dr Anna Materska-Sosnowska (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych UW, członkini Zarządu Fundacji Batorego), dr hab. Rafał Matyja (Kolegium Gospodarki i Administracji Publicznej, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie). W rozmowie udział wzięło ponad dwadzieścioro polskich intelektualistek i intelektualistów, działaczy i działaczek, polityków i polityczek. Prowadzenie: Aleksander Smolar (doradca Zarządu Fundacji Batorego).

Państwo i społeczeństwo w czasach pandemii (4 listopada) – debata online poświęcona państwu i jego relacjom ze społeczeństwem w czasach kryzysu. Wprowadzenie wygłosił prof. Jerzy Hausner (Przewodniczący Rady Programowej OEEŚ, Fundacja GAP), a skomentowali je: prof. Anna Giza-Poleszczuk (Wydział Socjologii UW), Bartłomiej Sienkiewicz (poseł na Sejm RP, b. minister spraw wewnętrznych), dr hab. Ryszard Szarfenberg (Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych UW). Prowadzenie: Edwin Bendyk (prezes Fundacji Batorego).

Polityka i prowokacja (6 listopada) – pierwsza z cyklu czterech dyskusji online poświęconych analizie protestów, które wybuchły po rozstrzygnięciu Trybunału Konstytucyjnego Julii Przyłębskiej 22 października w sprawie aborcji. W gronie szesnastorga polskich polityczek i polityków, intelektualistek i intelektualistów rozmawiano o tym, czy decyzja Jarosława Kaczyńskiego podjęta w sytuacji narastającego kryzysu epidemicznego wpisuje się w pewną stałą formułę sprawowania rządów przez PiS, którą można nazwać polityką prowokacji. Prowadzenie Edwin Bendyk (prezes Fundacji Batorego).

Dialog (nie)możliwy? (16 listopada) – debata Laureatów Nagrody im. Beaty Pawlak z okazji wręczenia nagród za rok 2019 i rok 2020. O gotowości i warunkach możliwości nawiązania dialogu z Innym rozmawiali: Agnieszka Pajęczkowska (laureatka Nagrody za 2020 rok), Mirosław Wlekły (laureat Nagrody

za 2019 rok), Ewa Wanat (laureatka Nagrody za 2018 rok), Adam Szostkiewicz (przewodniczący Kapituły Nagrody im. Beaty Pawlak). Prowadzenie: Tomasz Stawiszyński (Radio TOK FM).

Język rewolucji (20 listopada) – druga z cyklu czterech dyskusji online poświęconych analizie protestów, które wybuchły po rozstrzygnięciu Trybunału Konstytucyjnego Julii Przyłębskiej 22 października w sprawie aborcji. Celem seminarium była analiza ruchu protestów w oparciu o rozpoznanie „języka rewolucji”: środków estetycznych i symbolicznych wykorzystywanych przez uczestników i uczestniczki. Wprowadzenie wygłosił prof. Przemysław Czapliński (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). W dyskusji udział wzięło dwadzieścioro ośmiu polskich intelektualistek i intelektualistów, działaczek i działaczy, publicystek i publicystów, artystek i artystów. Prowadzenie: Edwin Bendyk (prezes Fundacji Batorego).

Jak być liberałem konserwatywno-socjalistycznym? (26 listopada) – debata online wokół wykładu prof. Timothy’ego Gartona Asha poświęconego poszukiwaniom konserwatywno-socjalistycznym liberalizmu, który będzie potrafił odpowiedzieć na nowoczesne potrzeby wolności i efektywności, ale również wspólnoty i tożsamości, solidarności i równości. Komentarze do wykładu wygłosili: dr Henryka Bochniarz (Konfederacja Lewiatan), dr hab. Maciej Gdula (poseł na Sejm RP, Uniwersytet Warszawski), dr hab. Zdzisław Krasnodębski (poseł do Parlamentu Europejskiego, Akademia Ignatianum w Krakowie). Prowadzenie: Aleksander Smolar (doradca Zarządu Fundacji Batorego).

Kościół, wspólnota, dialog (4 grudnia) – dyskusja online na temat roli i miejsca Kościoła katolickiego i katolicyzmu w Polsce. Czy Kościół ostatecznie utracił zdolność panowania nad wyobraźnią zbiorową? Wprowadzenia wygłosili: prof. Tomasz Polak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), dr Dominika Kozłowska (miesięcznik „Znak”), Maciej Zięba OP. W dyskusji udział wzięło dwadzieścioro ośmiu intelektualistek i intelektualistów, publicystek i publicystów oraz ludzi Kościoła. Prowadzenie: Edwin Bendyk (prezes Fundacji Batorego).

Protest Polski lokalnej (11 grudnia) – trzecia z cyklu czterech dyskusji online poświęconych analizie protestów, które wybuchły po rozstrzygnięciu Trybunału Konstytucyjnego Julii Przyłębskiej 22 października w sprawie aborcji. Celem seminarium była analiza ruchów protestu w Polsce lokalnej. W dyskusji udział wzięło dwadzieścioro pięciorgo organizatorek i organizatorów, a także obserwaterek i obserwatorów demonstracji w Polsce lokalnej. Prowadzenie: Edwin Bendyk (prezes Fundacji Batorego).

Młodzi i protest (23 grudnia) – ostatnia z cyklu czterech dyskusji online poświęconych analizie protestów, które wybuchły po rozstrzygnięciu Trybunału Konstytucyjnego Julii Przyłębskiej 22 października w sprawie aborcji. W dyskusji udział wzięło ponad dwadzieścioro organizatorek i organizatorów, uczestniczek i uczestników protestów, a także obserwaterek i obserwatorów tego zaangażowania. Rozmawialiśmy o tym, jaką wizję społeczeństwa obywatelskiego mają młodzi oraz o tym, jak postrzegają współczesną politykę i własne zaangażowanie w sprawy publiczne. Prowadzenie: Edwin Bendyk (prezes Fundacji Batorego).

Publikacje:

Neomarksistowska tęczowa zaraza. Jak teoria spiskowa populistycznej prawicy wpływa na debatę publiczną w Polsce, Anna Mierzyńska – analiza źródeł populistycznej legendy o „neomarksizmie” i jej politycznego zastosowania w Polsce.

Spółczesność wobec epidemii. Raport z badań, dr Konrad Maj, prof. Krystyna Skarżyńska – raport z badań nad psychologiczną reakcją społeczeństwa polskiego na pandemię i ograniczenia nakładane przez władze.

Polityka i pandemia. Czas sprawdzania (testowania) i rozliczania władzy, prof. Krystyna Skarżyńska – psychologiczno-społeczna analiza percepcji, emocji i postaw Polaków wobec dwóch powiązanych w społecznej świadomości zjawisk: procesów politycznych i pandemii COVID-19.

Raporty i inne opracowania forumIdei były prezentowane i omawiane w mediach w Polsce i za granicą. Teksty i wywiady z analitykami i ekspertami forumIdei były publikowane na łamach m.in. „Dziennika. Gazety Prawnej”, „Gazety Wyborczej”, „Newsweek Polska”, „Rzeczpospolitej”, „Tygodnika Powszechnego” oraz portali: „Krytyka Polityczna”, Klubu Jagiellońskiego, Oko.press, onet.pl, polityka.pl, prawo.pl, Wiadomo.co, Wirtualnej Polski. Występowali oni także w programach m.in. telewizji TVN oraz w radiach RDC i TOK FM.

Od jesieni 2018 roku komentarze eksperckie ukazują się na blogu forumIdei. W 2020 ukazało się 40 wpisów odnoszących się do opracowań i komentujących bieżące wydarzenia. Wybrane wpisy ukazały się także w wersji angielskiej na łamach portalu Notes from Poland.

W 2020 roku program finansowany był ze środków własnych Fundacji (1 281 324,81 zł), z dotacji Komisji Europejskiej, przekazanej za pośrednictwem TI-Berlin (344 790,32 zł) oraz z dotacji Międzynarodowej Fundacji Odrodzenie z Kijowa (38 452,32 zł).

Koszty programu	1 664 567,45 zł
-----------------	-----------------

Fundusze Powierzone

W ramach promocji zachowań filantropijnych i wspierania rozwoju filantropii w Polsce Fundacja administruje powierzonymi jej funduszami firm i osób prywatnych. Prowadzone przez nas fundusze, ustanawiane są w oparciu o umowę o powierzeniu środków między fundatorem a Fundacją, określającą cele i zasady funkcjonowania funduszu.

W minionym roku prowadziliśmy dziewięć funduszy powierzonych. Pięć z nich oferowało stypendia wyrównujące szanse edukacyjne młodzieży szkolnej i akademickiej (Fundusz im. Iwony Winiarskiej-Feleszko, Fundusz im. Wandy i Jadwigi Chruściel, Fundusz Janiny i Tomasza Maczugów, Fundusz „Rozwiń Skrzydła” im. J. i J. Putka, Fundusz Stypendialny Grupy Pracuj), jeden oferował dotacje na wsparcie rozwoju amatorskiego ruchu chóralnego w woj. mazowieckim (Fundusz im. Staszka Jonczyka „Śpiewaj”), jeden finansował konkurs na nagrodę za publikację upowszechniającą wiedzę o innych kulturach, religiach i cywilizacjach (Fundusz Beaty Pawlak). Dwa Fundusze (Małgorzaty Szejnert oraz Rodziny Gavellów) nie wypłacały w minionym roku środków na działania.

W 2020 roku z Funduszy Powierzonych przyznaliśmy w sumie 73 stypendia na rok akademicki 2020/2021 na łączną kwotę 288 300 zł, 3 dotacje na kwotę 10 600 zł, oraz 2 nagrody na kwotę 20 000 zł.

Fundusz im. Beaty Pawlak

Fundusz został utworzony w 2003 roku z darowizny zapisanej w testamencie przez Beatę Pawlak, dziennikarkę i pisarkę, która zginęła w zamachu terrorystycznym na indonezyjskiej wyspie Bali 12 października 2002. Ze środków Funduszu, zgodnie z życzeniem ofiarodawczyni, została ustanowiona roczna nagroda jej imienia za publikacje przybliżające czytelnikom inne kultury, religie i cywilizacje. W minionym roku kapituła konkursu przyznała dwie nagrody w wysokości 10 000 zł każda. Nagrodę za rok 2019 otrzymał Mirosław Wlekły za książkę **Raban! O kościele nie z tej ziemi** (Wydawnictwo Agora, Warszawa 2019), nagrodę za rok 2020 otrzymała Agnieszka Pajączkowska za książkę **Wędrowny Zakład Fotograficzny** (Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2019).

Wręczenie nagrody odbyło się 27 października, a 19 listopada zorganizowaliśmy debatę online **Dialog (nie)możliwy**, z udziałem laureatów: Agnieszki Pajączkowskiej, Mirosława Wlekłego i Ewy Wanat (nagroda za rok 2018) oraz przewodniczącego kapituły Adama Szostkiewicza z tygodnika „Polityka”. Debatę poprowadził Tomasz Stawiszyński (TOK.fm, kwartalnik „Przekrój”).

Fundusz im. Staszka Jonczyka „Śpiewaj”

Fundusz utworzony został w 2011 roku przez rodzinę tragicznie zmarłego Staszka Jonczyka, pasjonata muzyki chóralnej. Ze środków funduszu wspierany jest rozwój amatorskiego ruchu chóralnego w województwie mazowieckim, szczególnie działania związane z doskonaleniem głosu i podnoszeniem umiejętności wokalnych członków zespołów. Fundusz jest zasilany darowiznami od osób indywidualnych

oraz wpłatami 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. W 2020 roku Kapituła przyznała **3 dotacje** na warsztaty wokalne dla członków amatorskich chórów o łącznej kwocie **10 600 zł**.

Fundusz im. Iwony Winiarskiej-Feleszko

Fundusz został utworzony w 2008 roku przez przyjaciół i rodzinę tragicznie zmarłej prawniczki Iwony Winiarskiej-Feleszko. Fundusz zasilany jest darowiznami oraz wpłatami 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. Środki Funduszu przeznaczane są na stypendia dla studentów studiów dziennych państwowych uczelni warszawskich pochodzących z niezamożnych środowisk, mniejszych miast i małych miejscowości. W 2020 roku stypendia na I rok studiów w wysokości 800 zł/mies. na 10 miesięcy roku akademickiego otrzymały **3 osoby** na łączną kwotę **24 000 zł**, **2 osoby** otrzymały stypendium na II rok w wysokości 700 zł/mies. na 9 miesięcy roku akademickiego w łącznej kwocie **12 600 zł**. W sumie w 2020 roku przyznano stypendia na łączną kwotę **36 600 zł**.

Fundusz im. Wandy i Jadwigi Chruściel

Fundusz utworzony został w 2015 roku z darowizny Jadwigi Chruściel w wysokości 50 000 USD i powiększony darowizną w wysokości 30 000 USD w 2018 roku. Ze środków Funduszu przyznawane są stypendia dla niezamożnych uczniów gimnazjum oraz dla absolwentów Zespołu Szkół im. gen. Antoniego Chruściela ps. „Monter” w Gniewczynie Łąncuckiej (rodzinnej miejscowości patrona szkoły), kontynuujących naukę w szkole średniej lub w uczelni wyższej. W 2020 roku Kapituła Funduszu przyznała **4 stypendia** w wysokości 100 zł/mies. na 10 miesięcy roku szkolnego **dla uczniów szkoły podstawowej** Zespołu Szkół im. gen. Antoniego Chruściela na łączną kwotę **4000 zł**, **14 stypendiów dla absolwentów** Zespołu Szkół uczących się **w szkołach ponadgimnazjalnych** w wysokości 150 zł/mies. na kwotę **21 000 zł**, **2 stypendia dla studentek II roku studiów** w wysokości 300 zł/mies. na 9 miesięcy roku akademickiego na kwotę **5400 zł**. W sumie w 2020 roku przyznano stypendia na łączną kwotę **30 400 zł**.

Fundusz Janiny i Tomasza Maczugów

Fundusz został utworzony w 2012 roku przez Janinę i Tomasza Maczugów, ze środków zebranych dzięki licytacji ich księgozbioru, w celu wspierania młodych ludzi z niezamożnych rodzin, zamierzających studiować w polskich uczelniach państwowych na dziennych studiach licencjackich lub magisterskich. Środki Funduszu, zgodnie z wolą darczyńców, przeznaczane są na stypendia dla absolwentów 3 liceów z Wadowic i Nowego Sącza. W 2020 roku stypendia na I rok studiów w wysokości 500 zł/mies. na 10 miesięcy roku akademickiego otrzymały 2 osoby w łącznej kwocie **10 000 zł**.

Fundusz „Rozwiń Skrzydła” im. J. i J. Putka

Fundusz został utworzony w 2011 roku przez rodzinę Putka, właścicieli cukierni i piekarni Putka. Jest zasilany darowiznami i wpłatami 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, przekazywanymi przez członków rodziny oraz przez osoby, którym bliski jest cel przyświecający fundatorom. Środki Funduszu przeznaczane są na stypendia dla młodych ludzi z rodzin o niskich dochodach, którzy bez pomocy stypendialnej nie zdecydowaliby się na podjęcie nauki w uczelniach wyższych. Ze środków Funduszu finansowane są stypendia „rekrutacyjne” (przeznaczone na pokrycie kosztów związanych z ubieganiem się o przyjęcie na studia) oraz stypendia na pierwszy, drugi i trzeci rok studiów magisterskich lub licencjackich w polskich uczelniach państwowych. W 2020 roku Kapituła Funduszu przyznała **16 jednorazowych stypendiów rekrutacyjnych** w wysokości od 135 zł do 490 zł w łącznej kwocie **3800 zł**, **13 stypendiów** na I rok studiów w wysokości 700 zł/mies. na 10 miesięcy roku akademickiego w łącznej kwocie **91 000 zł**, 9 stypendiów na II rok studiów w wysokości 500 zł/mies. na 9 miesięcy roku akademickiego w łącznej kwocie **40 500 zł** i 6 stypendiów na III rok studiów w wysokości 500 zł/mies.

na 9 miesięcy roku akademickiego w łącznej kwocie **27 000 zł**. Razem przyznano stypendia na kwotę **162 300 zł**.

Fundusz Stypendialny Grupy Pracuj

Fundusz utworzony został w 2015 roku z darowizny Grupy Pracuj. Jest zasilany regularnymi darowiznami Fundatora. Środki Funduszu przeznaczone są na stypendia dla młodych ludzi z niezamożnych środowisk zakwalifikowanych na pierwszy rok studiów dziennych w państwowych uczelniach wyższych na wydziałach związanych z informatyką i nowymi technologiami: w Krakowie (Wydział Elektrotechniki, Automatyki, Informatyki i Inżynierii Biomedycznej oraz Wydział Informatyki, Elektroniki i Telekomunikacji na Akademii Górniczo-Hutniczej, Wydział Matematyki i Informatyki na Uniwersytecie Jagiellońskim), w Lublinie (Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej), w Rzeszowie (Wydział Elektrotechniki i Informatyki na Politechnice Rzeszowskiej), w Warszawie (Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki na Uniwersytecie Warszawskim, Wydział Elektroniki i Technik Informacyjnych oraz Wydział Matematyki i Nauk Informacyjnych na Politechnice Warszawskiej). W 2020 roku Kapituła Funduszu przyznała **7 stypendiów** na I rok studiów w wysokości 700 zł/mies. w łącznej kwocie **49 000 zł**.

Program finansowany był ze środków zgromadzonych w Funduszach Powierzonych, pochodzących z darowizn osób indywidualnych i firm (357 866,51 zł), ze środków własnych Fundacji (37 699,49 zł) i z wpłat 1% podatku (12 457,20 zł).

Stypendia, dotacje (wszystkie wypłacone w 2020 roku)	322 600,00 zł
Nagrody	20 000,00 zł
Koszty realizacji programu	65 423,20 zł
Razem koszty programu	408 023,20 zł

Stypendia

Fundusz im. Iwony Winiarskiej-Feleszko

Stypendia na I rok studiów

Adrian Adamus, student I roku prawa, Uniwersytet Warszawski – 8000 zł – wypłacono 3200 zł

Angelika Kuch, studentka I roku publikowania współczesnego, Uniwersytet Warszawski – 8000 zł – wypłacono 3200 zł

Oliwia Wyrzykowska, studentka I roku administracji, Uniwersytet Warszawski – 8000 zł – wypłacono 3200 zł

Stypendia na II rok studiów

Maria Lipińska, studentka II roku dziennikarstwa na Uniwersytecie Warszawskim – 6300 zł – wypłacono 2100 zł

Adrian Wojtasik, student II roku dziennikarstwa i medioznawstwa na Uniwersytecie Warszawskim – 6300 zł – wypłacono 2100 zł

Fundusz im. Wandy i Jadwigi Chruściel

Stypendia dla uczniów szkoły podstawowej

Martyna Dryś – 1000 zł, wypłacono 400 zł

Anita Konieczny – 1000 zł, wypłacono 400 zł

Jakub Smycz – 1000 zł, wypłacono 400 zł

Izabela Stępak – 1000 zł, wypłacono 400 zł

Stypendia dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych

Paweł Bosak – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Weronika Dąbrowicz – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Gabriela Foszczej – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Dominka Homa – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Maciej Homa – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Karolina Kiełbicka – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Michał Koba – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Aleksandra Konieczny – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Nina Konieczny – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Gabriela Maciątek – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Kamila Michalik – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Weronika Piróg – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Karolina Podolec – 1500 zł, wypłacono 600 zł
Jakub Portas – 1500 zł, wypłacono 600 zł

Stypendia na II rok studiów

Gabriela Deput – 2700 zł, wypłacono 1200 zł
Klaudia Krutysz – 2700 zł, wypłacono 1200 zł

Fundusz Janiny i Tomasza Maczugów:

Gabriela Chybińska, studentka I roku weterynarii, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego – 5000 zł – wypłacono 2000 zł
Dominika Knapik, studentka I roku psychologii, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II – 5000 zł – wypłacono 2000 zł

Fundusz „Rozwiń Skrzydła” im. J. i J. Putka

Stypendia na I rok studiów

Michał Brząkała, student logistyki, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Angelika Chłopek, studentka kierunku lekarskiego, Śląski Uniwersytet Medyczny – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Małgorzata Jarzyńska, studentka pielęgniarstwa, Uniwersytet Rzeszowski – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Krystian Jaworski, student międzynarodowych stosunków gospodarczych, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Jakub Kasiński, student informatyki, Uniwersytet Mikołaja Kopernika – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Kaja Kłopecka, studentka kierunku lekarsko-dentystycznego, Warszawski Uniwersytet Medyczny – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Maja Kłopecka, studentka kierunku lekarskiego, Warszawski Uniwersytet Medyczny – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Piotr Koceniak, student kierunku lekarskiego, Uniwersytet Jagielloński – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Sandra Kucaba, studentka kierunku lekarskiego Uniwersytet Jagielloński – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Michalina Kukła, studentka ratownictwa medycznego, Śląski Uniwersytet Medyczny – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Oliwia Pietras, studentka kierunku lekarsko-dentystycznego, Uniwersytet Medyczny w Poznaniu – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Paweł Szoltyś, student teleinformatyki, Politechnika Opolska – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Kamila Wawrzeńczyk, studentka fortepianu, Akademia Muzyczna w Katowicach – 7000 zł – wypłacono 2800 zł

Stypendia na II rok studiów

Kamila Bała, studentka kierunku lekarskiego, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu – 4500 zł – wypłacono 1500 zł
Natalia Jankowska, studentka filologii rosyjskiej, Uniwersytet Wrocławski – 4500 zł – wypłacono 1500 zł
Jakub Krukowski, student informatyki WAT – 4500 zł – wypłacono 1500 zł
Katarzyna Kusowska, studentka zarządzania i inż. produkcji, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu – 4500 zł – wypłacono 1500 zł
Grzegorz Legęza, student informatyki, AGH – 4500 zł – wypłacono 1500 zł
Dorota Mikołajczyk, studentka fizjoterapii, Collegium Medicum UMK – 4500 zł – wypłacono 1500 zł
Marta Półtorak, studentka prawa, Uniwersytet Mikołaja Kopernika – 4500 zł – wypłacono 1500 zł
Weronika Zielińska, studentka inżynieria danych, studentka Politechnika Gdańska – 4500 zł – wypłacono 1500 zł
Andżelika Ziółkowska, studentka rachunkowości i finansów biznesu, Uniwersytet Ekonomiczny – 4500 zł – wypłacono 1500 zł

Stypendia na III rok studiów

Katarzyna Cerazy, studentka prawa, Uniwersytet Pedagogiczny – 4500 zł – wypłacono 1500 zł
Krzysztof Czyrkiewicz, student informatyki, Politechnika Krakowska – 4500 zł – wypłacono 1500 zł
Andrzej Kudaj, student prawa i filozofii, Uniwersytet Jagielloński – 4500 zł – wypłacono 1500 zł

Karolina Pasierb, studentka kierunku lekarskiego, Warszawski Uniwersytet Medyczny – 4500 zł – wypłacono 1500 zł
Natalia Rusin, studentka architektury, Politechnika Wrocławska – 4500 zł – wypłacono 1500 zł
Zuzanna Winiarska, studentka architektury, Politechnika Krakowska – 4500 zł – wypłacono 1500 zł

Fundusz Stypendialny Grupy Pracuj

Beata Chruściel, studentka inżynierii chemicznej i procesowej, Politechnika Warszawska – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Karol Duszczyk, student internetu rzeczy, Politechnika Warszawska – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Jan Gryta, student informatyki, Uniwersytet Marii Skłodowskiej-Curie – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Karolina Makoś, studentka informatyki, Politechnika Lubelska – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Jakub Spólnik, student informatyki, Akademia Górniczo-Hutnicza – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Filip Szweda, student informatyki, Politechnika Gdańska – 7000 zł – wypłacono 2800 zł
Mateusz Szymonek, student informatyki i systemów inteligentnych, Akademia Górniczo-Hutnicza – 7000 zł – wypłacono 2800 zł

Dotacje (wypłacone w 2020 roku)

Fundusz im. Staszka Jonczyka „Śpiewaj”

Stowarzyszenie Chór Iuvenis, Warszawa – 2700 zł

Nagrody

Fundusz im. Beaty Pawlak

Nagroda za rok 2019: Mirosław Wlekły, *Raban! O kościele nie z tej ziemi*, Wydawnictwo Agora, Warszawa 2019 – wypłacono 10 000 zł
Nagroda za rok 2020: Agnieszka Pajączkowska, *Wędrowny Zakład Fotograficzny*, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2019 – wypłacono 10 000 zł

Dla Białorusi

Celem programu jest wspieranie inicjatyw służących budowaniu społeczeństwa otwartego oraz zwiększaniu zaangażowania obywateli w życie publiczne na Białorusi. Organizacjom pozarządowym działającym na Białorusi przyznajemy dotacje na inicjatywy służące: pobudzaniu aktywności obywatelskiej, szczególnie ludzi młodych, przeciwdziałaniu dyskryminacji i nierównościami, poszerzaniu dostępu do niezależnej informacji.

Większość projektów wspieranych w 2020 roku dotyczyła zwiększania aktywności obywatelskiej, w tym angażowania mieszkańców w działania na rzecz społeczności lokalnej m.in. wypracowywania i przekazywania społecznych postulatów dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznej władzom lokalnym, włączania młodych ludzi w działania społeczne na poziomie lokalnym (dzielnicy, miasta) oraz podnoszenia kwalifikacji młodych aktywistów społecznych działających na rzecz swoich społeczności. Wspieraliśmy też inicjatywy mające na celu kształtowanie postaw obywatelskich wśród młodzieży, poprawę jakości i innowacyjności nauczania oraz rozwój niezależnej działalności edukacyjno-kulturalnej. Pomagaliśmy w prowadzeniu działań rzeczniczych w interesie publicznym na poziomie krajowym i lokalnym (m.in. prezentowanie interesów obywateli w sporach z władzami, obrona praw różnych grup społecznych).

W 2020 roku program był finansowany z dotacji Fundacji Społeczeństwa Otwartego (2 016 725,54 zł) oraz ze środków własnych Fundacji (46 825,74 zł).

Dotacje	1 746 974,18 zł
Spotkania, konferencje, monitoring	30 629,97 zł
Bezpieczeństwo komunikacji, podnoszenie kwalifikacji zawodowych	7 951,45 zł
Koszty realizacji	277 995,68 zł
Razem koszty programu	2 063 551,28 zł

Warszawskie Biuro ECFR

Warszawskie Biuro Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych jest częścią pan-europejskiego think tanku działającego od 2007 w siedmiu stolicach Unii Europejskiej. Celem ECFR jest prowadzenie badań i animowanie rzeczowej debaty o sprawach międzynarodowych oraz promowanie spójnej, skutecznej, opartej na wartościach europejskiej polityki zagranicznej. ECFR wydaje corocznie kilkanaście publikacji na tematy związane z polityką zagraniczną Unii Europejskiej, przygotowuje raporty i analizy, organizuje konferencje i debaty publiczne, seminaria i dyskusje eksperckie.

W 2020 roku działalność ECFR koncentrowała się na prowadzeniu debaty o reakcji Unii Europejskiej na epidemię koronawirusa, w tym o nowych Wieloletnich Ramach Finansowych i funduszu Next Generation EU oraz o mechanizmie praworządności. Dużo uwagi poświęcono również sąsiedztwu europejskiemu, a w szczególności krajom Partnerstwa Wschodniego. Warszawskie Biuro ECFR, podobnie jak w poprzednich latach, wspierało działalność analityczną ECFR w aspektach dotyczących Polski i regionu Europy Środkowo-Wschodniej, upowszechniając analizy i rekomendacje przygotowane przez ekspertów ECFR, organizując spotkania, zarówno w formule publicznych debat otwartych dla szerszej publiczności, jak i zamkniętych spotkań eksperckich poświęconych polityce zagranicznej dla przedstawicieli korpusu dyplomatycznego, instytucji państwowych, środowisk eksperckich, akademickich i biznesowych.

Najważniejszym wydarzeniem organizowanym przez Warszawskie Biuro ECFR była 4. edycja konferencji Świat pod Lupą. Warszawskie Spotkania Międzynarodowe (15 października - 5 listopada), przygotowana we współpracy z Fundacją Heinricha Bölla i przy wsparciu finansowanym firmy Orange. W serii debat publicznych organizowanych ze względu na pandemię w formule online o polityce międzynarodowej, ruchach protestu, geopolitycznej roli EU, migracjach oraz konsekwencjach epidemii koronawirusa, które odbywały się online, wzięło udział ponad 200 osób.

Innym, ważnym wydarzeniem była konferencja ekspercka **Japan-Europe Core Group** organizowana we współpracy z Ambasadą Japonii w Warszawie. Jej tematem była współpraca między Europą a Japonią w dziedzinie cyberbezpieczeństwa, nowych technologii i zwalczania dezinformacji.

Wiosną Warszawskie Biuro ECFR koordynowało pracę międzynarodowej grupy badaczy nad raportem dotyczącym relacji UE-Rosja. Prezentacja raportu dla dyrektorów politycznych MSZ-ów wybranych krajów UE miała miejsce 7 lipca.

W ramach współpracy z forumIdei przygotowanych zostało kilka komentarzy na tematy dotyczące polityki Unii Europejskiej oraz dwie debaty eksperckie o polityce unijnej i miejscu Polski w UE (opisane w działaniach forumIdei).

Debaty i seminaria

W ramach regularnej działalności polegającej na upowszechnianiu badań i wiedzy eksperckiej Warszawskie Biuro ECFR zorganizowało w minionym roku szereg debat publicznych i seminariów zamkniętych dla polskich dyplomatów i ekspertów, służących wymianie poglądów i prezentacji wyników pracy ECFR z udziałem analityków ECFR.

17 stycznia przygotowaliśmy seminarium **Wyszehradzkie spojrzenie na globalną rolę Europy** z udziałem dyplomatów i ekspertów z państw Grupy Wyszehradzkiej. Udział wzięli m.in.: Michał Popowski (zastępca dyrektora generalnego DG NEAR), Michał Cygan (dyrektor Departamentu Współpracy Rozwojowej MSZ Polski), Karla Wursterová (dyrektorka Departamentu Organizacji Międzynarodowych oraz Pomocy Rozwojowej i Humanitarnej MSZ Słowacji), Václav Bálek (dyrektor Departamentu Współpracy Rozwojowej MSZ Czech) oraz Gábor Marki (dyrektor Hungary Helps).

26 lutego zorganizowaliśmy drugie spotkanie Grupy Refleksyjnej V4+DE poświęcone przyszłości Partnerstwa Wschodniego i polityki UE wobec Rosji. Udział w nim wzięli urzędnicy MSZ i eksperci z krajów Grupy Wyszehradzkiej oraz Niemiec. Spotkanie odbyło się w Warszawie i było możliwe dzięki wsparciu MSZ Polski.

20 maja przygotowaliśmy seminarium online **5G w Europie – wpływ koronawirusa** na temat stanu debaty o 5G w Europie z udziałem ekspertów ds. telekomunikacji i cyberbezpieczeństwa oraz przedstawicieli rządu i biznesu. Spotkanie prowadziła Janka Oertel, dyrektorka programu azjatyckiego w ECFR.

4 czerwca wspólnie z Fundacją im. Heinricha Bölla zorganizowaliśmy seminarium online **Stosunki Europa i Chiny po COVID-19** poświęcone postrzeganiu Chin oraz europejskiej polityki wobec Chin w Polsce. Udział wzięli polscy dyplomaci oraz eksperci zajmujący się Chinami, a także przedstawiciele Fundacji im. Heinricha Bölla. Spotkanie prowadziła Janka Oertel, dyrektorka programu azjatyckiego w ECFR.

9 października odbyło się seminarium poświęcone sytuacji we Wschodnim Basenie Morza Śródziemnego oraz tarciom na linii Turcja–Grecja. Udział wzięli w nim przedstawiciele polskiego MSZ, polscy eksperci, a także Asli Aydintaşbaş (ekspertka ECFR), Tara Varma (dyrektorka paryskiego biura ECFR) oraz Arturo Varvelli (dyrektor rzymskiego biura ECFR).

19 listopada zorganizowaliśmy spotkanie z ambasadorem Niemiec, Arndtem Freytagiem von Loringhovenem, na temat konsekwencji wyborów w USA dla stosunków transatlantyckich oraz Niemiec i Polski. Wzięło w nim udział ok. 20 polskich ekspertów.

10 grudnia zorganizowaliśmy seminarium **Europejski Zielony Ład i jego skutki dla Rosji: Geopolityczne aspekty polityki klimatycznej Unii Europejskiej** poświęcone perspektywom Zielonego Ładu i ich skutkom dla polityki zagranicznej UE, a w szczególności wpływu na relacje europejsko-rosyjskie oraz rolę Rosji jako kluczowego dostawcy energii do UE. Jeremy Shapiro, dyrektor badawczy ECFR, oraz Simone Tagliapetra ekspert Instytutu Bruegela zaprezentowali wstępną wersję raportu *Geopolityka Europejskiego Zielonego Ładu*, a skomentował go Szymon Kardaś, ekspert Ośrodka Studiów Wschodnich. W spotkaniu wzięło udział 20 ekspertów ds. polityki energetycznej, europejskiej i wschodniej.

W 2020 roku program był finansowany ze środków ECFR Londyn (137 738,71 zł), Orange Polska S.A. (116 343,68 zł) oraz ze środków własnych Fundacji (111 322,80 zł).

Koszty programu

364 905,19 zł

Przeciwdziałanie Uzależnieniom

Regionalny Program Przeciwdziałania Uzależnieniom zajmuje się współpracą ze specjalistami w dziedzinie terapii alkoholizmu i narkomanii w krajach Europy Wschodniej. W naszych szkoleniach uwzględniamy również tematykę przemocy domowej i różnych przejawów agresji, często współwystępujących w rodzinach i środowiskach nadużywających alkoholu i narkotyków. Wspieramy publikacje popularyzujące wiedzę o uzależnieniach i metodach terapii opartych na partnerstwie profesjonalistów z grupami wzajemnej pomocy AA czy Al-Anon. Współorganizujemy szkolenia w dziedzinie terapii uzależnień dla polskich terapeutów pracujących ze środowiskami polonijnymi w Europie Zachodniej.

Szkolenia stacjonarne

Na początku roku zorganizowaliśmy dwa szkolenia z przeciwdziałania uzależnieniom dla Polaków mieszkających za granicą: 16–20 stycznia w Hamburgu i 24–30 stycznia w Strasburgu i Paryżu. W lutym w Tbilisi zorganizowaliśmy szkolenie dla pracowników pomocy społecznej z ośrodków dla kobiet doświadczających przemocy domowej z kilku regionów Gruzji. 25 lutego w Szczecinie w ramach cyklu „Dyskusje na Zamku” Ewa Osiatyńska przeprowadziła wykład *O uzależnieniu bez paniki*.

Materiały szkoleniowe i szkolenia online

W związku z wybuchem pandemii COVID-19 w Polsce i na świecie zmuszeni byliśmy odwołać zaplanowane wcześniej szkolenia i działania w przestrzeni fizycznej. W okresie wiosenno-letnim przygotowaliśmy zestaw materiałów szkoleniowych online, które były wykorzystywane w różnych krajach regionu w okresie chwilowego rozluźnienia restrykcji. Nagraliśmy filmy z 40 wykładami przygotowanymi przez współpracujących z nami specjalistów na tematy związane z uzależnieniami i przemocą domową. Wszystkie wykłady umieściliśmy na kanale YouTube Fundacji, a informację o możliwości wykorzystania ich na szkoleniach rozesłaliśmy do współpracujących z nami instytucji i organizacji społecznych w regionie. Zebraliśmy również kilkadziesiąt wykładów i prezentacji w formie pisemnej i opublikowaliśmy je na stronie Fundacji www.batory.org.pl. W okresie letnim wsparliśmy kilka szkoleń stacjonarnych, a w miesiącach jesienno-zimowych dofinansowaliśmy prowadzone przez naszych partnerów szkolenia i spotkania superwizyjne online w dziedzinie uzależnień i przemocy.

Publikacje

Wydaliśmy kolejne numery biuletynu o uzależnieniach: Arka nr 61 w języku polskim dostępna w formie elektronicznej na stronie Fundacji, oraz Arka nr 15 w języku bułgarskim dostępna na stronie arka-bg.com i w formie broszury. Sfinansowaliśmy tłumaczenie na język gruziński książki **Rehabilitacja** autorstwa Wiktora Osiatyńskiego. Publikacja dostępna jest w formie elektronicznej.

W 2020 roku program był finansowany z dotacji Fundacji Promocji Społeczeństwa Otwartego.

Fundacja im. Stefana Batorego

Streszczone sprawozdanie finansowe za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2020 roku

---

Wprowadzenie

Podstawą streszczonego sprawozdania finansowego Fundacji im. Stefana Batorego jest sprawozdanie finansowe za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2020 r. przygotowane zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021. poz. 217 z późniejszymi zmianami), wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa. Streszczone sprawozdanie finansowe zawiera bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2020 r., rachunek zysków i strat za rok obrotowy kończący się tego dnia oraz powiązane informacje dotyczące przychodów i kosztów. Sprawozdanie to nie zawiera zestawienia zmian w funduszu własnym oraz rachunku przepływów pieniężnych, opisu znaczących zasad rachunkowości i innych informacji i objaśnień wymaganych przez Ustawę o Rachunkowości, wydane na jej podstawie przepisy wykonawcze oraz inne obowiązujące przepisy. W związku z powyższym, w celu uzyskania pełnego zrozumienia sprawozdania finansowego, streszczone sprawozdanie finansowe należy czytać łącznie z rocznym sprawozdaniem finansowym, z którego streszczone sprawozdanie finansowe zostało wydzielone.

Dotacje i darowizny (w PLN)

Biuro Mechanizmów Finansowych EFTA, Bruksela, Belgia	6 390 164,22
Fundacja Społeczeństwa Otwartego, Zug, Szwajcaria	2 919 658,00
Fundacja Promocji Społeczeństwa Otwartego, Nowy Jork, USA	1 527 059,00
Wpłaty 1% podatku od osób fizycznych	1 231 732,60
Transparency International, Berlin, Niemcy	415 721,79
European Center for Foreign Relations, Londyn, Wielka Brytania	194 048,19
Darowizny od osób fizycznych	189 102,28
Orange Polska S.A.,Warszawa	100 000,00
Grupa Pracuj S.A., Warszawa	50 000,00
Finput Sp. z o.o., Warszawa	26 671,00
Inne (darowizny od firm, zwroty kosztów podróży)	23 620,73
Razem	13 067 777,81

Koszty (w PLN)

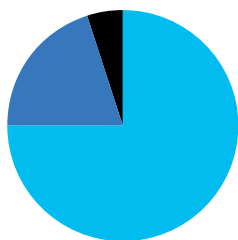
Programy	11 324 804,31
Zwroty dotacji udzielonych w latach poprzednich	(16 536,39)
Administracja (w tym koszty utrzymania budynku oraz koszty promocji i fundraisingu)	3 077 307,24
Amortyzacja	777 599,01
Razem	15 163 174,17

Koszty programowe (w PLN)

Programy dotacyjne	7 846 337,22
Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy	3 443 974,07
Dotacje Fundacji Batorego	1 930 788,67
Dla Białorusi	2 063 551,28
Fundusze Powierzone	408 023,20
Programy operacyjne	3 478 467,09
forumIdei	1 664 567,45
Masz Głos, Masz Wybór	794 308,25
Warszawskie Biuro ECFR	364 905,19
Przeciwdziałanie Uzależnieniom	654 686,20
Razem	11 324 804,31

Struktura kosztów

Struktura kosztów Fundacji

75%

koszty programowe

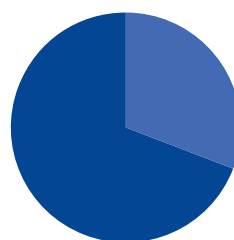
20%

koszty administracyjne

5%

koszty amortyzacji

Struktura kosztów programowych

69%

programy dotacyjne

31%

programy operacyjne

Bilans na dzień 31 grudnia 2020

	AKTYWA	Stan w zł na dzień	
		31.12.2019	31.12.2020
A	Aktywa trwałe	90 150 852,79	87 235 860,06
I	Wartości niematerialne i prawne	1 120,37	-
II	Rzeczowe aktywa trwałe	17 339 844,97	16 624 254,51
	- grunty - prawo użytkowania wieczystego gruntu	3 450 805,08	3 450 805,08
	- budynek	13 724 400,60	13 064 412,24
	- urządzenia techniczne, maszyny i inne	164 639,29	109 037,19
III	Inwestycje długoterminowe - długoterminowe aktywa finansowe	72 809 887,45	70 611 605,55
B	Aktywa obrotowe	114 510 734,64	124 161 734,34
I	Należności krótkoterminowe	3 066 152,85	2 024 187,06
	- należności z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty do 12 miesięcy	107 710,65	94 847,66
	- inne	2 958 442,20	1 927 339,40
II	Inwestycje krótkoterminowe	111 408 570,12	122 117 130,43
1	Krótkoterminowe aktywa finansowe	111 408 570,12	122 117 130,43
	a) w pozostałych jednostkach	109 078 288,13	115 736 434,27
	- obligacje, lokaty, jednostki uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym	109 078 288,13	115 736 434,27
	b) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	2 330 281,99	6 380 696,16
	- kasa i rachunki bankowe	2 172 911,89	6 230 691,92
	- inne środki pieniężne (lokaty)	157 370,10	150 004,24
III	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	36 011,67	20 235,17
	Aktywa razem	204 661 587,43	211 397 412,72

Bilans na dzień 31 grudnia 2020 (c.d.)

	PASYWA	Stan w zł na dzień	
		31.12.2019	31.12.2020
A	Fundusze własne	200 315 102,95	209 887 313,17
I	Fundusz statutowy	196 388 807,89	194 637 972,99
	– z rozliczenia wyniku finansowego	196 225 496,06	194 472 260,39
	– fundusz założycielski	163 311,83	165 712,60
II	Fundusz z aktualizacji wyceny	2 991 736,78	11 198 789,49
III	Zysk z lat ubiegłych	2 587 545,19	2 687 793,95
IV	Zysk/strata netto	(1 652 986,91)	1 362 756,74
B	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	4 346 484,48	1 510 099,55
I	Zobowiązania długoterminowe	413 772,15	262 480,12
II	Zobowiązania krótkoterminowe	1 234 520,33	991 107,43
1	wobec pozostałych jednostek	1 024 318,91	787 969,69
	– z tytułu grantów	595 619,54	205 000,00
	– inne zobowiązania finansowe	9 885,53	11 325,40
	– z tytułu dostaw towarów i usług do 12 miesięcy	165 743,34	172 946,22
	– z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń	155 634,87	175 481,77
	– z tytułu wynagrodzeń	85 275,74	218 012,57
	– zobowiązania inne	12 159,89	5 203,73
2	fundusze specjalne	210 201,42	203 137,74
III	Rozliczenia międzyokresowe	2 698 192,00	256 512,00
	Pasywa razem	204 661 587,43	211 397 412,72

Rachunek zysków i strat sporządzony za okres od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.

	Wyszczególnienie	Dane w zł za rok	
		2019	2020
A	Przychody netto z podstawowej działalności operacyjnej, w tym:	10 068 537,79	14 519 954,84
	– przychody z nieodpłatnej działalności statutowej pożytku publicznego	8 105 300,97	13 067 777,81
	– pozostałe przychody określone statutem	1 963 236,82	1 452 177,03
B	Koszty podstawowej działalności operacyjnej	11 610 103,83	11 308 267,92
	– koszty nieodpłatnej działalności statutowej pożytku publicznego	11 610 103,83	11 308 267,92
C	Strata/zysk brutto z podstawowej działalności operacyjnej (A-B)	(1 541 566,04)	3 211 686,92
D	Koszty ogólnego zarządu	3 977 110,09	3 854 906,25
E	Strata z podstawowej działalności operacyjnej (C-D)	(5 518 676,13)	(643 219,33)
F	Pozostałe przychody operacyjne	79 772,85	4 250,72
G	Pozostałe koszty operacyjne	55 978,77	1 034,15
H	Strata z działalności operacyjnej (E+F-G)	(5 494 882,05)	(640 002,71)
I	Przychody finansowe	3 996 791,31	3 370 493,01
	– dywidendy i udziały w zyskach	468 114,86	329 174,09
	– odsetki	2 206 636,62	2 918 514,72
	– zysk ze zbycia inwestycji	742 518,80	-
	– inne	579 521,03	122 804,20
J	Koszty finansowe	134 916,17	1 354 974,56
	– odsetki	83,02	7 237,65
	– strata ze zbycia inwestycji	-	1 005 402,60
	– inne	134 833,15	342 334,31
K	Zysk/(strata) z działalności statutowej (H+I-J)	(1 633 006,91)	1 375 515,74
L	Podatek dochodowy	19 980,00	12 759,00
M	Zysk/(strata) netto (K-L)	(1 652 986,91)	1 362 756,74

Fundacja im. Stefana Batorego

ul. Sapieżyńska 10a

00-215 Warszawa

tel. 48 22 536 02 00

fax 48 22 536 02 20

batory@batory.org.pl

www.batory.org.pl